

URZĄD STATYSTYCZNY W KRAKOWIE

INFORMATOR STATYSTYCZNY

miasto
TARNÓW

2012

Kraków 2012

URZĄD STATYSTYCZNY W KRAKOWIE

INFORMATOR STATYSTYCZNY

miasto
TARNÓW

2012

Kraków 2012

Urząd Statystyczny w Krakowie
ul. Kazimierza Wyki 3
31-223 Kraków
Tel. 12 4156011, fax. 12 3610191
e-mail: sekretariatuskrrk@stat.gov.pl

Opracowanie publikacji	Oddział w Tarnowie
Autorzy opracowania	Lucyna Cuber, Anna Gubernat, Sebastian Hebda, Danuta Kalista, Elżbieta Niemiec, Jolanta Piątek, Anna Siadek, Mateusz Słomski, Małgorzata Szopa, Jadwiga Szponder, Helena Tulik
pod kierunkiem	Krzysztofa Pawlaczka
Skład komputerowy, wykresy, mapy, zdjęcia	Elżbieta Niemiec
Tłumaczenie	Anna Dziedzic
Projekt okładki	Mikołaj Karklissyjski

ISSN 2082-4076

Przy publikowaniu danych prosimy o podanie źródła

Publikacja dostępna w Internecie <http://www.stat.gov.pl/krak>

Szanowni Czytelnicy,

Przekazujemy Państwu piątą edycję opracowania „Informator statystyczny – miasto Tarnów”. Podobnie jak w roku poprzednim wydanie jest opracowane w wersji elektronicznej i dostępne tylko w Internecie.

W części opisowej przedstawiono sytuację społeczno-gospodarczą ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień demograficznych, lokalnego rynku pracy, podmiotów gospodarki narodowej, usług społecznych, sytuacji mieszkaniowej oraz dochodów i wydatków budżetu miasta. Zaprezentowano także podstawowe informacje i wskaźniki charakteryzujące Tarnów na tle wybranych porównywalnych miast na prawach powiatu w Polsce. Zawarte w Informatorze dane pozwalają na ocenę zmian, jakie zaszły w strukturze i dynamice procesów społeczno-gospodarczych w Tarnowie w ciągu ostatnich lat.

W obecnej edycji opracowania wyznaczono aktualny obszar wpływu miasta na gminy powiatu tarnowskiego oraz zamieszczono analizę procesu suburbanizacji w Tarnowie i gminach pełniących wobec miasta uzupełniające funkcje mieszkaniowe oraz gospodarcze. Konsekwencje przemieszczania się funkcji miejskich na tereny przyległych gmin przedstawiono za pomocą wskaźników w latach 2000 – 2011.

Mam nadzieję, że opracowanie będzie stanowiło użyteczne uzupełnienie informacji o Tarnowie i okaże się pomocne dla władz samorządowych, a także osób i instytucji zainteresowanych rozwojem Tarnowa.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Krakowie

dr Krzysztof Jakóbiak

Kraków, wrzesień 2012 r.

Dear Readers,

We present you the fifth edition of the elaboration entitled "Statistical Guidebook – city of Tarnów". Similarly to the previous edition, this one has been prepared in electronic form and is available only in Internet.

The descriptive part presents the socio-economic situation with the special consideration of demographic issues, local labour market, entities of the national economy, social services, housing as well as revenues and expenditures of the city budget. Basic information and indicators characterising Tarnów against a background of comparable cities with powiat status are also presented. Data included in the Guidebook allow to evaluate changes which have occurred in structure and dynamics of socio-economic processes in Tarnów during last years.

In previous edition of the elaboration current area of influence of the city on powiat tarnowski gminas was determined as well as there was included an analysis of the sub-urbanization of Tarnów and its neighbouring gminas which perform a supplementary housing and economic functions towards the city. The consequences of moving of urban functions to adjacent gminas' areas are presented with indicators for years 2000 – 2011.

I hope that the elaboration will be a useful information supplement on the city of Tarnów and will be helpful for self-government authorities and also for persons and institutions interested in development of Tarnów.

*Director
of the Statistical Office in Kraków*

Krzysztof Jakóbiak, Ph.D.

Kraków, September 2012

Spis treści

	Str.
Przedmowa	3
Ważniejsze skróty	13
Objaśnienia znaków umownych	13
Uwagi ogólne	14
Uwagi metodyczne	16
Podstawowe tendencje	22
Sytuacja demograficzna	28
Rynek pracy	33
Pracujący	33
Zatrudnienie	34
Poszkodowani w wypadkach przy pracy	36
Bezrobocie rejestrowane	37
Wynagrodzenia i świadczenia społeczne	42
Wynagrodzenia	42
Emerytury i renty	44
Infrastruktura socjalna	45
Edukacja	45
Ochrona zdrowia	48
Pomoc społeczna	49
Świadczenia rodzinne	51
Kultura	52
Turystyka	53
Infrastruktura komunalna	54
Handel	56
Budownictwo mieszkaniowe	57
Ochrona środowiska	60
Rolnictwo i leśnictwo	64
Użytkowanie gruntów	64
Powierzchnia i struktura zasiewów	66
Zwierzęta gospodarskie	68
Przemysł	70
Dochody i wydatki budżetu miasta	72
Dochody budżetu	72
Wydatki budżetu	74
Wynik finansowy	77

	Str.	
Podmioty gospodarki narodowej		78
Struktura podmiotów według sektorów, form prawnych, rodzaju prowadzonej działalności, liczby pracujących		78
Podmioty nowo zarejestrowane i wyrejestrowane		81
Miasto Tarnów na tle innych miast na prawach powiatu		83
Suburbanizacja gmin powiatu tarnowskiego.....		87
Część tabelaryczna	Nr	Str.
Tarnów na tle woj. małopolskiego w 2011 r.	1	99
Wybrane dane o Tarnowie	2	103
Działalność Urzędu Miasta Tarnowa w 2011 r.	3	119
Tarnów na tle innych miast w 2011 r.	4	122
Spis wykresów		
Ludność Tarnowa faktyczna i prognozowana	1	28
Ludność Tarnowa na tle miast na prawach powiatu woj. małopolskiego w 2011 r.	2	28
Urodzenia i zgony w Tarnowie oraz prognoza	3	29
Urodzenia i zgony w Tarnowie na tle miast na prawach powiatu woj. małopolskiego w 2011 r.	4	29
Przyrost naturalny na 1 tys. ludności w Tarnowie	5	30
Małżeństwa i rozwody w 2011 r.	6	31
Saldo migracji zagranicznej w Tarnowie	7	32
Pracujący w Tarnowie	8	33
Struktura pracujących w Tarnowie według sektorów ekonomicznych w 2011 r.	9	34
Struktura zatrudnienia w Tarnowie według sektorów własności i sektorów ekonomicznych	10	35
Poszkodowani w wypadkach przy pracy i liczba dni niezdolności do pracy na 1 poszkodowanego w Tarnowie	11	36
Bezrobocie rejestrowane w Tarnowie	12	37
Bezrobotni zarejestrowani w Tarnowie według wieku	13	38
Bezrobotni zarejestrowani w Tarnowie według poziomu wykształcenia	14	39
Bezrobotni zarejestrowani w Tarnowie według czasu pozostawania bez pracy	15	40
Bezrobotni zarejestrowani w Tarnowie według stażu pracy	16	41
Liczba bezrobotnych przypadająca na 1 ofertę pracy	17	41
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie	18	42
Odchylenie przeciętnej płacy w wybranych sekcjach PKD od średniej płacy w Tarnowie w 2011 r.	19	43
Średniomiesięczny przychód uzyskiwany z tytułu emerytury lub renty	20	44
Dzieci w przedszkolach w wieku 3-6 lat w Tarnowie na 100 dzieci w tym wieku	21	45

	Nr	Str.
Liczba uczniów w szkołach podstawowych w Tarnowie	22	46
Struktura uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych dla młodzieży w Tarnowie według typów szkół	23	47
Miejsca i dzieci przebywające w żłobkach w ciągu roku w Tarnowie na 100 dzieci w wieku 0-2 lat	24	49
Udział beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem	25	50
Udział dzieci w wieku do 17 lat, na które rodzice otrzymywali zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku w Tarnowie	26	51
Widzowie w kinach, zwiedzający muzea oraz czytelnicy w Tarnowie na 1 tys. mieszkańców	27	53
Turystyczne obiekty zbiorowego zakwaterowania w Tarnowie według rodzajów	28	53
Korzystający z noclegów i udzielone noclegi w turystycznych obiektach zbiorowego zakwaterowania w Tarnowie	29	54
Zużycie wody i gazu na 1 mieszkańca w Tarnowie	30	55
Zużycie wody i gazu na 1 mieszkańca	31	55
Zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca w 2011 r.	32	56
Mieszkania oddane do użytkowania w Tarnowie	33	57
Mieszkania oddane do użytkowania według form budownictwa w 2011 r.	34	58
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w Tarnowie	35	58
Mieszkania oddane do użytkowania i przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w 2011 r.	36	59
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych w Tarnowie	37	61
Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi w Tarnowie	38	62
Odpady wytworzone w Tarnowie	39	63
Struktura użytkowania gruntów w gospodarstwach rolnych w Tarnowie według PSR 2010	40	64
Struktura przedsiębiorstw, produkcji sprzedanej, przeciętnego zatrudnienia według sektorów własności w przemyśle w 2010 r.	41	70
Struktura przedsiębiorstw przemysłowych według wysokości przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego brutto w Tarnowie w 2010 r.	42	71
Struktura dochodów miast na prawach powiatu według rodzajów w 2011 r.	43	72
Udział wybranych podatków w dochodach własnych Tarnowa	44	73
Środki unijne w dochodach miast na prawach powiatu na 1 mieszkańca	45	74
Dynamika wydatków inwestycyjnych miast na prawach powiatu	46	75
Dynamika wybranych wydatków Tarnowa według działów	47	76

	Nr	Str.
Dochody i wydatki na 1 mieszkańca w miastach na prawach powiatu w 2011 r.	48	77
Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w Rejestrze REGON w Tarnowie	49	78
Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności	50	79
Struktura podmiotów gospodarki narodowej według form prawnych w 2011 r.	51	79
Struktura podmiotów gospodarki narodowej według rodzaju prowadzonej działalności w Tarnowie	52	80
Podmioty nowo zarejestrowane i wyrejestrowane według rodzaju prowadzonej działalności w Tarnowie w 2011 r.	53	81
Przeżywalność podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON w 2005 r.	54	82
Znormalizowane cechy diagnostyczne w 2011 r. (Tarnów i Bielsko-Biała) ...	55	84
Znormalizowane cechy diagnostyczne w 2011 r. (Tarnów i Nowy Sącz)	56	85
Znormalizowane cechy diagnostyczne w 2011 r. (Tarnów i Chełm)	57	85
Ludność w gminach I i II skupienia	58	90
Saldo migracji stałej w gminach I i II skupienia	59	91
Mediana wieku w gminach I i II skupienia	60	92
Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w gminach I i II skupienia	61	93
Mieszkania oddane do użytkowania w gminach I i II skupienia	62	94
Podatek dochodowy CIT i PIT na 1 mieszkańca w gminach I i II skupienia...	63	95
Dochody własne na 1 mieszkańca w gminach I i II skupienia	64	96
Udział dochodów własnych w dochodach ogółem w gminach I i II skupienia	65	97
Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w gminach I i II skupienia.....	66	98
Spis map		
Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego według PSR 2010	1	66
Udział powierzchni uprawy zbóż w ogólnej powierzchni zasiewów według PSR 2010	2	67
Udział powierzchni uprawy ziemniaków w ogólnej powierzchni zasiewów według PSR 2010.....	3	67
Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych według PSR 2010	4	69
Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych według PSR 2010	5	69
Suburbanizacja gmin powiatu tarnowskiego	6	88

W wersji angielskiej: przedmowa i spis treści

Contents

	<u>Page</u>
<i>Preface</i>	3
<i>Major abbreviations</i>	13
<i>Symbols</i>	13
<i>General notes</i>	14
<i>Methodological notes</i>	16
<i>Main tendencies</i>	22
<i>Demographic situation</i>	28
<i>Labour market</i>	33
<i>Employed persons</i>	33
<i>Paid employment</i>	34
<i>Persons injured in accidents at work</i>	36
<i>Registered unemployment</i>	37
<i>Wages and salaries and social benefits</i>	42
<i>Wages and salaries</i>	42
<i>Retirement pays and pensions</i>	44
<i>Social infrastructure</i>	45
<i>Education</i>	45
<i>Health care</i>	48
<i>Social welfare</i>	49
<i>Family benefits</i>	51
<i>Culture</i>	52
<i>Tourism</i>	53
<i>Municipal infrastructure</i>	54
<i>Trade</i>	56
<i>Dwelling construction</i>	57
<i>Environmental protection</i>	60
<i>Agriculture and forestry</i>	64
<i>Land use</i>	64
<i>Sown area and structure</i>	66
<i>Farm animals</i>	68
<i>Industry</i>	70
<i>Revenue and expenditure of the city budget</i>	72
<i>Budget revenue</i>	72
<i>Budget expenditure</i>	74
<i>Financial result</i>	77

	<u>Page</u>
<i>Entities of the national economy</i>	78
<i>Structure of entities by sectors, legal forms, kind of conducted activity, number of employed persons</i>	78
<i>Newly registered and deregistered entities</i>	81
<i>City of Tarnów against a background of other cities with powiat status</i>	83
<i>Suburbanization of gminas of tarnowski powiat</i>	87
Tabular part	
	<u>No.</u> <u>Page</u>
<i>Tarnów and the Małopolskie voivodship in 2011</i>	1 99
<i>Selected data on Tarnów</i>	2 103
<i>Activity of Municipality of Tarnów in 2011</i>	3 119
<i>Tarnów against a background of other cities in 2011</i>	4 122
List of graphs	
<i>Actual and projected population of Tarnów</i>	1 28
<i>Population of Tarnów against a background of cities with powiat status of the Małopolskie voivodship in 2011</i>	2 28
<i>Births and deaths in Tarnów and projection</i>	3 29
<i>Births and deaths in Tarnów against a background of cities with powiat status of the Małopolskie voivodship in 2011</i>	4 29
<i>Natural increase per 1 thous. population in Tarnów</i>	5 30
<i>Marriages and divorces in 2011</i>	6 31
<i>Net international migration in Tarnów</i>	7 32
<i>Employed persons in Tarnów</i>	8 33
<i>Structure of employed persons in Tarnów by economic sectors in 2011</i>	9 34
<i>Structure of paid employment in Tarnów by ownership sectors and economic sectors</i>	10 35
<i>Persons injured in accidents at work and number of days of inability to work per 1 person injured in Tarnów</i>	11 36
<i>Registered unemployment in Tarnów</i>	12 37
<i>Registered unemployed persons in Tarnów by age</i>	13 38
<i>Registered unemployed persons in Tarnów by educational level</i>	14 39
<i>Registered unemployed persons in Tarnów by time of unemployment</i>	15 40
<i>Registered unemployed persons in Tarnów by work seniority</i>	16 41
<i>Number of unemployed persons per 1 job offer</i>	17 41
<i>Average monthly wages and salaries</i>	18 42
<i>Deviation of average pay in selected NACE sections from the average pay in Tarnów in 2011</i>	19 43
<i>Average monthly income gained from retirement pay or pension</i>	20 44
<i>Children in nursery schools aged 3-6 per 100 children at this age in Tarnów</i>	21 45

	No.	Page
<i>Number of pupils in primary schools in Tarnów .....</i>	22	46
<i>Structure of students in upper secondary schools for youth in Tarnów by type of schools .....</i>	23	47
<i>Places and children staying in nurseries during the year in Tarnów per 100 children aged 0-2 .....</i>	24	49
<i>Share of beneficiaries of community social welfare in total population .....</i>	25	50
<i>Share of children up to the age of 17, for whom parents received family benefit in total number of children at this age in Tarnów .....</i>	26	51
<i>Audience in cinemas, museum visitors and borrowers in Tarnów per 1 thous. residents .....</i>	27	53
<i>Collective tourist accommodation establishments in Tarnów by type .....</i>	28	53
<i>Tourists accommodated and nights spent (overnight stay) in collective tourist accommodation establishments in Tarnów .....</i>	29	54
<i>Consumption of water and gas per capita in Tarnów .....</i>	30	55
<i>Consumption of water and gas per capita .....</i>	31	55
<i>Consumption of electricity per capita in 2011 .....</i>	32	56
<i>Dwellings completed in Tarnów .....</i>	33	57
<i>Dwellings completed by forms of construction in 2011 .....</i>	34	58
<i>Average usable floor space of dwelling completed in Tarnów .....</i>	35	58
<i>Dwellings completed and average usable floor space of dwelling completed in 2011 .....</i>	36	59
<i>Emission of air pollutants from plants especially noxious in Tarnów .....</i>	37	61
<i>Industrial and municipal waste water requiring treatment discharged into waters or into the ground in Tarnów .....</i>	38	62
<i>Generated waste in Tarnów .....</i>	39	63
<i>Structure of land use in farms in Tarnów by Agricultural Census 2010 .....</i>	40	64
<i>Structure of enterprises, sold production, average paid employment by ownership sectors in industry in 2010 .....</i>	41	70
<i>Structure of Industrial enterprises by level of average gross monthly wages and salaries in Tarnów in 2010 .....</i>	42	71
<i>Structure of revenues of cities with powiat status by type in 2011 .....</i>	43	72
<i>Share of selected taxes in own revenue of Tarnów .....</i>	44	73
<i>Union resources in revenues of cities with powiat status per capita .....</i>	45	74
<i>Dynamics of investment expenditure of cities with powiat status .....</i>	46	75
<i>Dynamics of selected expenditure of Tarnów by division .....</i>	47	76

	No.	Page
<i>Revenue and expenditure per capita in cities with powiat status in 2011</i>	48	77
<i>Entities of the national economy recorded in the REGON register in Tarnów</i>	49	78
<i>Entities of the national economy per 10 thous. population</i>	50	79
<i>Structure of entities of the national economy by legal status in 2011</i>	51	79
<i>Structure of entities of the national economy by kind of conducted activity in Tarnów</i>	52	80
<i>Newly registered and deregistered entities by kind of conducted activity in Tarnów in 2011</i>	53	81
<i>Survivorship of entities of the national economy recorded in the REGON register in 2005</i>	54	82
<i>Normalized diagnostic features in 2011 (Tarnów and Bielsko-Biała)</i>	55	84
<i>Normalized diagnostic features in 2011 (Tarnów and Nowy Sącz)</i>	56	85
<i>Normalized diagnostic features in 2011 (Tarnów and Chełm)</i>	57	85
<i>Population in gminas of the 1st and 2nd cluster</i>	58	90
<i>Permanent net migration in gminas of the 1st and 2nd cluster</i>	59	91
<i>Median of age in gminas of the 1st and 2nd cluster</i>	60	92
<i>Entities of the national economy per 10 thous. population in gminas of the 1st and 2nd cluster</i>	61	93
<i>Dwellings completed in gminas of the 1st and 2nd cluster</i>	62	94
<i>CIT and PIT income taxes per capita in gminas of the 1st and 2nd cluster</i>	63	95
<i>Own revenue per capita in gminas of the 1st and 2nd cluster</i>	64	96
<i>Share of own revenue in total revenue in gminas of the 1st and 2nd cluster</i> ..	65	97
<i>Share of investment expenditure in total expenditure in gminas of the 1st and 2nd cluster</i>	66	98
List of maps		
<i>Average area of farm by Agricultural Census 2010</i>	1	66
<i>Share of area of cereals in total sown area by Agricultural Census 2010</i>	2	67
<i>Share of area of potatoes in total sown area by Agricultural Census 2010</i> ...	3	67
<i>Cattle per 100 ha of agricultural land by Agricultural Census 2010</i>	4	69
<i>Pigs per 100 ha of agricultural land by Agricultural Census 2010</i>	5	69
<i>Suburbanization of gminas of tarnowski powiat</i>	6	88

In English: preface and contents

WAŻNIEJSZE SKRÓTY

tys.	= tysiąc
mln	= milion
zł	= złoty
km	= kilometr
km ²	= kilometr kwadratowy
m ³	= metr sześcienny
kWh	= kilowatogodzina
µg	=mikrogram
r.	= rok
cd.	= ciąg dalszy
dok.	= dokończenie
Dz.U.	= Dziennik Ustaw
ub. roku	= ubiegłego roku
p. proc.	= punkt procentowy
poz.	= pozycja
tabl.	= tablica
PSR	= Powszechny Spis Rolny
MOPS	= Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
KSMPS	= Krajowy System Monitoringu Pomocy Społecznej

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH

Kreska /-/ – zjawisko nie wystąpiło

Kropka (·) – zupełny brak informacji lub brak informacji wiarygodnych.

Zero (0) – zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5.

(0,0) – zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05.

Znak x – wypełnienie pozycji, ze względu na układ tablicy jest niemożliwe lub niecelowe.

Znak Δ – oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji.

„w tym” – oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy.

UWAGI OGÓLNE

1. Dane dla woj. małopolskiego, powiatów i gmin przedstawiono w podziale administracyjnym według stanu na dzień 31 XII 2011 r.
2. Dane prezentowane są w układzie Polskiej Klasyfikacji Działalności - PKD 2007, opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczych we Wspólnocie Europejskiej. PKD 2007 wprowadzona została z dniem 1 I 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 XII 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz. 1885 z 2007 r.), w miejsce stosowanej dotychczas klasyfikacji PKD 2004.
3. W publikacji zastosowano przyporządkowania sekcji do sektorów ekonomicznych:

Oznaczenie literowe	Nazwa sekcji
I SEKTOR EKONOMICZNY	
A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
II SEKTOR EKONOMICZNY	
B	Górnictwo i wydobywanie
C	Przetwórstwo przemysłowe
D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
E	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
F	Budownictwo
III SEKTOR EKONOMICZNY	
G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych włączając motocykle
H	Transport i gospodarka magazynowa
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
J	Informacja i komunikacja
IV SEKTOR EKONOMICZNY	
K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa
L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
V SEKTOR EKONOMICZNY	
M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca
O	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne
P	Edukacja
Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna
R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją
S	Pozostała działalność usługowa

4. Ilekroć mowa o badanych miastach na prawach powiatu zjawisko dotyczy miast na prawach powiatu o liczbie ludności od 63 tys. do 175 tys., które przed zmianami administracyjnymi w 1999 r. były miastami wojewódzkimi.
5. Do ustalenia lokaty miasta w zależności od rodzaju wskaźnika dane porządkowane były: ↓ malejąco, lub ↑ rosnąco. Dla uczynienia utworzonego rankingu wartości najwyższe i najniższe oznaczono kolorem, kolorem czerwonym (pierwsza lokata) i kolorem zielonym (ostatnia lokata). Do ustalenia lokat przyjęto dokładniejsze wartości wskaźników niż podane w tablicy. Miasta, dla których wskaźnik przyjął identyczną wartość otrzymały taką samą lokatę.
6. Przy przeliczeniach na 1 mieszkańca danych według stanu w końcu roku przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 XII, a przy przeliczeniach charakteryzujących wielkość zjawiska w ciągu roku dane tymczasowe w zakresie ludności według stanu w dniu 30 VI.
7. Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.
8. Ze względu na elektroniczną technikę przetwarzania danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się różnić od podanych wielkości „ogółem”.
9. Niektóre dane (za rok 2011) zostały podane na podstawie informacji nie ostatecznych i mogą ulec zmianie w następnych publikacjach Urzędu.
10. W legendach map cyfry w nawiasach oznaczają liczbę powiatów.
11. Informacje statystyczne pochodzące ze źródeł spoza Urzędu Statystycznego opatrzone odpowiednimi notami.

POLSKA KLASYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI – (PKD 2007)

Skrót	pełna nazwa
	sekcje
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
Zakwaterowanie i gastronomia	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
Obsługa rynku nieruchomości	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości

UWAGI METODYCZNE

Dane o liczbie i strukturze ludności, zostały opracowane przez GUS metodą bilansową na bazie NSP 2011. Dane te dotyczą ludności faktycznie zamieszkałej, do której zalicza się osoby zameldowane na stałe i tam mieszkające oraz osoby zameldowane na pobyt czasowy – do 2005 r. powyżej 2 miesięcy, a od 2006 r. powyżej 3 miesięcy. Przy opracowaniach stanu ludności są wykorzystywane dane o:

- urodzeniach i zgonach, które pochodzą ze sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego,
- migracjach na pobyt stały pochodzących z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji,
- migracjach na pobyt czasowy pochodzących z ewidencji gmin, które przekazują dane raz w roku – według stanu w dniu 31 XII.

Ekonomiczne grupy wieku oznaczają ludność w wieku:

- **przedprodukcyjnym** – do 17 lat,
- **produkcyjnym** – mężczyźni w wieku 18 – 64 lat i kobiety w wieku 18 – 59 lat,
- **poprodukcyjnym** – mężczyźni w wieku 65 lat i więcej oraz kobiety w wieku 60 lat i więcej.

Współczynnik obciążenia demograficznego – oznacza liczbę ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym.

Przyrost naturalny ludności stanowi różnicę między liczbą urodzeń żywych i zgonów w danym okresie.

Dane o ruchu naturalnym ludności w podziale terytorialnym opracowano następująco:

- małżeństwa - według miejsca zameldowania na pobyt stały męża przed ślubem (w przypadku, gdy mąż przed ślubem mieszkał za granicą, przyjmuje się miejsce zameldowania żony przed ślubem);
- separacje - według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo.
- rozwody - według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo. W przypadku, gdy osoba wnosząca powództwo mieszka za granicą, przyjmuje się miejsce zamieszkania współmałżonka. Jeżeli oboje małżonkowie w momencie wniesienia powództwa mieszkali za granicą, takich przypadków nie uwzględnia się;
- urodzenia - według miejsca zameldowania na pobyt stały matki noworodka;
- zgony - według miejsca zameldowania na pobyt stały osoby zmarłej.

Gęstość zaludnienia to miara zagęszczenia ludności na określonym terytorium w danym momencie czasu - wyrażona w osobach na 1 km².

Współczynnik feminizacji to liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn.

Płodność kobiet to liczba urodzeń żywych na 1 tys. kobiet w wieku 15 - 49 lat.

Współczynnik dzietności oznacza liczbę dzieci, które urodziłaby przeciętnie kobieta w ciągu całego okresu rozrodczego (15 - 49 lat) przy założeniu, że w poszczególnych fazach tego okresu rodziłaby z intensywnością obserwowaną w badanym roku, tzn. przy przyjęciu cząstkowych współczynników płodności z tego okresu za niezmiennie.

Współczynniki dotyczące ruchu naturalnego i migracji ludności obliczono jako iloraz liczby faktów określonego rodzaju i liczby ludności według stanu w dniu 30 VI - zameldowanej na pobyt stały.

Mediana wieku (wiek środkowy) ludności jest parametrem wyznaczającym granicę wieku, którą połowa ludności już przekroczyła, a druga połowa jeszcze nie osiągnęła.

Saldo migracji stanowi różnicę między napływem i odpływem ludności. Napływ i odpływ migracyjny (wędrówkowy) jest to ogół osób przybywających lub wyjeżdżających na stałe w badanym okresie na określonym terenie.

Użyte określenia „**napływ**” i „**odpływ**” należy rozumieć odpowiednio jako nowe zameldowania na pobyt stały i wymeldowania z pobytu stałego.

Do **pracujących według faktycznego miejsca pracy** zalicza się osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy, pracodawców i pracujących na własny rachunek, a także osoby wykonujące pracę nakładczą, agentów, członków spółdzielni produkcji rolniczej. Liczba pracujących podana jest według faktycznego miejsca pracy bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

Dane dotyczące **przeciętnego zatrudnienia** ujmują wyłącznie zatrudnionych na podstawie stosunku pracy, w przeliczeniu na pełnozatrudnionych. Dane dotyczące przeciętnego zatrudnienia nie ujmują zatrudnionych w podmiotach gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, a także osób zatrudnionych za granicą, w fundacjach, stowarzyszeniach i innych organizacjach.

Szkoły dla dzieci i młodzieży (łącznie ze specjalnymi) obejmują: szkoły podstawowe, gimnazja, zasadnicze szkoły zawodowe i szkoły przysposabiające do pracy zawodowej specjalne, licea ogólnokształcące, uzupełniające licea ogólnokształcące i szkoły artystyczne nie dające uprawnień zawodowych, licea profilowane, technika, technika uzupełniająca i szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe.

Szkoły policealne, kształcące w formie dziennej, wieczorowej lub zaocznej obejmują szkoły dla młodzieży i dla dorosłych.

Szkoły dla dorosłych, kształcące w formie dziennej, wieczorowej i zaocznej obejmują licea ogólnokształcące, uzupełniające licea ogólnokształcące dla dorosłych i technika uzupełniające.

Dane dotyczące **wychowania przedszkolnego i szkół** podano według stanu na początku roku szkolnego a dane o absolwentach na koniec poprzedniego roku szkolnego.

Dane o **praktykach lekarskich** obejmują te podmioty, które świadczą usługi zdrowotne w ramach środków publicznych.

Zgodnie z przyjętą przez resort zdrowia metodologią liczenia **łóżek w szpitalach**, liczba ta podana została łącznie z łózkami dla noworodków i inkubatorami. Do 2008 r. dane o łózkach w szpitalach ogólnych wykazywano bez miejsc (łóżek i inkubatorów) dla noworodków oraz miejsc dziennych na oddziałach szpitalnych.

Zasiłek okresowy – przysługuje osobie lub rodzinie ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego.

Zasiłek stały – wypłacany jest z tytułu całkowitej niezdolności do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności.

Dane dotyczące **liczby obiektów turystycznych i miejsc noclegowych** podano według stanu na dzień 31 lipca, a pozostałe w okresie od stycznia do grudnia.

Baza noclegowa turystyki nie obejmuje pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych.

Targowiska – wyodrębnione tereny lub budowle (plac, ulica, hala targowa) ze stałymi, względnie sezonowymi punktami sprzedaży drobnodetalicznej lub urządzeniami przeznaczonymi do prowadzenia handlu, codziennie lub w wyznaczone dni tygodnia.

Targowiska sezonowe – są to place i ulice, gdzie uruchamiane są na okres do 6 miesięcy punkty handlowe, w związku ze wzmożonym ruchem nabywców i działalność ta jest ponawiana w kolejnych sezonach.

Gospodarstwo rolne – oznacza grunty rolne wraz z gruntami leśnymi, budynkami lub ich częściami, urządzeniami i inwentarzem, jeżeli stanowią lub mogą stanowić zorganizowaną całość gospodarczą oraz prawami związanymi z prowadzeniem gospodarstwa rolnego.

Powierzchnia gruntów ogółem oznacza łączną powierzchnię użytków rolnych, lasów i gruntów leśnych oraz pozostałych gruntów (np. pod zabudowaniami), niezależnie od tytułu władania (własne, dzierżawione na zasadzie umowy i bezumownie, użytkowanych z tytułu zajmowania określonego stanowiska (leśniczy, ksiądz, nauczyciel, itp.), wspólnych

w części przypadających użytkownikowi, a także użytkowane przez gospodarstwo grunty należące do gospodarstw opuszczonych, lecz bez gruntów wydzierżawionych innym.

Użytki rolne ogółem to powierzchnia użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej (użytki rolne utrzymywane zgodnie z normami, spełniające wymogi Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie minimalnych norm z dnia 12 marca 2007 r. z późniejszymi zmianami (Dz. U. 2010, nr 39, poz. 211), na którą składają się:

- łąki trwałe,
- pastwiska trwałe,
- zasiewy (łączna powierzchnia wszystkich upraw zasianych i zasadzonych z wyłączeniem sadów i ogrodów przydomowych),
- uprawy trwałe w tym sady (plantacje drzew i krzewów owocowych oraz ich szkółki),
- ogrody przydomowe (bez powierzchni przeznaczonej na rekreację),
- grunty ugorowane,
- użytków rolnych pozostałych (użytki rolne nie użytkowane i nie utrzymywane w dobrej kulturze rolnej w dniu 30 czerwca 2010 r.).

W związku z wprowadzeniem pojęcia dobrej kultury rolnej, niektóre rodzaje użytków rolnych nie są w pełni porównywalne z wynikami PSR 2002.

Powierzchnia lasów i gruntów leśnych to powierzchnia o wielkości co najmniej 0,10 ha, pokryta roślinnością leśną (zalesiona) lub przejściowo jej pozbawiona (nie zalesiona) oraz grunty związane z gospodarką leśną.

Powierzchnia pozostałych gruntów to grunty będące pod zabudowaniami, podwórzami, placami i ogrodami ozdobnymi, parkami, powierzchnia wód śródlądowych (własnych i dzierżawionych), rowów melioracyjnych, powierzchnia porośniętą wikliną w stanie naturalnym, powierzchnia terenów bagiennych, powierzchnia innych gruntów (torfowiska, żwirownie), nieużytków (w tym gruntów zadrzewionych i zakrzaczonych), powierzchnia przeznaczona dla rekreacji (np. zlokalizowana wokół domu, pola golfowe, itp.). Do pozostałych gruntów zalicza się także powierzchnię gruntów rolnych nie użytkowanych rolniczo, jeżeli grunty te nie powrócą już do użytkowania rolniczego, np. grunty rolne przeznaczone pod budowę drogi, supermarketu.

Przemysł – obejmuje sekcje : "Górnictwo i wydobywanie", „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami

i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”. Prezentowane dane dotyczą podmiotów o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

Wartość **produkcji sprzedanej przemysłu** zaprezentowano w bieżących cenach bazowych.

Cena bazowa definiowana jest jako kwota pieniędzy otrzymywana przez producenta od nabywcy za jednostkę produktu (wyrobu lub usługi) pomniejszona o podatki od produktu oraz ewentualne rabaty i opusty, powiększona o dotacje otrzymywane do produktu.

Podatki od produktów obejmują: podatek od towarów i usług (od produktów krajowych i z importu), podatki i cła od importu (łącznie z podatkiem akcyzowym) oraz inne podatki od produktów, jak podatek akcyzowy od produktów krajowych.

Podmioty gospodarki narodowej to osoby prawne, jednostki organizacyjne nie mające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą - w rejestrze REGON jest to osoba fizyczna będąca przedsiębiorcą w rozumieniu ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej i inna osoba fizyczna prowadząca działalność na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku oraz osoba fizyczna prowadząca indywidualne gospodarstwo rolne.

Sektor własnościowy – pojęcie stosowane w metodologii rejestru REGON pozwalające grupować podmioty gospodarki narodowej z punktu widzenia prawa własności. Wyróżnia się:

- **sektor publiczny** – mienie zaliczanych do niego podmiotów w całości lub w przeważającej części należy do Skarbu Państwa, państwowych osób prawnych lub jednostek samorządu terytorialnego,
- **sektor prywatny** – mienie zaliczanych do niego podmiotów w całości lub w przeważającej części należy do prywatnych właścicieli – osób fizycznych lub prawnych, krajowych lub zagranicznych.

Spółka handlowa – spółka, której utworzenie, organizację, funkcjonowanie, rozwiązywanie, łączenie, podział, przekształcenie reguluje Kodeks spółek handlowych. Spółki handlowe dzielą się na osobowe (jawne, partnerskie, komandytowe, komandytowo-akcyjne) i kapitałowe (akcyjne, z ograniczoną odpowiedzialnością). Mają one obowiązek uzyskania wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego.

Spółka cywilna - stosunek zobowiązaniowy łączący strony (wspólników), przez który wspólnicy zobowiązują się dążyć do osiągnięcia wspólnego celu gospodarczego przez działanie w sposób oznaczony, w szczególności przez wniesienie wkładów. Wkłady

wspólników mogą przybrać różne formy, ale muszą mieć wartość majątkową. Spółka ta jest jednostką organizacyjną niebędącą osobą prawną, której ustawa nie przyznała zdolności prawnej, a zatem nie jest podmiotem prawa. Przedsiębiorcami w rozumieniu przepisów o działalności gospodarczej są wspólnicy spółki cywilnej. Spółka cywilna podlega wpisowi do rejestru REGON.

Podmioty według liczby pracujących:

jednostki małe – w których liczba pracujących wynosi mniej niż 10 osób,

jednostki średnie – w których liczba pracujących wynosi od 10 do 49 osób,

jednostki duże – w których liczba pracujących wynosi 50 i więcej osób.

Mediana czyli wartość środkowa to wartość cechy w szeregu uporządkowanym, powyżej i poniżej której znajduje się jednakowa liczba obserwacji.

Budżety jednostek samorządu terytorialnego

Podstawę prawną gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego w latach 2005-2011 stanowiły ustawy o finansach publicznych: dla 2005 r. (Dz. U. 1998 Nr 155, poz. 1014 z późniejszymi zmianami), dla lat 2006-2009 (Dz. U. 2005 Nr 249, poz. 2104), dla lat 2010-2011 (Dz. U. 2009 Nr 157, poz. 1240) z późniejszymi zmianami.

Dane o dochodach i wydatkach budżetowych według rodzajów i działów opracowano zgodnie ze szczegółową klasyfikacją obowiązującą na mocy rozporządzeń Ministra Finansów z lat 2004-2010.

Podatek dochodowy CIT i PIT wchodzący w skład dochodów własnych oznacza udział w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa, tj. w podatku dochodowym od osób prawnych (CIT) i od osób fizycznych (PIT).

Kategoria dotacji §§ 200 i 620 obejmuje dotacje celowe w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych nie podlegających zwrotowi lub płatności w ramach budżetu środków europejskich.

Do środków z Unii Europejskiej i innych źródeł niepodlegających zwrotowi zalicza się:

- środki pochodzące z funduszy strukturalnych, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rybackiego oraz środków finansujących Wspólną Politykę Rolną,
- niepodlegające zwrotowi środki z pomocy udzielonej przez państwa członkowskie Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA).

**OGÓLNA
CHARAKTERYSTYKA
TARNOWA**

TARNÓW to drugie co do wielkości miasto woj. małopolskiego. W obecnych granicach administracyjnych zajmuje powierzchnię 72,4 km². Stanowi siłę napędową rozwoju, innowacyjności i przedsiębiorczości na poziomie lokalnym. Istotna jest także rola miasta w zakresie dostępu do nauki i kultury oraz usług. Zabytkowa architektura oraz ciekawe położenie geograficzne czyni Tarnów miastem atrakcyjnym turystycznie.

**SYTUACJA
DEMOGRAFICZNA**

W Tarnowie od 2000 roku liczba ludności stale malała i w końcu 2011 r. osiągnęła poziom 113,6 tys., co stanowiło 3,4% ogółu ludności województwa. Spadek ludności w 2011 r. był skutkiem ujemnego przyrostu naturalnego (minus 0,26 osób na 1 tys. ludności) przy równoczesnym odpływie osób z Tarnowa przewyższającym napływ. Ujemny przyrost naturalny to wynik mniejszej liczby urodzeń (973 dzieci) w porównaniu do liczby zgonów (1003 osoby). Wpływ na stan migracji w znacznym stopniu miało ujemne saldo migracji stałej (minus 4,86 osób na 1 tys. ludności) jak również utrzymujące się od wielu lat ujemne saldo migracji zagranicznej, które w 2011 r. wynosiło minus 1,79 osób na 1 tys. ludności. Migracje miały różne kierunki. Część z nich związana była z wyjazdami mieszkańców Tarnowa za granicę kraju, do innych województw lub do Krakowa, ale w przeważającej części były to przemieszczenia na teren gmin powiatu tarnowskiego przyległych do miasta Tarnowa.

W Tarnowie od lat obserwuje się proces starzenia się mieszkańców. Przeciętny wiek mieszkańca Tarnowa z roku na rok jest coraz wyższy i na koniec 2011 r. wynosił 40,3 lata podczas gdy w 2005 r. - 37,7 lata. Statystyczny mieszkaniec Tarnowa był starszy o 3 lata od statystycznego mieszkańca województwa (37,3) i m. Nowego Sącza (37,3) i o blisko 1 rok od statystycznego mieszkańca Krakowa.

Relację zachodzącą pomiędzy ekonomicznymi grupami wieku najlepiej odzwierciedla współczynnik obciążenia demograficznego, wyrażony liczbą ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym. W Tarnowie od 2007 r. współczynnik wykazuje tendencję rosnącą. W 2011 r. na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadło 56 osób w wieku nieprodukcyjnym, przy średniej dla województwa – 57 osób.

RYNEK PRACY

W Tarnowie po systematycznym wzroście liczby pracujących¹ w latach 2005-2010, (z wyjątkiem 2009 r.), w 2011 r. odnotowano niewielki spadek liczby pracujących, o 205 osób tj. o 0,5% w porównaniu do 2010 r. Na koniec 2011 r. w Tarnowie pracowało 41,8 tys. osób, stanowiąc blisko 37% ogółu jego mieszkańców i około 6% ogólnej liczby pracujących w woj. małopolskim. Po około 37% pracujących skupiały podmioty zaliczane do sektora określanego jako pozostałe usługi (V sektor ekonomiczny) oraz do II sektora ekonomicznego obejmującego przemysł i budownictwo. W porównaniu do roku poprzedniego obserwowano wzrost liczby pracujących w V sektorze ekonomicznym o 3,2% i spadek w sektorze II o 4,0%.

Według stanu w końcu grudnia 2011 r. w Powiatowym Urzędzie Pracy zarejestrowano 5,3 tys. bezrobotnych mieszkańców miasta, o 0,4% mniej niż rok wcześniej. Stopa bezrobocia rejestrowanego oznaczająca udział bezrobotnych w populacji aktywnych zawodowo w końcu 2011 r. kształtowała się na poziomie korzystniejszym niż średnio w woj. małopolskim i wynosiła 9,1%. Niepokojącym zjawiskiem wśród bezrobotnych, podobnie jak w pozostałych miastach na prawach powiatu woj. małopolskiego, jest stosunkowo wysoki udział ludzi młodych w wieku poniżej 35 lat. Znacznie wyższy niż w roku poprzednim udział osób z wykształceniem wyższym w strukturze bezrobotnych może wskazywać na brak powiązania kierunków kształcenia z realnym zapotrzebowaniem na rynku pracy. Niekorzystnym zjawiskiem o negatywnych skutkach społecznych i ekonomicznych jest bezrobocie długotrwałe. Bezrobotni pozostający bez pracy powyżej 12 miesięcy stanowili 34% ogółu bezrobotnych w tym co druga osoba poszukiwała pracy dłużej niż 2 lata. Podaż pracy, pomimo poprawy w 2011 r., jest minimalna w odniesieniu do popytu na pracę. W omawianym okresie pracodawcy zgłosili do Urzędu Pracy 209 ofert pracy, tym samym na 1 ofertę przypadało 26 bezrobotnych, rok wcześniej 71 osób.

WYNAGRODZENIA I ŚWIADCZENIA SPOŁECZNE

Na przestrzeni ostatnich lat w Tarnowie obserwuje się korzystne zmiany w zakresie głównego źródła utrzymania ludności w formie wynagrodzenia, czyli dochodów z pracy najmniej. W 2011 r. przeciętne wynagrodzenie wzrosło w porównaniu do roku poprzedniego o 211 zł i wynosiło 3226 zł. Płace w Tarnowie wzrastały szybciej niż

¹ Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie.

przeciętna płaca w woj. małopolskim, a nawet w Krakowie i Nowym Sączu. Jednak w 2011 r. średnie wynagrodzenie w Tarnowie nadal było niższe niż średnia w województwie. Utrzymuje się duże zróżnicowanie przeciętnego wynagrodzenia w poszczególnych sekcjach PKD. Rozpiętość odchylenia przeciętnego wynagrodzenia od średniej płacy wynosiła blisko 93 p. proc.

Korzystając z danych zawartych w zbiorach administracyjnych Ministerstwa Finansów, ustalono medianę rocznych przychodów z tytułu rent i emerytur. W Tarnowie w 2010 r., przeciętne roczne przychody z tego tytułu były wyższe od przeciętnej w woj. małopolskim i wynosiły 13,8 tys. zł.

INFRASTRUKTURA SOCJALNA

Nastąpiła poprawa w zakresie opieki nad dziećmi w wieku przedszkolnym, co pozwala na wcześniejsze wyrównywanie szans edukacyjnych oraz umożliwia wzrost aktywności zawodowej rodziców. W 2011 r. w Tarnowie działało 38 przedszkoli do których uczęszczało 3,7 tys. dzieci. W przedszkolach na 100 dzieci w wieku przedszkolnym (3 - 6 lat) przypadało 98 miejsc, wskaźnik ten był znacznie korzystniejszy niż w Krakowie i Nowym Sączu, który wynosił odpowiednio 87 i 69 miejsc.

Pozytywne zmiany w zakresie warunków nauczania w porównaniu do 2005 r. w szkołach podstawowych i gimnazjalnych przy względnie stałej infrastrukturze są w głównej mierze następstwem niżu demograficznego, zwłaszcza w grupie dzieci w wieku 7 - 12 lat. W 2011 r. liczba uczniów przypadająca na 1 oddział w szkołach podstawowych wynosiła 17 uczniów, a w gimnazjach 23 uczniów.

W 45 szkołach ponadgimnazjalnych kształciło się mniej młodzieży niż w roku poprzednim, łącznie 11,7 tys. uczniów. Najpopularniejsze wśród młodzieży były licea ogólnokształcące oraz technika, do których uczęszczało łącznie ponad 86% uczniów wszystkich szkół ponadgimnazjalnych. Tendencja ta utrzymuje się niezmiennie od kilku lat. Systematyczny od roku szkolnego 2005/2006 wzrost liczby uczniów w zasadniczych szkołach zawodowych oraz spadek liczby uczniów w liceach ogólnokształcących i w technikach może świadczyć o chęci zdobycia zawodu przez młodzież już w szkole ponadgimnazjalnej. W dwóch tarnowskich uczelniach tj. Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej i Małopolskiej Wyższej Szkole Ekonomicznej studiowało w roku akademickim 2010/2011 łącznie 6,5 tys. studentów, w tym ponad połowa na studiach stacjonarnych. W porównaniu do poprzedniego roku akademickiego odnotowano zmniejszenie ogólnej liczby studentów

o ponad 13%, a studentów studiów stacjonarnych o blisko 9%. Poza wymienionymi dwoma uczelniami funkcjonowały w mieście zamiejscowe ośrodki dydaktyczne 5 uczelni z Krakowa, Nowego Sącza i Brzeska, w których studiowało łącznie 1,3 tys. studentów. Tarnowskie szkoły i uczelnie cieszą się dużym zainteresowaniem uczniów i studentów spoza miasta.

Starzenie się społeczeństwa, dłuższa przeciętna długość życia to większe zapotrzebowanie na świadczenia opieki zdrowotnej i usługi opiekuńcze. W Tarnowie stwierdzono lepszy niż przeciętnie w woj. małopolskim dostęp do świadczeń opieki zdrowotnej. Niezmiennie od wielu lat w Tarnowie działają 2 publiczne szpitale ogólne. W 2011 roku w porównaniu z rokiem poprzednim w placówkach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej nastąpił wzrost ilości udzielonych porad ogółem o 5,3%, w tym porad udzielonych przez stomatologów o 4,9%. Poprawie w stosunku do roku poprzedniego uległa dostępność aptek dla mieszkańców Tarnowa (na 1 aptekę przypadało 1837 mieszkańców). Dwa szpitale i placówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej świadczą usługi nie tylko dla mieszkańców miasta, ale także dla ludności z otaczających gmin. Odpowiedzią na duże zapotrzebowanie w mieście na opiekę nad najmłodszymi dziećmi było utworzenie dodatkowego 1 żłobka, dzięki czemu na 100 dzieci w wieku 0 - 2 lat przypadało w Tarnowie 12 miejsc, podczas gdy w roku ubiegłym 10 miejsc.

W 2011 r. w Tarnowie odnotowano niższy niż w woj. małopolskim udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem, a także niższy odsetek dzieci w wieku do 17 lat, na które rodzice pobierali zasiłek rodzinny.

Po dwóch latach gruntownej przebudowy został otwarty w 2011 r. Teatr im. Ludwika Solskiego. Po przebudowie widzowie mieli do dyspozycji 393 miejsca na widowni w stałej sali. W 2011 r. zostały wystawione 172 widowiska w stałych salach teatralnych. W Tarnowie działały 3 galerie, 3 muzea, 2 kina stałe oraz 11 placówek bibliotecznych.

Miasto pełni rolę lokalnego centrum nie tylko wydarzeń kulturalnych, ale także sportowych ciesząc się zainteresowaniem mieszkańców miasta i okolicznych gmin.

Według stanu na koniec lipca 2011 r. funkcjonowało w Tarnowie 11 obiektów zbiorowego zakwaterowania z 768 miejscami, z których skorzystało 44,1 tys. osób. Liczba udzielonych noclegów wzrosła w porównaniu do roku poprzedniego o 3,6% i wynosiła 75,1 tys.

**INFRASTRUKTURA
KOMUNALNA**

Długość sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, gazowej nieznacznie wzrosła. Ilość czynnych połączeń wodociągowych i kanalizacyjnych prowadzących do budynków pozostała na niezmiennym poziomie a liczba połączeń gazowych była większa. W ostatnich latach obserwuje się ciągły spadek średniego zużycia wody na 1 mieszkańca (w 2011 r. 35,6 m³), spadek zużycia gazu z sieci w gospodarstwach domowych (w 2011 r. 163,8 m³ na 1 mieszkańca), spadek zużycia energii elektrycznej (w 2011 r. 608,5 kWh na 1 mieszkańca). W 2011 r. w Tarnowie z sieci wodociągowej korzystało 96,7% ogółu ludności, z kanalizacyjnej 86,8% a z gazowej 94,4% mieszkańców Tarnowa.

**BUDOWNICTWO
MIESZKANIOWE**

W 2011 r. na terenie miasta Tarnowa przekazano do użytkowania 463 mieszkania o łącznej powierzchni 38,4 tys. m², była to największa liczba mieszkań oddanych w latach 2005-2011. Udział liczby oddanych mieszkań na sprzedaż lub wynajem w ogólnej liczbie mieszkań oddanych do użytkowania wynosił 36,5% a udział mieszkań społecznych czynszowych oddanych do użytkowania wynosił 26,8%. Nie oddano żadnego mieszkania spółdzielczego. Przeciętna powierzchnia użytkowa nowo wybudowanych mieszkań w Tarnowie w 2011 r. wynosiła 82,9 m² i była mniejsza w porównaniu do 2010 r. Wskaźnikiem nasilenia budownictwa mieszkaniowego jest liczba oddanych do użytkowania mieszkań na 1 tys. ludności. Wskaźnik ten w 2011 r. w Tarnowie wynosił 4,1 i był wyższy niż średnia wojewódzka.

**DOCHODY
I WYDATKI BUDŻETU
MIASTA**

W 2011 r. dochody ogółem miasta Tarnowa wynosiły 485 mln zł i nie przekroczyły stosunkowo wysokiego poziomu sprzed roku, gdyż były prawie o 1 mln zł niższe. Na 1 mieszkańca przypadało średnio 4247 zł, czyli o 17 zł więcej niż w ub. roku. W strukturze dochodów ogółem zwiększył się udział dochodów własnych (z 42,1% do 46,7%). Najważniejszymi źródłami dochodów własnych były wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych i prawnych (40,6%), podatku od nieruchomości (28,2%) oraz dochody z majątku (8,4%). W rankingu powiatów woj. małopolskiego pod względem ilości środków unijnych pozyskanych w latach 2007-2011 w przeliczeniu na 1 mieszkańca, ogłoszonego przez Urząd Marszałkowski, miasto Tarnów z kwotą 1558 zł zajęło pierwsze miejsce. W 2011 r. wydatki ogółem budżetu miasta wynosiły 508 mln zł, co oznaczało ich obniżenie o 7,2% w porównaniu z rokiem poprzednim. Na 1 mieszkańca Tarnowa przypadało

przeciętnie 4444 zł, czyli o 315 zł mniej niż przed rokiem. Budżet Tarnowa zamknął rok 2011 deficytem budżetowym w wysokości 22 mln zł. Pozytywnym zjawiskiem w tym zakresie można uznać fakt stopniowego zmniejszania ujemnego wyniku finansowego, gdyż w 2010 r. wynosił minus 61 mln zł. Szeroki zakres inwestycji realizowanych przy wydatnym wsparciu środków unijnych, wymaga zaangażowania własnych środków miasta, przez co ogólna sytuacja finansowa przejściowo ulega pogorszeniu.

**PODMIOTY
GOSPODARKI
NARODOWEJ**

W Tarnowie od 2006 r. do 2010 r. obserwuje się systematyczny wzrost liczby podmiotów. Na koniec grudnia 2011 r. działalność gospodarczą prowadziło 10,9 tys. podmiotów gospodarki narodowej. Zdecydowaną większość stanowiły podmioty sektora prywatnego (97,0%). Największy udział ogółu zarejestrowanych podmiotów stanowiły osoby fizyczne (74,3%), w dalszej kolejności spółki cywilne (7,9%). Działalność w formie spółek handlowych prowadziło 814 podmiotów, a 104 z nich to spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego. W 2011 r. dominującym rodzajem prowadzonej działalności gospodarczej była działalność zaliczana do sekcji: „Handel; naprawa pojazdów samochodowych^Δ”; „Transport i gospodarka magazynowa”; „Zakwaterowanie i gastronomia^Δ”; „Informacja i komunikacja” (III sektor²). Wymienioną działalność prowadziło 4218 podmiotów (38,9% ogółu). Znaczna liczba podmiotów (3661) skupiona była w sekcjach pozostałych usług (V sektor), które stanowiły 33,7% ogółu. Podmioty prowadzące działalność w zakresie przemysłu i budownictwa zaliczone do II sektora stanowiły 18,5% ogółu.

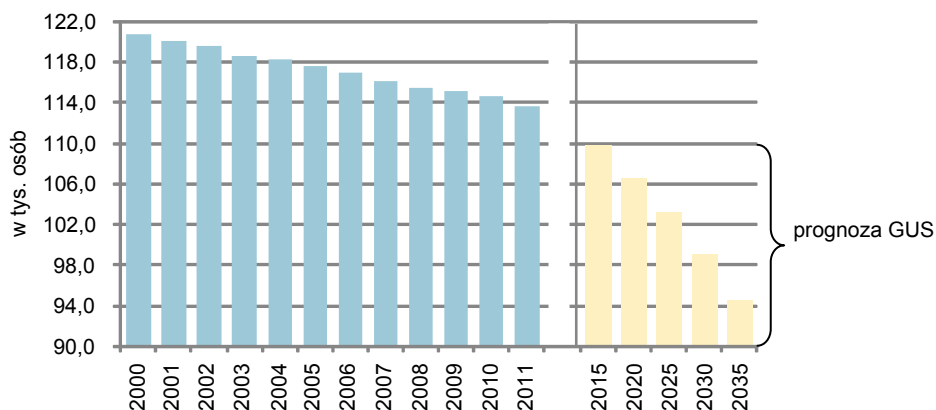
²Patrz uwagi ogólne str. 15.

**SYTUACJA
DEMOGRAFICZNA**

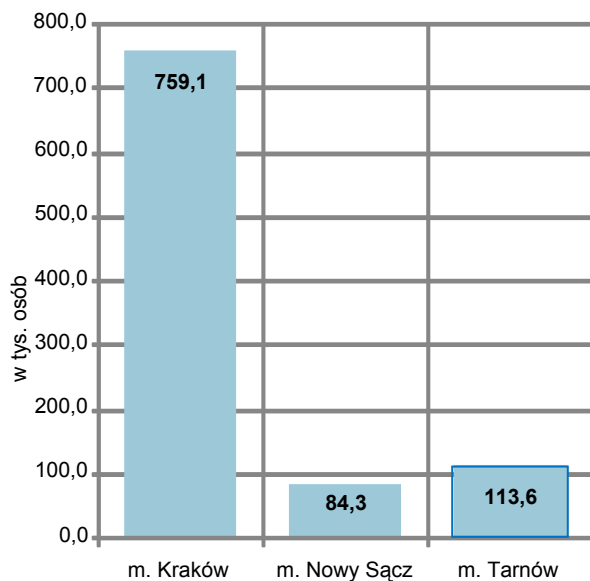
Zgodnie z bilansem Głównego Urzędu Statystycznego opracowanego w oparciu o wyniki NSP 2011, w końcu 2011 r. liczba ludności Tarnowa wynosiła 113,6 tys. osób, w tym 53,7 tys. mężczyzn. Dynamika zmian liczby ludności w latach 2000-2011 wykazywała tendencje spadkowe. Średnioroczna stopa ubytku ludności wahała się od minus 0,75% w 2003 r. do minus 0,31% w 2009 r., natomiast w 2011 r. wynosiła minus 0,91%.

Wykres 1. Ludność Tarnowa faktyczna i prognozowana

Stan w dniu 31 XII

Wykres 2. Ludność Tarnowa na tle miast na prawach powiatu woj. małopolskiego w 2011 r.

Stan w dniu 31 XII

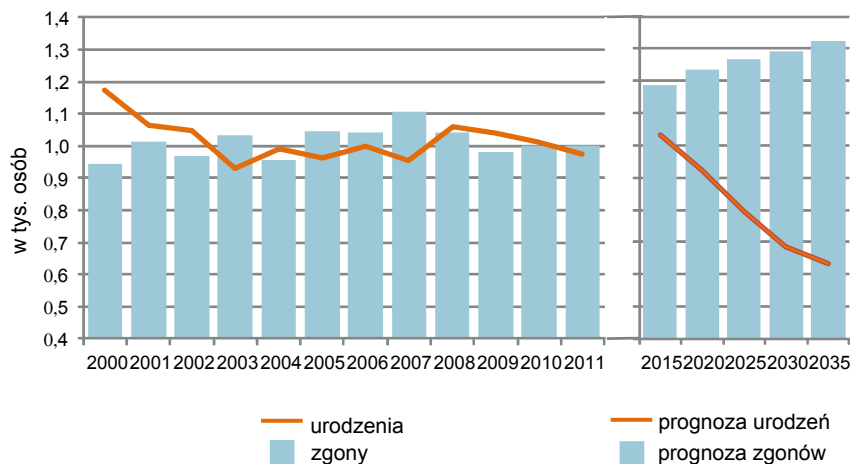

Według prognozy GUS, do 2035 r. liczba mieszkańców miasta nadal będzie spadać. W latach 2020-2029 utrzymywać się będzie jeszcze powyżej 100 tysięcy, natomiast szacuje się, że w 2030 r. liczba ludności w Tarnowie może obniżyć się do 99 tys., a w 2035 r., do 95 tys.

Spośród miast na prawach powiatu woj. małopolskiego Tarnów znajdował się na drugim miejscu pod względem liczby ludności. Na dzień 31 grudnia 2011 r. zgodnie z wynikami NSP 2011 Tarnowianie stanowili 3,4% ogółu ludności województwa.

W 2011 r. w Tarnowie urodziło się 973 dzieci, w tym chłopców 502 (o 31 więcej niż dziewczynek). Od 2008 r. w kolejnych latach obserwuje się spadek liczby urodzeń. Według prognozy GUS liczba urodzeń będzie w dalszym ciągu spadać i w 2035 r. może być o 1/3 mniejsza od poziomu w 2011 r.

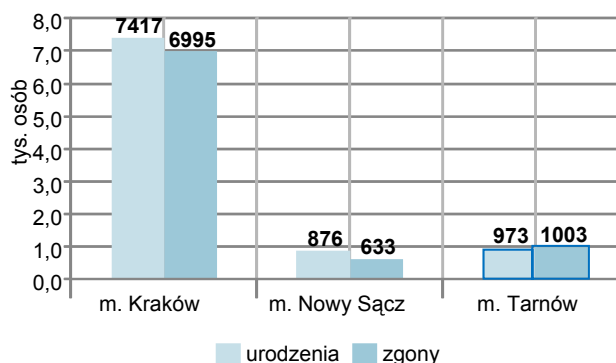
Wykres 3. Urodzenia i zgony w Tarnowie oraz prognoza

Tarnów wśród miast na prawach powiatu woj. małopolskiego w 2011 r. zajmował drugie miejsce pod względem liczby urodzeń, które stanowiły 2,7% urodzeń w województwie.

Poziom płodności kobiet wyrażający liczbę urodzeń przypadającą na 1 tys. kobiet w wieku 15 - 49 lat, w Tarnowie wynosił 34,93 urodzenia, w województwie – 42,61. Tarnów odznaczał się najniższą płodnością kobiet wśród miast na prawach powiatu woj. małopolskiego (Nowy Sącz – 40,42; Kraków – 40,29).

Wykres 4. Urodzenia i zgony w Tarnowie na tle miast na prawach powiatu woj. małopolskiego w 2011 r.

Najwyższy współczynnik odnotowano w przedziale wiekowym od 25 - 29 lat (79,30‰) oraz w wieku od 30 - 34 lat (68,00‰).

Założenie mówiące o liczbie dzieci, które urodziłaby przeciętnie kobieta w ciągu całego okresu tj. od 15 - 49 lat określa współczynnik dzietności. W 2011 r. w Tarnowie wynosił 1,11, w województwie – 1,35.

W Tarnowie od kilku lat w każdym roku umiera około 1 tys. osób. Najwięcej zgonów odnotowano w 2007 r. (1106 zgonów), a najmniej w 2004 r. i 2009 r., odpowiednio 958 i 980 osób. W 2011 r. zmarło 1003 osoby, w tym 226 w grupie wiekowej 85 lat i więcej.

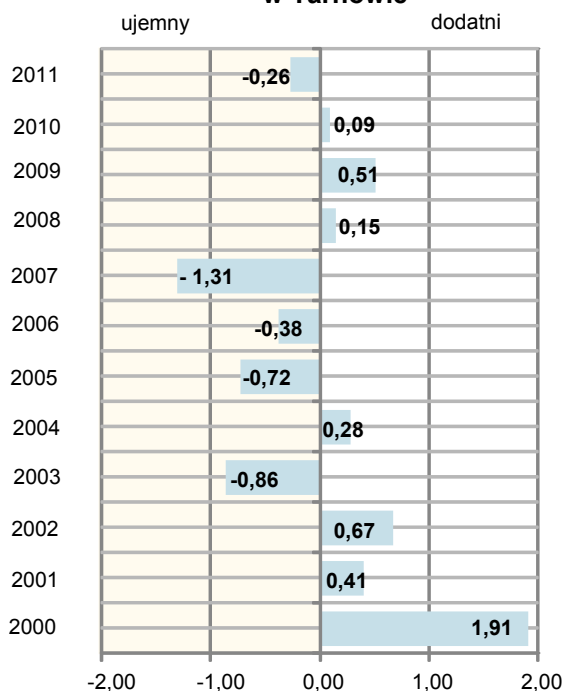
W Tarnowie podobnie jak w większości powiatów woj. małopolskiego występuje zjawisko wysokiej nadumieralności mężczyzn. W ostatnim dziesięcioleciu, wyjątek stanowił tylko 2008 r. (o 6 zgonów kobiet więcej niż zgonów mężczyzn). W pozostałych latach zdecydowanie przeważały zgony mężczyzn (w 2011 r. odnotowano o 41 zgonów mężczyzn więcej niż zgonów kobiet).

Wśród miast na prawach powiatu woj. małopolskiego w 2011 r. wyjątek stanowiło m. Kraków, gdzie zmarło 75 kobiet więcej niż mężczyzn.

Wzrost lub spadek ludności zamieszkującej dane terytorium zależy między innymi od poziomu przyrostu naturalnego, który wyznaczany jest poprzez różnicę urodzeń żywych i zgonów. W 2011 r. w Tarnowie przyrost naturalny na 1 tys. ludności wynosił minus 0,26 osoby.

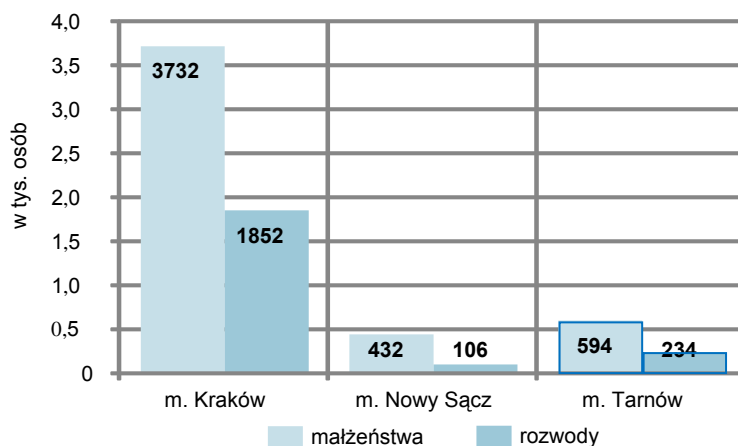
W ciągu kilkunastu minionych lat najniższy przyrost naturalny na 1 tys. ludności odnotowano w 2007 r. (minus 1,31), a najwyższy - dodatni w 2000 r. (1,91).

Wykres 5. Przyrost naturalny na 1 tys. ludności w Tarnowie

W ciągu 2011 r. związek małżeński w Tarnowie zawarły 594 pary, o 10,7% mniej niż w 2010 r. Podobną tendencję spadkową zawieranych małżeństw obserwuje się na poziomie województwa – o 9,3%, jak również w miastach na prawach powiatu: w Krakowie o 8,5% oraz w Nowym Sączu o 21,7%.

**Wykres 6. Małżeństwa i rozwody
w 2011 r.**

Wskaźnik natężenia małżeństw, określający liczbę zawartych małżeństw na 1 tys. ludności w Tarnowie w 2011 r. wynosił 5,22‰, przy wskaźniku wojewódzkim – 5,60‰. W pozostałych miastach na prawach powiatu liczba nowych związków małżeńskich na 1 tys. ludności również była niższa niż średnia w województwie i wynosiła 5,10‰ w Nowym Sączu i 5,06‰ w Krakowie.

Zdecydowaną większością par, które zawarły związek małżeński stanowiły osoby w wieku od 25 do 29 lat, tak mężczyźni jak też kobiety. W tej grupie wiekowej w 2011 r. 168 par zawarło związek małżeński. Najstarszymi osobami wstępującymi w związek małżeński w Tarnowie w minionym roku był mężczyzna w grupie wieku powyżej 85 lat i kobieta w grupie wiekowej 60 - 64 lata.

W ciągu 2011 r. w Tarnowie rozwiodły się 234 pary małżeńskie, o ponad 4% więcej niż przed rokiem. Liczba rozwodów w Tarnowie wykazywała tendencję wzrostową. Wskaźnik natężenia rozwodów na 1 tys. ludności w 2011 r. wynosił 2,06‰, przy wskaźniku wojewódzkim 1,50‰. Spośród miast na prawach powiatu najniższy wskaźnik – 1,25‰ odnotowano w Nowym Sączu, a najwyższy w Krakowie 2,51‰.

W 2011 r. orzeczono 16 separacji, w województwie – 262. Liczba separacji na 1 tys. nowo zawartych małżeństw w Tarnowie wynosiła 27, a w woj. małopolskim - 14.

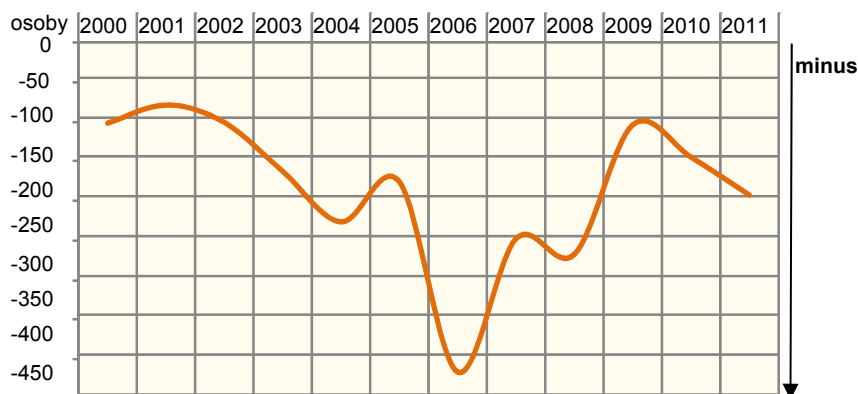
Na spadek liczby ludności w większym stopniu niż ujemny przyrost naturalny wpływa ujemne saldo migracji, zarówno wewnętrznej jak również zagranicznej.

Biorąc pod uwagę migrację wewnętrzną, w 2011 r. w Tarnowie na pobyt stały zameldowało się 798 osób, w tym 245 osób przybyło z miast. Wymeldowało się 1147 osób, w tym do miast 362 osoby. Odnotowano ujemne saldo migracji wewnętrznej wynoszące minus 349 osoby. Natężenie zjawiska migracji stałej w przeliczeniu na 1 tys. ludności wyniosło minus 4,86, przy dodatnim wskaźniku wojewódzkim 1,30 osoby.

Dużo Tarnowian emigruje za granicę. W ciągu 2011 r. wyjechało 290 osób, natomiast przyjechało 86 osób. Saldo migracji zagranicznej wyniosło minus 204 osoby, a w przeliczeniu na 1 tys. ludności minus 1,79.

Wykres 7. Saldo migracji zagranicznej w Tarnowie

W latach poprzednich saldo migracji zagranicznej zawsze osiągało ujemną wartość, najniższą w 2006 r. (minus 428 osób).

Według prognozy GUS do 2035 r. w dalszym ciągu saldo migracji zagranicznej będzie utrzymywać wartości ujemne, ale liczba wyjazdów za granicę na pobyt stały będzie nieznacznie maleć. Prognozuje się, że już w 2019 r. na pobyt stały w Tarnowie zamelduje się ponad 2,5-krotnie więcej osób niż w 2011 r.

W Tarnowie od lat obserwuje się proces starzenia się mieszkańców. Przeciętny wiek mieszkańca Tarnowa z roku na rok jest coraz wyższy i na koniec 2011 r. wynosił 40,3 lat podczas gdy w 2005 r. - 37,7 lat. Statystyczny mieszkaniec Tarnowa był starszy o 3 lata od statystycznego mieszkańca województwa (37,3) i m. Nowego Sącza (37,3) i o blisko 1 rok od statystycznego mieszkańca Krakowa.

Relację zachodzącą pomiędzy ekonomicznymi grupami wieku najlepiej odzwierciedla współczynnik obciążenia demograficznego, wyrażony liczbą ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym. W Tarnowie od 2007 r. współczynnik wykazuje tendencję rosnącą. W 2011 r. na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 56 osób w wieku nieprodukcyjnym, przy średniej dla województwa – 57 osób.

RYNEK PRACY**Pracujący**

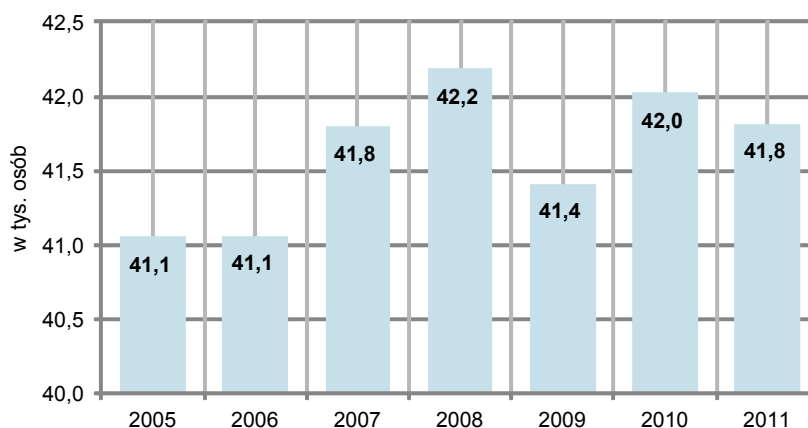
Dane o pracujących prezentowane są według faktycznego miejsca pracy i obejmują osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy, pracodawców i pracujących na własny rachunek, a także osoby wykonujące pracę nakładczą, agentów, członków spółdzielni produkcji rolniczej. Nie obejmują natomiast zatrudnionych w jednostkach budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie oraz w podmiotach gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

W latach 2005-2010 w Tarnowie obserwowano systematyczny wzrost liczby pracujących, z wyjątkiem 2009 r., w którym nastąpił blisko 2% spadek. W 2011 r. w porównaniu do 2010 r. odnotowano także nieznaczny spadek liczby pracujących, o 0,5% (o 205 osób).

Na koniec 2011 r. w Tarnowie pracowało 41,8 tys. osób, które stanowiły blisko 37% ogółu jego mieszkańców i około 6% ogólnej liczby pracujących w woj. małopolskim. W podziale według płci większość pracujących – ponad 53%, stanowili mężczyźni. Wzrosła liczba pracujących kobiet, w 2011 r. wynosiła blisko 20 tys. i w porównaniu do 2010 r. zwiększyła się o 51 kobiet.

Wykres 8. Pracujący w Tarnowie

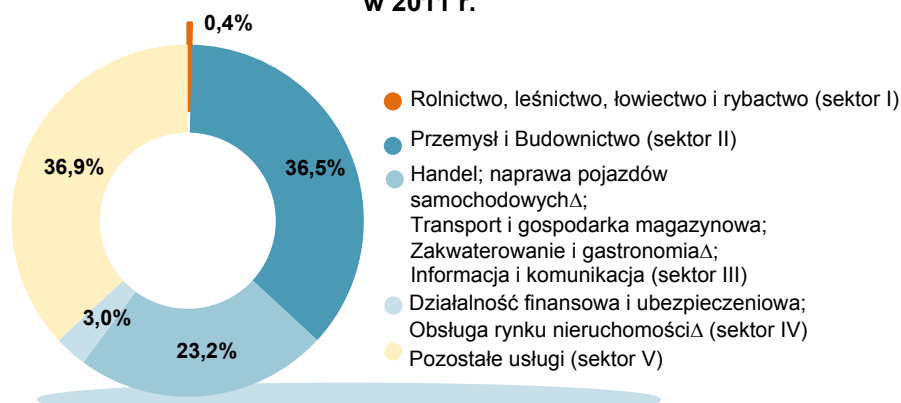
Stan w dniu 31 XII

W analizowanym roku w podmiotach sektora prywatnego w Tarnowie pracowało ponad 55% osób, w 2010 r. udział ten wynosił 54%. Dla porównania w Krakowie i Nowym Sączu pracownicy sektora prywatnego stanowili odpowiednio 66% i 65% ogółu pracujących w tych miastach.

W 2011 r., podobnie jak w roku poprzednim najliczniejsze grupy pracujących stanowili pracownicy II i V sektora ekonomicznego³. W V sektorze określanym jako pozostałe usługi pracowało 15,4 tys. osób, czyli 36,9% analizowanej zbiorowości, wobec 14,9 tys. osób w 2010 r. W II sektorze ekonomicznym obejmującym sekcje przemysłu i budownictwa pracowało 15,3 tys. osób, czyli 36,5% ogółu pracujących, w roku poprzednim ta zbiorowość liczyła 15,9 tys. osób. W 2011 r. grupę 9,7 tys. osób, tj. 23,2% ogólnej liczby pracujących stanowili pracownicy działalności handlowej, transportowej, usług kwaterunkowo-gastronomicznych oraz informacji i komunikacji zaliczanych do III sektora.

Wykres 9. Struktura pracujących w Tarnowie według sektorów ekonomicznych w 2011 r.

W IV sektorze obejmującym sekcje w dziedzinie działalności finansowej i ubezpieczeniowej oraz obsłudze nieruchomości w 2011 r. pracowało 1,3 tys. osób, czyli 3,0% omawianej zbiorowości, natomiast najmniej osób pracowało w I sektorze, czyli w obszarze rolnictwa, rybactwa i gospodarki leśnej – 0,4% ogółu pracujących.

W stosunku do 2010 r. wystąpiły niewielkie przesunięcia struktury między sektorami. W takim samym stopniu, o 1,3 p. proc. zwiększył się udział pracujących w V sektorze ekonomicznym a zmniejszył się w II sektorze ekonomicznym. Udział pozostałych sektorów w ogólnej liczbie pracujących utrzymał się na poziomie zbliżonym do roku poprzedniego.

Zatrudnienie

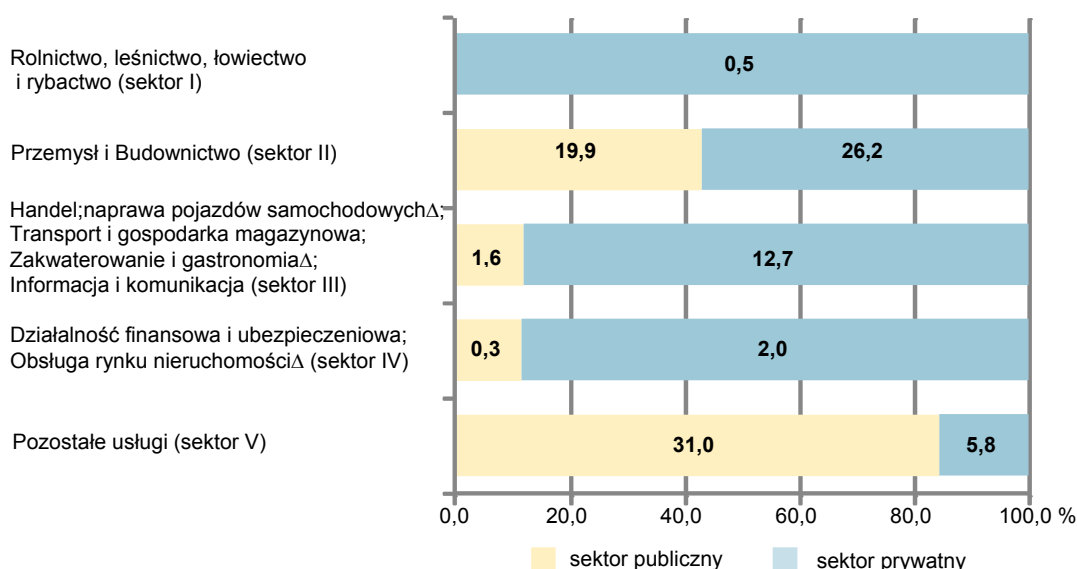
Dane dotyczące przeciętnego zatrudnienia obejmują osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy w pełnym wymiarze czasu oraz niepełnym po przeliczeniu na pełny etat. Informacje o przeciętnym zatrudnieniu nie ujmują podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, pracujących w rolnictwie indywidualnym, osób

³ Patrz uwagi ogólne str. 15.

zatrudnionych poza granicami kraju, zatrudnionych w organizacjach społecznych, politycznych, związkach zawodowych i innych. W 2011 r. przeciętne zatrudnienie w Tarnowie wynosiło 37,3 tys. osób i utrzymało się na poziomie roku poprzedniego. Ponad połowa populacji (52,8%) zatrudniona była w jednostkach sektora publicznego, w omawianym roku przeciętne zatrudnienie w tym sektorze wynosiło 19,7 tys. osób i w stosunku do 2010 r. nastąpił wzrost o 1,1%. W sektorze prywatnym w 2011 r. przeciętna liczba zatrudnionych wynosiła 17,6 tys. osób, stanowiła 47,2% ogółu zatrudnionych, i w porównaniu do 2010 r. była niższa o 1,5%.

Największą grupę (17,2 tys.) tj. 46,1% ogółu zatrudnionych stanowili pracownicy zatrudnieni w II sektorze obejmującym przemysł i budownictwo, i w porównaniu do 2010 r. przeciętna liczba zatrudnionych w tym sektorze zmalała o niewiele ponad 1%. Kolejną liczną zbiorowością – 13,7 tys. osób (blisko 37% ogółu), byli zatrudnieni w jednostkach V sektora pozostałych usług. W porównaniu do poprzedniego roku, w tym sektorze odnotowano wzrost przeciętnego zatrudnienia o ponad 3,1%.

Wykres 10. Struktura zatrudnienia w Tarnowie według sektorów własności i sektorów ekonomicznych

W sektorze III obejmującym podmioty z zakresu handlu, transportu, usług kwaterunkowo-gastronomicznych, informacji i komunikacji, na koniec 2011 r. zatrudnienie wyniosło 5,4 tys. osób tj. 14,3% ogólnej liczby zatrudnionych i w stosunku do 2010 r. sektor ten odnotował 1% wzrost przeciętnego zatrudnienia. O ponad 24% w porównaniu z 2010 r. zmalało przeciętne zatrudnienie w sektorze IV tj. w jednostkach finansów, ubezpieczeń

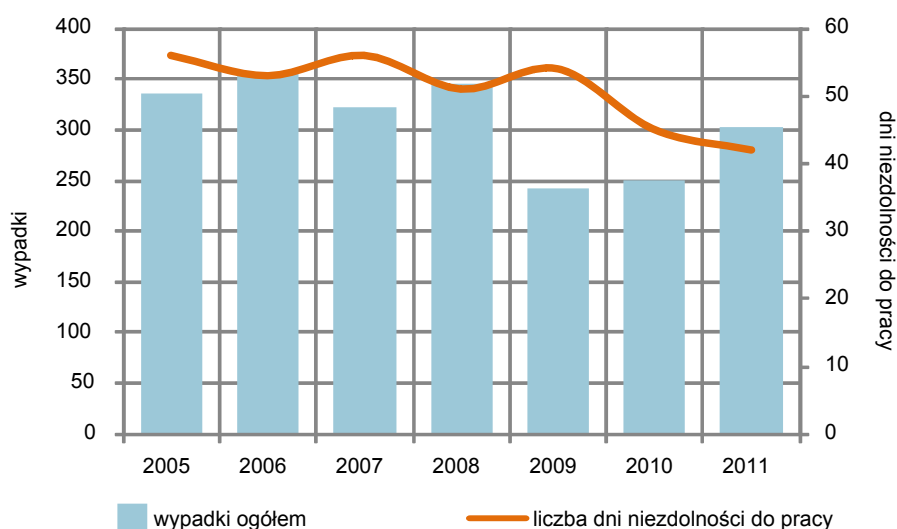
oraz obsługi rynku nieruchomości – tu w końcu 2011 r. zatrudnionych było 0,9 tys. osób tj. 2,3% ogółu zatrudnionych.

W omawianym okresie struktura zatrudnienia w Tarnowie była podobna do struktury w Nowym Sączu. Najwięcej osób zatrudnionych było w sektorze II i V a także III, odpowiednio 40%, 37% i 21% ogólnej liczby zatrudnionych. Inaczej kształtowała się struktura zatrudnionych w Krakowie, gdzie dominowały jednostki z sektorów V (38%) i III (30%) a także jednostki sektora II (26%).

Poszkodowani w wypadkach przy pracy

W 2011 r. w zakładach pracy zlokalizowanych na terenie Tarnowa w wypadkach przy pracy i wypadkach traktowanych na równi z wypadkami przy pracy poszkodowanych zostało 302 osoby i w porównaniu do roku poprzedniego odnotowano wzrost o 52 osoby tj. o 21%. W łącznej liczbie pracowników którzy ulegli wypadkom, zdecydowanie przeważali mężczyźni - 223 osoby, którzy w omawianym okresie stanowili blisko 74% ogółu poszkodowanych wobec 71% (178 osób) w 2010 r.

Wykres 11. Poszkodowani w wypadkach przy pracy i liczba dni niezdolności do pracy na 1 poszkodowanego w Tarnowie

Łączna liczba dni niezdolności do pracy spowodowana wypadkami związanymi z pracą wynosiła 12,8 tys. i w stosunku do poprzedniego roku była o 1,5 tys. dni czyli o 13% wyższa. Na jednego poszkodowanego przypadało średnio 42 dni niezdolności do pracy (w roku poprzednim – 45 dni).

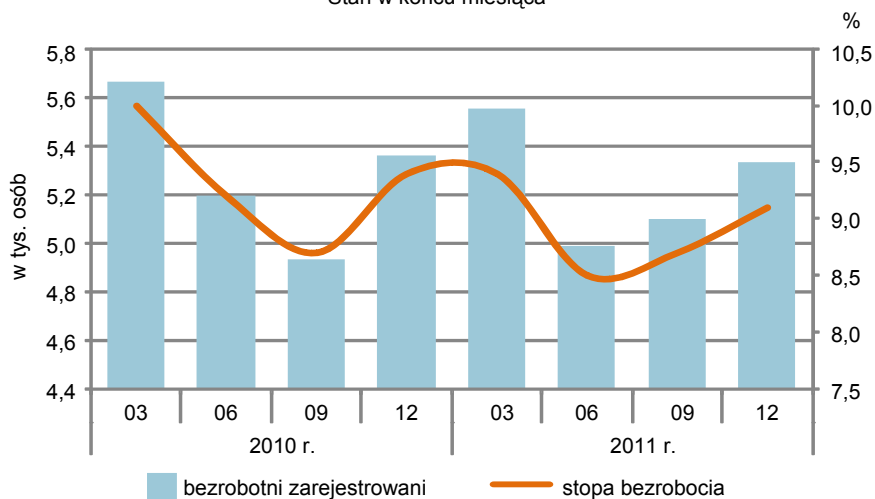
Bezrobocie rejestrowane

Według stanu w końcu grudnia 2011 r. w Powiatowym Urzędzie Pracy było zarejestrowanych jako bezrobotni 5,3 tys. mieszkańców miasta, o 24 osoby (o 0,4%) mniej niż rok wcześniej. Bezrobotni w Tarnowie stanowili 3,7% ogółu bezrobotnych w województwie małopolskim.

Na koniec 2005 r. stopa bezrobocia rejestrowanego oznaczająca udział bezrobotnych w populacji aktywnych zawodowo ukształtowała się na poziomie 11,4%. Większa liczba ofert na rynku pracy, możliwość wyjazdów do pracy poza granice kraju, zwłaszcza ludzi młodych, dobrze wykwalifikowanych sprawiła, że stopa bezrobocia w kolejnych latach systematycznie się obniżała aż do połowy 2008 r. (5,8%), po czym zaczęła ponownie rosnąć, osiągając w końcu 2011 r. poziom 9,1%.

Wykres 12. Bezrobocie rejestrowane w Tarnowie

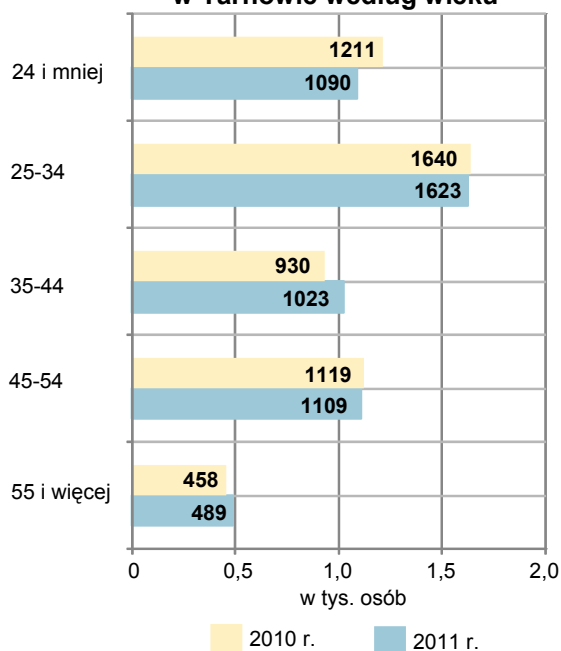
Stan w końcu miesiąca

Stopa bezrobocia rejestrowanego w Tarnowie na koniec 2011 r. kształtowała się na poziomie korzystniejszym niż wskaźnik dla województwa wynoszący 10,5%.

Dla porównania, w omawianym okresie w Krakowie stopa bezrobocia wynosiła 4,9%, a w Nowym Sączu wskaźnik ten był wyższy niż w Tarnowie i wynosił 10,0%.

Wykres 13. Bezrobotni zarejestrowani w Tarnowie według wieku

Większą część populacji bezrobotnych stanowiły kobiety, na 10 zarejestrowanych mężczyzn przypadało 13 kobiet. W Tarnowie na koniec grudnia 2011 r. udział kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych wynosił 57,3% i był o blisko 1 p. proc. wyższy niż rok wcześniej. Nadal jednak jest to jeden z najwyższych udziałów bezrobotnych kobiet w województwie. Dla porównania wskaźnik bezrobotnych kobiet w województwie wynosił 54,3%, w Krakowie - 51,2%, a w Nowym Sączu - 52,4%.

W 2011 r. prawa do pobierania zasiłku nie posiadało 4,6 tys. osób, co stanowiło 86,1% ogółu bezrobotnych (w 2010 r. - 87,3%). Wskaźnik ten był o prawie 2 p. proc. wyższy niż w woj. małopolskim i o 5 p. proc. wyższy niż w Krakowie.

W omawianym roku osoby w wieku produkcyjnym mobilnym (18 - 44 lata), a więc w wieku największej aktywności zawodowej stanowiły w Tarnowie 70% ogółu poszukujących pracy i udział ten był niższy w porównaniu z odsetkiem w województwie, który ukształtował się na poziomie blisko 74%.

Bezrobocie dotyka nadal ludzi młodych. W końcu 2011 r. ponad 20% ogółu bezrobotnych w Tarnowie (w liczbach bezwzględnych 1,1 tys.) stanowiły osoby w wieku do 24 lat, czyli wchodzące w „dorosłe” życie po zakończeniu etapu edukacji. W tej grupie wiekowej w stosunku do 2010 r. odnotowano spadek o ponad 2 p. proc. W Krakowie ta grupa osób stanowiła 12,1% ogółu bezrobotnych, a w Nowym Sączu 22,0%.

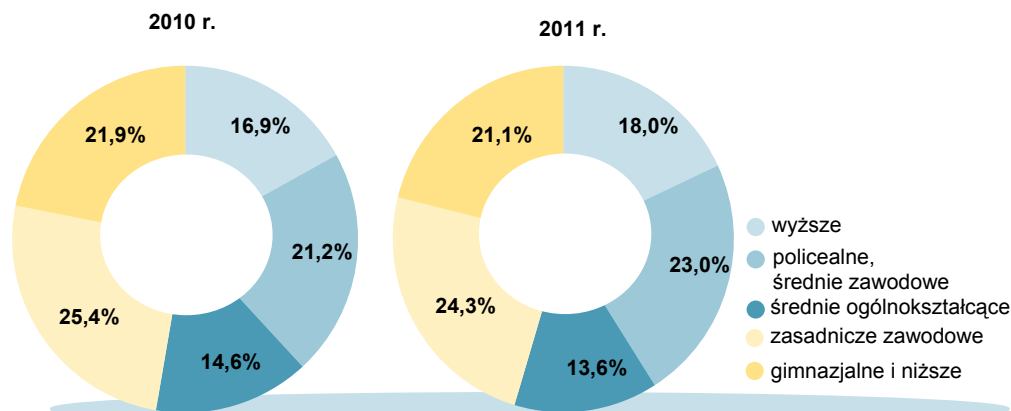
W dalszym ciągu największe trudności w uzyskaniu pracy miały osoby w wieku 25 - 34 lat. Na koniec 2011 r., podobnie jak w roku poprzednim, w Tarnowie było 1,6 tys. takich osób, stanowiły one ponad 30% wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych. Wyższy odsetek osób bezrobotnych w tym wieku odnotowano w Krakowie i Nowym Sączu - odpowiednio 31,2% i 31,6%.

W omawianym okresie udział bezrobotnych w wieku 35 - 44 lata stanowił 19,2% wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych w Tarnowie. Udział tej grupy wiekowej w porównaniu z rokiem poprzednim wzrósł o blisko 2 p. proc. i ukształtował się na zbliżonym poziomie jak w Krakowie i Nowym Sączu.

Kolejną, liczną grupą poszukujących pracy były osoby w wieku 45 - 54 lata. W Tarnowie na koniec 2011 r. zarejestrowanych było 1,1 tys. osób w tym wieku, co stanowiło blisko 21% wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych i udział tej grupy wiekowej utrzymał się na poziomie 2010 r. Dla porównania w Krakowie odsetek osób omawianej grupy wiekowej wynosił – 21,8%, a w Nowym Sączu - 19,5%. Najmniej liczną grupę bezrobotnych – 9,2% ogółu (w liczbach bezwzględnych 489 osób) stanowili poszukujący pracy w wieku powyżej 55 roku życia. Utrata pracy praktycznie wyklucza te osoby z rynku pracy, mimo ich doświadczenia zawodowego, gdyż wiek nie jest w tym przypadku czynnikiem ułatwiającym poszukiwanie nowego miejsca pracy. Najwyższy odsetek osób w tym wieku w 2011 r. odnotowano w Krakowie – 15,2%, natomiast wskaźnik dla Nowego Sącza wynosił 7,9%.

Czynnikami mającym istotny wpływ na poszukiwanie pracy jest poziom wykształcenia. Wśród bezrobotnych zarejestrowanych w Tarnowie w grudniu 2011 r. najliczniejszą grupę stanowiły osoby posiadające wykształcenie zasadnicze zawodowe - 1,3 tys. osób tj. 24,3% ogólnej liczby bezrobotnych i udział tej grupy w stosunku do poprzedniego roku zmniejszył się o 1,1 p. proc. Stosunkowo liczne grupy stanowiły osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym (1,2 tys. osób) oraz gimnazjalne i niższe (1,1 tys. osób). Udział tych grup w ogólnej liczbie bezrobotnych wynosił odpowiednio 23,0% i 21,1%.

Wykres 14. Bezrobotni zarejestrowani w Tarnowie według poziomu wykształcenia

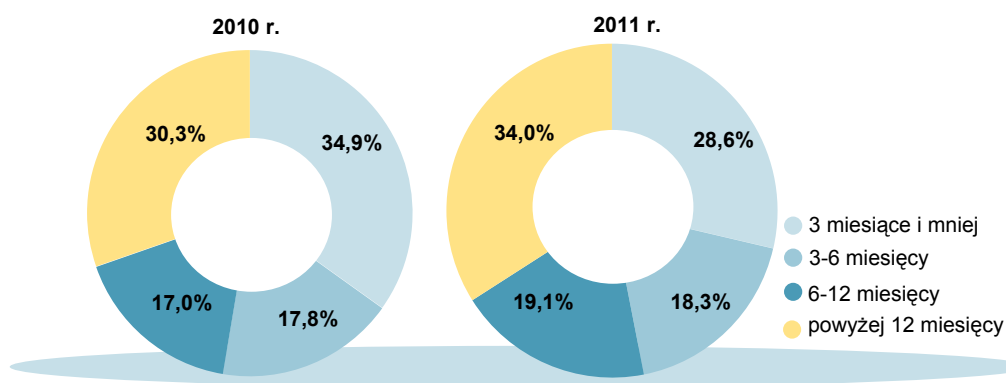

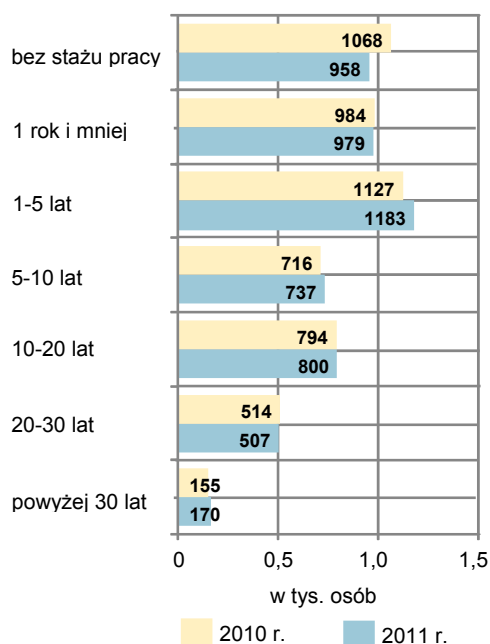
W porównaniu z 2010 r. o 1,8 p. proc. wzrósł udział osób z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym, zmniejszył się natomiast o 0,8 p. proc. odsetek bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i niższym. Blisko 1,0 tys. (18,0%) wśród zarejestrowanych bezrobotnych posiadało wykształcenie wyższe i w tej grupie w stosunku do 2010 r. odnotowano wzrost liczby bezrobotnych o blisko 6%.

Pod względem poziomu wykształcenia w 2011 r. podobną strukturę bezrobotnych obserwowano w Nowym Sączu. Największy udział odnotowano wśród bezrobotnych z wykształceniem zasadniczym zawodowym, policealnym i średnim zawodowym – po około 27%. Wykształceniem wyższym legitymowało się ponad 16% bezrobotnych. W Krakowie struktura ta przedstawia się inaczej. Większa dostępność szkół i uczelni kształcących na poziomie ponadgimnazjalnym sprawia, że największe grupy stanowili bezrobotni posiadający wykształcenie wyższe oraz policealne i średnie zawodowe – odpowiednio 24,8% i 23,4%.

Jednym z niekorzystnych zjawisk o negatywnych skutkach społecznych i ekonomicznych jest bezrobocie długotrwałe. Na koniec 2011 r. najliczniejszą grupę 1,8 tys. osób, stanowili bezrobotni, pozostający bez pracy powyżej 12 miesięcy, tj. 34,0% ogółu bezrobotnych, (w tym co druga osoba poszukiwała pracy dłużej niż 2 lata) i był to najwyższy odsetek długotrwałe bezrobotnych wśród miast woj. małopolskiego na prawach powiatu. W porównaniu do poprzedniego roku liczba osób poszukujących pracy dłużej niż 1 rok zwiększyła się o blisko 12%. W Krakowie liczba osób długotrwałe bezrobotnych stanowiła 28% ogółu bezrobotnych i wzrosła o ponad 8%. W Nowym Sączu udział bezrobotnych pozostających bez pracy dłużej niż 1 rok ukształtował się na poziomie blisko 29% (wzrost o ponad 39%).

Wykres 15. Bezrobotni zarejestrowani w Tarnowie według czasu pozostawania bez pracy

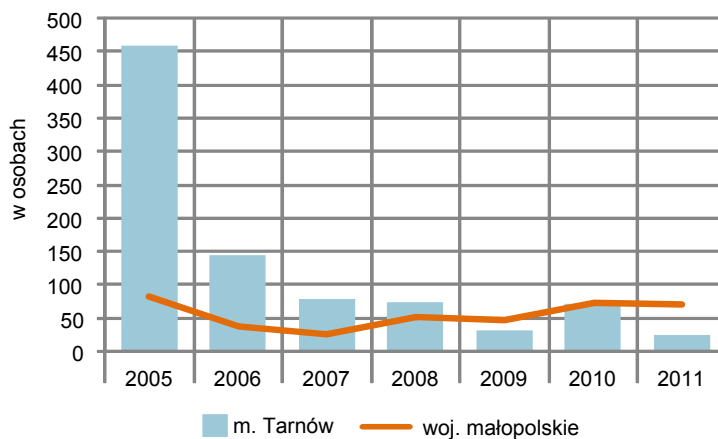

Wykres 16. Bezrobotni zarejestrowani w Tarnowie według stażu pracy

Na koniec 2011 r. bez pracy 3 miesiące i krócej pozostawało 1,5 tys. osób tj. 28,6% ogółu bezrobotnych i w porównaniu do poprzedniego roku odnotowano spadek o ponad 18%. Podobnie w Krakowie i Nowym Sączu – osoby krótkotrwale bezrobotne stanowiły liczne grupy (odpowiednio 33,4% i 29,9%).

Struktura bezrobotnych według stażu pracy przedstawiała się podobnie jak w 2010 r. Ubyło, o ponad 10% bezrobotnych osób bez stażu pracy, przybyło osób ze stażem pracy od 1 - 5 lat (o 5,0%), i osób ze stażem powyżej 30 lat (o 9,7%).

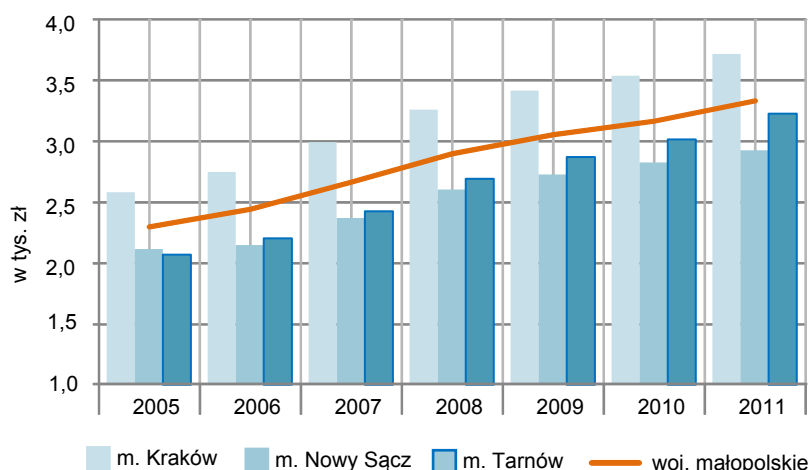
Podaż pracy w Tarnowie jest minimalna w odniesieniu do popytu na pracę. W Tarnowie w omawianym okresie pracodawcy zgłosili do Urzędu Pracy 209 ofert pracy, tym samym na 1 ofertę przypadało 26 bezrobotnych, rok wcześniej 71 osób.

Wykres 17. Liczba bezrobotnych przypadająca na 1 ofertę pracy

**WYNAGRODZENIA
I ŚWIADCZENIA
SPOŁECZNE****Wynagrodzenia**

Głównym źródłem utrzymania ludności jest wynagrodzenie, czyli dochody z pracy najemnej. Od 2005 r. w Tarnowie przeciętne wynagrodzenie systematycznie wzrasta, najwyższy ponad 10% wzrost odnotowano w latach 2007 i 2008.

Warto zaznaczyć, że w ostatnich kilku latach płace w Tarnowie wzrastały szybciej niż przeciętna płaca w woj. małopolskim, a nawet w Krakowie i Nowym Sączu. Nadal jednak średnie wynagrodzenie w Tarnowie było niższe niż średnia w województwie.

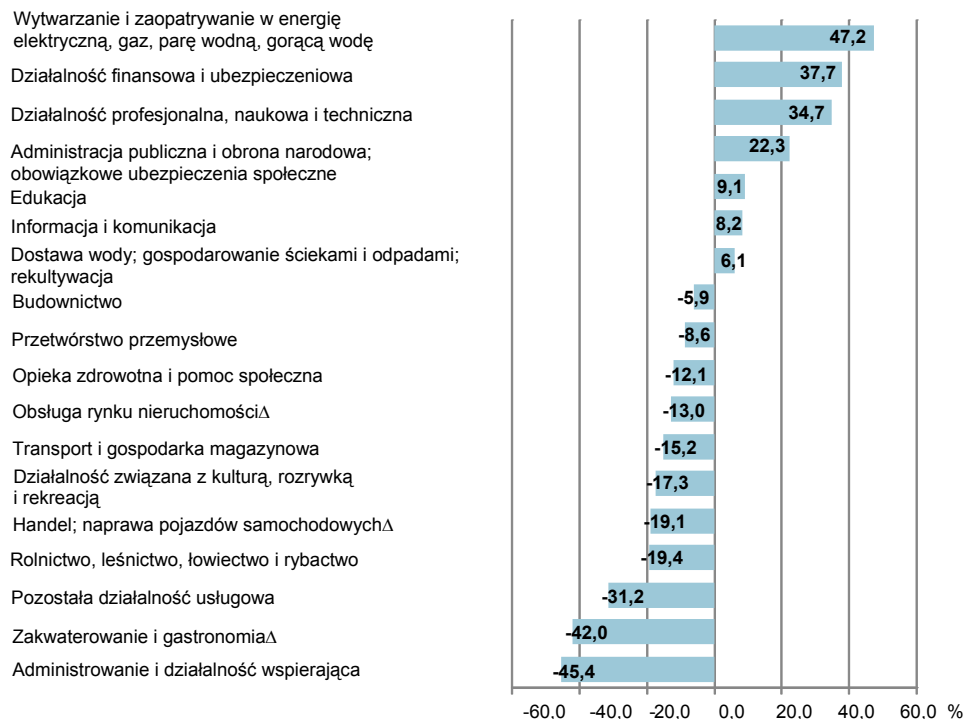
Wykres 18. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie

W 2011 r. przeciętne wynagrodzenie brutto w Tarnowie wynosiło 3226 zł i w porównaniu do poprzedniego roku wzrosło o 211 zł, czyli o 7%. W skali województwa przeciętne miesięczne wynagrodzenie było wyższe i wynosiło 3333 zł, natomiast dynamika była nieznacznie niższa, gdyż wynagrodzenie w woj. małopolskim wzrosło o 5%. W omawianym okresie przeciętne wynagrodzenie w Krakowie ukształtowało się na poziomie wyższym niż w województwie i wynosiło 3722 zł, ale dynamika wzrostu była podobna jak w województwie. W Nowym Sączu przeciętne wynagrodzenie ukształtowało się na poziomie 2925 zł i w porównaniu do roku poprzedniego wzrosło o blisko 4%.

W sektorze publicznym przeciętne miesięczne wynagrodzenie w Tarnowie w 2011 r. wynosiło 3731 zł (w woj. małopolskim 3768 zł) i było wyższe od średniej płacy ogółem o blisko 16%. Średnia płaca w sektorze prywatnym stanowiła niecałe 83% średniego wynagrodzenia ogółem i wynosiła 2663 zł (w woj. małopolskim 3105 zł).

Nadal utrzymuje się duże zróżnicowanie przeciętnego wynagrodzenia w poszczególnych sekcjach PKD. Rozpiętość odchylenia przeciętnego wynagrodzenia od średniej płacy w Tarnowie wynosiła w 2011 r. blisko 93 p. proc.

Wykres 19. Odchylenie przeciętnej płacy w wybranych sekcjach PKD od średniej płacy w Tarnowie w 2011 r.

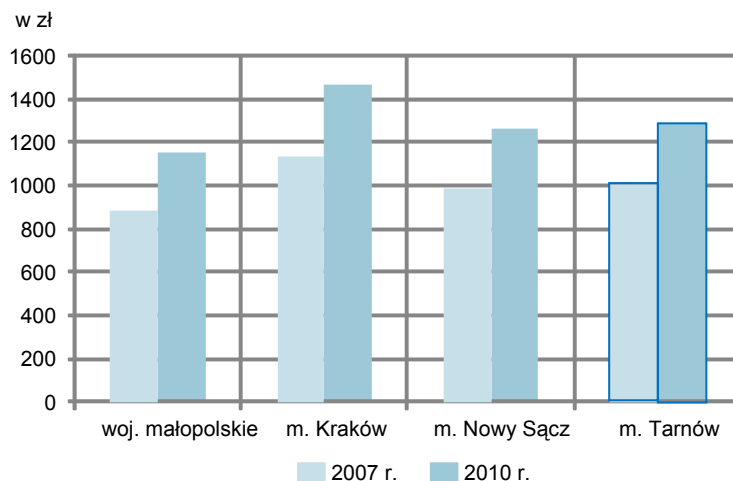
Najniższe wynagrodzenie w omawianym okresie wystąpiło w sekcjach: „Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca” (1760 zł) oraz „Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi” (1872 zł), co stanowiło odpowiednio 55% i 58% średniej płacy w Tarnowie.

Najwyżej wynagradzano osoby zatrudnione w sekcjach: „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” – 4750 zł i „Działalność finansowa i ubezpieczeniowa” – 4443 zł, więcej niż średnia płaca ogółem odpowiednio o 47% i 38%.

Emerytury i renty⁴

W 2010 r. liczba osób uzyskujących przychody z tytułu emerytury lub renty w Tarnowie wynosiła 30,8 tys. osób i w porównaniu do 2007 r. odnotowano spadek o 482 osoby tj. o 1,6%. Emeryci i renciści mieszkający w Tarnowie stanowili 3,8% ogólnej liczby osób uzyskujących przychody z tego tytułu w województwie. W pozostałych miastach na prawach powiatu udział tych osób ukształtował się na poziomie - 24,3% w Krakowie i 2,5% w Nowym Sączu.

Mediana przychodów rocznych z emerytur i rent w Tarnowie w 2010 r. wynosiła 15,5 tys. zł, co oznacza że w tej wysokości przychody w ciągu omawianego roku osiągnęła równo połowa podatników uzyskujących przychody z tego tytułu. Przychody roczne z emerytur i rent w Tarnowie były wyższe o 12,4% od wyliczonych dla województwa, które wynosiły 13,8 tys. zł. W stosunku do 2007 r. mediana przychodów rocznych wzrosła o 3,4 tys. zł, tj. o 28,2%. Dla porównania, w 2010 r. mediana rocznych przychodów z tego tytułu w Krakowie i Nowym Sączu wynosiła odpowiednio 17,7 tys. zł i 15,2 tys. zł

Wykres 20. Średniomiesięczny przychód uzyskiwany z tytułu emerytury lub renty

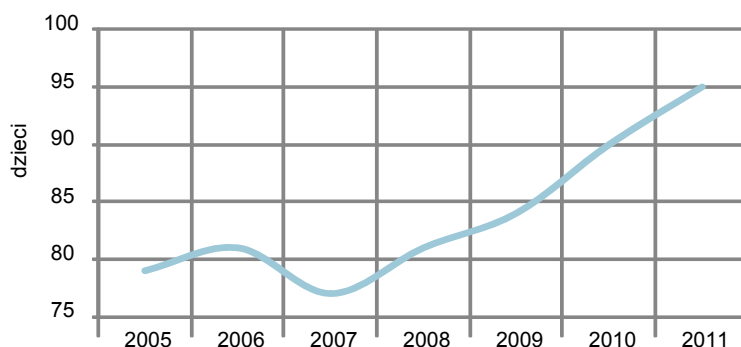
W Tarnowie w 2010 r. średniomiesięczny przychód uzyskany z tytułu świadczenia emerytalnego lub rentowego wynosił 1295 zł, wobec 1010 zł w 2007 r. W omawianym okresie średniomiesięczny przychód uzyskany z tego tytułu w Krakowie osiągnął wysokość 1471 zł (w 2007 r. 1137 zł), a w Nowym Sączu wynosił 1266 zł wobec 983 zł w 2007 r.

⁴ Dane Ministerstwa Finansów za 2010 r.

**INFRASTRUKTURA
SOCJALNA****Edukacja**

W 2011 r. w Tarnowie działało 38 przedszkoli, było w nich łącznie 3,7 tys. miejsc. W porównaniu do roku poprzedniego przybyło 3 przedszkola i 106 miejsc. Do przedszkoli uczęszczało 3,7 tys. dzieci (4,7% uczęszczających do przedszkoli w woj. małopolskim), czyli o 4,7% więcej niż rok wcześniej. W 2011 r. w Tarnowie na 100 dzieci w wieku przedszkolnym (3-6 lat) przypadało 98 miejsc w przedszkolach. Było to więcej w porównaniu do Krakowa i Nowego Sącza gdzie wskaźnik ten wynosił odpowiednio 87 i 69 miejsc.

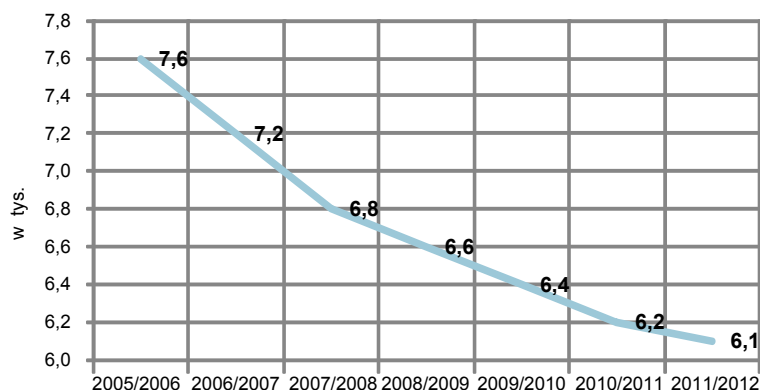
Wykres 21. Dzieci w przedszkolach w wieku 3 - 6 lat w Tarnowie na 100 dzieci w tym wieku

Poza przedszkolami, podobnie jak rok wcześniej funkcjonowały w Tarnowie 2 oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych. Uczęszczało do nich 65 dzieci, o 27 dzieci (o 71%) więcej niż w 2010 r.

W Tarnowie w 2011 r. funkcjonowało 25 szkół podstawowych, o jedną więcej niż rok wcześniej. Uczęszczało do nich 6,1 tys. uczniów tj. 3,0% uczęszczających do szkół podstawowych w woj. małopolskim. W ostatnich latach liczba uczniów systematycznie maleje. Tylko w stosunku do 2010 r. ubyło w szkołach podstawowych w Tarnowie 100 uczniów (1,6%), a w porównaniu do 2005 r. 1,4 tys. uczniów (19,1%). Mimo wzrostu liczby szkół podstawowych zmniejszyła się o 6 liczba oddziałów (z 363 w 2010 r. do 357 w 2011 r.), stąd liczba uczniów przypadająca na 1 oddział utrzymała się na poziomie roku ubiegłego i wynosiła 17 uczniów, (dla porównania w 2005 r. było to 22 uczniów).

Wykres 22. Liczba uczniów w szkołach podstawowych w Tarnowie

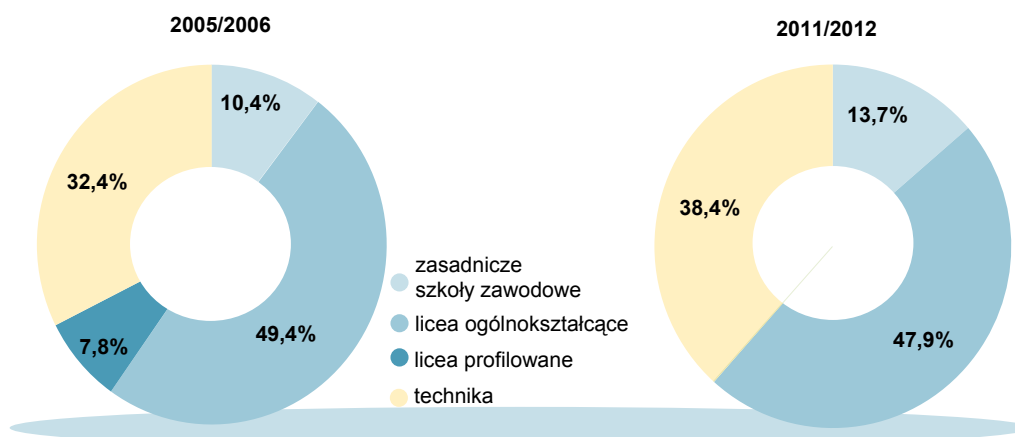

W 2011 r. działało w Tarnowie 21 szkół gimnazjalnych dla dzieci i młodzieży, było to o 1 gimnazjum więcej niż rok wcześniej. Mimo zwiększającej się liczby szkół obserwowano zmniejszenie liczby oddziałów z 197 w 2005 r., 163 w 2010 r. do 159 w 2011 r. W roku szkolnym 2011/2012 w tarnowskich gimnazjach uczyło się 3,7 tys. uczniów (3,4% uczących się w gimnazjach w woj. małopolskim), tj. mniej o 2,5% w stosunku do poprzedniego roku i o 23,7% mniej w stosunku do roku szkolnego 2005/2006. Na 1 oddział w 2011 r. przypadało 23 uczniów, podobnie jak rok wcześniej

W Tarnowie w roku szkolnym 2011/2012 funkcjonowało 45 szkół ponadgimnazjalnych dla młodzieży (13 zasadniczych szkół zawodowych, 19 liceów ogólnokształcących, 13 techników).

W szkołach ponadgimnazjalnych kształciło się łącznie 11,7 tys. uczniów (8,9% kształcących się w szkołach ponadgimnazjalnych w woj. małopolskim), wobec 12,0 tys. uczniów w ub. roku. Najczęściej przez młodzież wybierane były licea ogólnokształcące, uczęszczało do nich 47,9% młodzieży, w następnej kolejności technika – 38,4% młodzieży. Taka tendencja w Tarnowie utrzymywała się od lat. Jednak w porównaniu do poprzedniego roku szkolnego w 2011 r. wzrosła liczba uczniów w zasadniczych szkołach zawodowych o 1,3%, zmalała natomiast w liceach ogólnokształcących o 5,1%, a także w technikach, ale nie tak znacząco bo tylko o 0,4%. Zwraca uwagę fakt, że w stosunku do roku szkolnego 2005/2006 liczba uczniów w zasadniczych szkołach zawodowych wzrosła o 23,0%, w technikach o 11,0% przy znaczącym spadku o 21,4% w liceach. Może to świadczyć o tym, że coraz więcej młodzieży już w szkole ponadgimnazjalnej chce zdobyć zawód. Likwidowane były także licea profilowane, już w 2010 r. w Tarnowie nie funkcjonowało żadne takie liceum, a ostatnie 67 absolwentów opuściło mury tego typu szkół w 2009 r.

Wykres 23. Struktura uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych dla młodzieży w Tarnowie według typów szkół

W roku szkolnym 2011/2012 w Tarnowie działało 25 szkół policealnych to o 4 szkoły (o 13,8%) mniej niż rok wcześniej. Kształciło się w nich 3,3 tys. uczniów, co stanowiło 12,4% kształcących się w szkołach policealnych w woj. małopolskim. Mimo spadku ilości szkół policealnych wzrosła w stosunku do poprzedniego roku szkolnego o 13,8% liczba kształcącej się młodzieży. W stosunku do roku szkolnego 2005/2006 wzrost ten był bardziej znaczący i wynosił 45,2%.

W Tarnowie działają także szkoły dla dorosłych. W 2011 r. było ich 17, a kształciło się w nich około 2 tys. osób. Wśród tych szkół największą popularnością cieszyły się licea ogólnokształcące w ilości 14, do których uczęszczało 1,9 tys. osób. Dorośli ponadto kształcili się w 3 technikach, uczęszczało do nich 111 osób.

W działających w Tarnowie 2 wyższych uczelniach: Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej, oraz Małopolskiej Wyższej Szkole Ekonomicznej w roku akademickim 2011/2012 według stanu na 30 listopada studiowało łącznie 6,5 tys. studentów, w tym 3,8 tys. na studiach stacjonarnych (w roku poprzednim 7,5 tys. studentów, w tym 4,1 tys. na studiach stacjonarnych). W porównaniu do roku poprzedniego odnotowano więc spadek ogólnej liczby studentów o 13,3%, w tym studentów studiów stacjonarnych o 8,7%. Tarnowskie wyższe uczelnie opuściło łącznie 2,5 tys. absolwentów (w ub. roku 2,1 tys. absolwentów) tj. o 16,7% więcej niż rok wcześniej. Studia stacjonarne ukończyło 1,2 tys. studentów wobec 1,1 tys. rok wcześniej, czyli więcej o 14,4%. Poza tymi uczelniami w mieście funkcjonowały zamiejscowe ośrodki trzech krakowskich uczelni tj. Uniwersytetu Pedagogicznego, Ekonomicznego i Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II, a także Wyższej Szkoły Biznesu w Nowym Sączu i Małopolskiej Szkoły Wyższej w Brzesku.

W ośrodkach tych studiowało łącznie 1,3 tys. studentów (rok wcześniej 1,8 tys. studentów), z czego tylko 27,2 % w systemie stacjonarnym.

Wzrasta w szkołach liczba komputerów, w tym również z dostępem do Internetu, równocześnie maleje liczba uczniów przypadających na 1 komputer. W 2011 r. w Tarnowie na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów przypadało w szkołach podstawowych dla dzieci i młodzieży (bez specjalnych) 16 uczniów, a w gimnazjach dla dzieci i młodzieży (bez specjalnych) 13 uczniów, przy średniej dla Małopolski odpowiednio 10 i 11 uczniów.

Ochrona zdrowia

W Tarnowie w 2011 r. funkcjonowały tak jak w latach wcześniejszych dwa szpitale publiczne. Na koniec 2010 r. dysponowały one łącznie 1039 łózkami co dawało 91 łóżek szpitalnych na 10 tys. ludności.

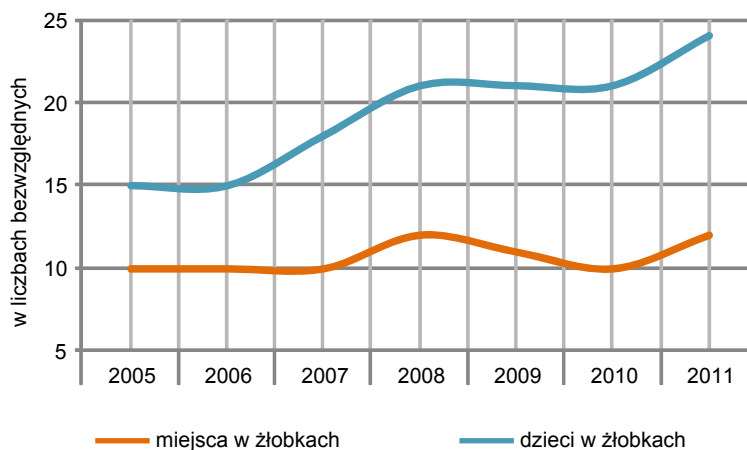
W 2011 r. ambulatoryjną opiekę zdrowotną mieszkańcom zapewniało 75 placówek. Składało się na nie 55 zakładów ambulatoryjnej opieki zdrowotnej oraz 20 praktyk lekarskich, świadczących usługi zdrowotne w ramach środków publicznych. W porównaniu do 2010 r. liczba placówek ogółem zwiększyła się o 14 tj. o 23,0%. Przybyło 13 zakładów ambulatoryjnej opieki zdrowotnej i 1 praktyka lekarska. W placówkach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2011 r. udzielono łącznie 1469,0 tys. porad, w tym 174,1 tys. porad (11,9%) było udzielonych przez lekarzy stomatologów. W porównaniu z rokiem poprzednim nastąpił wzrost ilości udzielonych porad ogółem o 5,3%, w tym porad udzielonych przez lekarzy stomatologów o 4,9%. Liczba udzielonych porad w przeliczeniu na 1 mieszkańca Tarnowa w 2011 r. wynosiła 13, wobec 12 w roku ubiegłym. Dla porównania liczba porad udzielonych na 1 mieszkańca w Krakowie wynosiła 11, w Nowym Sączu 12, a średnio w woj. małopolskim 8 porad.

Zwiększyła się w Tarnowie liczba aptek ogólnodostępnych. W 2011 r. działały 62 apteki (5,7% działających w woj. małopolskim), co oznacza wzrost w stosunku do 2010 r. o 2 apteki (o 3,3%). Tym samym poprawie uległa dostępność aptek dla mieszkańców Tarnowa – na 1 aptekę przypadało 1837 mieszkańców, podczas gdy rok wcześniej 1911 mieszkańców. Mimo wzrostu liczby aptek nie odnotowano wzrostu liczby farmaceutów pracujących w aptekach. W końcu 2011 r. w tarnowskich aptekach pracowało 137 magistrów farmacji.

W 2011 r. w Tarnowie przybył 1 żłobek, obecnie funkcjonuje ich 7. Jest to wyjście naprzeciw dużego zapotrzebowania w mieście na opiekę nad najmłodszymi dziećmi. W 2011 r. funkcjonujące żłobki oferowały 360 miejsc, oznacza to wzrost o 16,1%

w stosunku do 2010 r. Na 100 dzieci w wieku 0-2 lat przypadają 12 miejsc w żłobkach (w 2010 r. – 10 miejsc). W ciągu roku w tarnowskich żłobkach przebywało 710 dzieci tj. więcej w porównaniu z rokiem poprzednim o 13,8%.

Wykres 24. Miejsca i dzieci przebywające w żłobkach w ciągu roku w Tarnowie na 100 dzieci w wieku 0 - 2 lat

Pomoc społeczna

W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Tarnowie w 2011 r. zarejestrowanych było 3,6 tys. gospodarstw domowych⁵. W gospodarstwach tych żyło 7,4 tys. osób, które określa się jako beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej⁶.

W 2011 r. 6,5% mieszkańców Tarnowa było beneficjentami środowiskowej pomocy społecznej i udział ten utrzymuje się na podobnym poziomie jak rok wcześniej. Mieszkańcy Krakowa w mniejszym zakresie korzystali ze świadczeń pomocy społecznej, w 2011 r. (3,2% ogółu mieszkańców), a w Nowym Sączu udział beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej był wyższy i wynosił 7,3% ogółu mieszkańców. W obu tych miastach udział beneficjentów w ogólnej liczbie ludności ukształtował się także na poziomie zbliżonym do roku poprzedniego.

W populacji beneficjentów zasiłki stałe w 2011 r. przyznano w Tarnowie 677 osobom, w tym 576 osobom samotnie gospodarującym, a średnia kwota zasiłku stałego wynosiła 352 zł⁷. Zasiłki okresowe przyznano 1349 osobom i objęły one 1239

⁵ Dane ze Zbioru Centralnego Krajowego Systemu Monitoringu Pomocy Społecznej MPiPS.

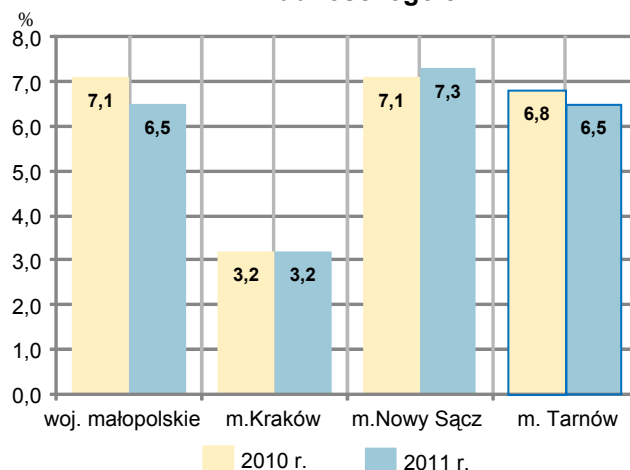
⁶ Ogół członków gospodarstw domowych, które otrzymały pomoc określa się jako „beneficjentów”, chociaż każdy rodzaj i forma pomocy są przyznawane decyzją imiennie, na konkretną osobę i w zależności od charakteru świadczenia mogą być „adresowane” na jedną osobę w wieloosobowej rodzinie. Niemniej takie ujęcie łączne, uzasadnia fakt, że każda forma pomocy wywiera, choćby niewielki wpływ na polepszenie sytuacji bytowej wszystkich osób pozostających we wspólnym gospodarstwie.

⁷ Dane ze sprawozdania resortowego MPiPS-03.

gospodarstw domowych, liczących łącznie 3313 osób. Przeciętna kwota zasiłku okresowego w 2011 r. w Tarnowie wynosiła 255 zł. Zdecydowanie najwięcej zasiłków okresowych przyznano z powodu bezrobocia - z tej przyczyny zasiłek okresowy otrzymywało 1187 osób, co stanowiło 88% wszystkich osób, którym przyznano zasiłki okresowe. Korzystało z nich 1078 gospodarstw domowych, liczących 2928 osób. W porównaniu do 2010 r. liczba otrzymujących zasiłki stałe i okresowe wzrosła o 4,0%, tj. o 77 osób.

Na pomoc skierowaną do gospodarstw domowych MOPS w Tarnowie w 2010 r. wydatkował ponad 10 mln zł tj. o 0,1% więcej niż rok wcześniej.

Wykres 25. Udział beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem

W 2011 r. w Tarnowie było 10 placówek stacjonarnej opieki społecznej, które dysponowały razem 543 miejscami. W porównaniu do poprzedniego roku liczba placówek nie uległa zmianie, natomiast liczba miejsca wzrosła o 18 tj. o 3,4%. Łącznie we wszystkich placówkach na koniec omawianego okresu przebywało 510 mieszkańców i ich liczba w porównaniu do 2010 r. wzrosła o 1,2%.

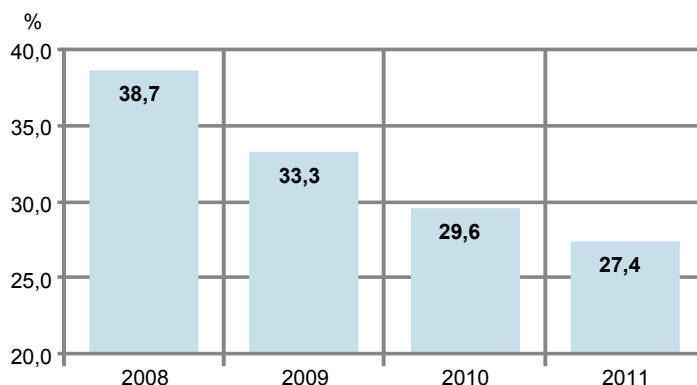
Od 2005 r. w Tarnowie funkcjonują 3 całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze dla dzieci i młodzieży. W 2011 r. przebywało w nich 91 wychowanków, wobec 94 rok wcześniej.

Dzieci i młodzież całkowicie lub częściowo pozbawione opieki ze strony rodziny miały ją zapewnioną przez rodziny zastępcze. W 2011 r. funkcjonowało 80 rodzin zastępczych obejmujących opieką 117 dzieci. W porównaniu z poprzednim rokiem pomimo wzrostu liczby rodzin o 1 rodziną zastępczą, liczba dzieci w rodzinach zmniejszyła się o blisko 5%.

Świadczenia rodzinne

W ciągu 2011 r. beneficjenci świadczeń rodzinnych w Tarnowie otrzymywali różnego rodzaju świadczenia, na wypłatę ich wydatkowano łączną kwotę 18321 tys. zł. Wśród świadczeń rodzinnych dominującą pozycję stanowiły zasiłki rodzinne wraz z dodatkami, których wypłacono na kwotę 10003 tys. zł, co stanowiło 54,6% ogólnej kwoty świadczeń rodzinnych. Głównym kryterium uprawniającym do otrzymania zasiłku rodzinnego jest posiadanie dziecka (dzieci) na utrzymaniu i przeciętny dochód w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekraczający 504 zł na osobę, a jeżeli w rodzinie występuje dziecko niepełnosprawne 583 zł na osobę. W 2011 r. średnio miesięcznie w Tarnowie zasiłek rodzinny pobierało 3185 rodzin, było to o 502 rodziny (o 13,6%) mniej niż rok wcześniej. Na zmniejszenie liczby rodzin pobierających zasiłki rodzinne wpłynęło między innymi utrzymanie kryterium dochodowego uprawniającego do jego przyznania na poziomie określonym w 2004 r. W 2011 r. rodzice pobierali zasiłek rodzinny na 5735 dzieci ogółem, w tym na 5201 dzieci w wieku do 17 lat (2,1% dzieci w woj. małopolskim). Dzieci w wieku do 17 lat, na które rodzice pobierali zasiłek rodzinny w 2011 r. stanowiły 27,4% ogólnej liczby dzieci w tym wieku, dla porównania wskaźnik ten dla Krakowa wynosił 16,1%, dla Nowego Sącza 35,0%, a średnio dla Małopolski 38,2%.

Wykres 26. Udział dzieci w wieku do 17 lat, na które rodzice otrzymywali zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku w Tarnowie

Znaczącą pozycję w kwocie wypłaconych w ciągu 2011 r. świadczeń rodzinnych ogółem stanowiły zasiłki pielęgnacyjne, które obok świadczenia pielęgnacyjnego należą do kategorii świadczeń opiekuńczych. Zasiłek pielęgnacyjny ma na celu częściowe pokrycie kosztów zapewnienia osobie niepełnosprawnej opieki i pomocy innej osoby w związku z brakiem możliwości samodzielnego radzenia sobie z codziennymi czynnościami. W ciągu 2011 r. wypłacono ich na kwotę 5000 tys. zł, tj. nieznacznie (o 0,3%) wyższą niż w roku poprzednim, co stanowiło 27,3% kwoty świadczeń rodzinnych ogółem wypłaconych w 2011 r.

Kultura

Działający od jesieni 1945 r. Teatr im. Ludwika Solskiego w Tarnowie po prawie dwóch latach gruntownej przebudowy został uroczyście otwarty 14 kwietnia 2011 r. Przez blisko dwa lata tarnowska placówka korzystała ze sceny w Pałacu Młodzieży. Po modernizacji powstał nowoczesny gmach, który jest nową atrakcją Tarnowa. Po remoncie zmienił się układ niektórych pomieszczeń teatralnych m.in. małej sceny, przebudowana została duża scena, zmienił się kąt nachylenia widowni, są miejsca dla osób niepełnosprawnych. Po przebudowie widzowie mieli do dyspozycji 393 miejsca na widowni w stałej sali (przed remontem było 374 miejsca). W 2011 r. zostały wystawione 172 widowiska w stałych salach teatralnych wobec 156 rok wcześniej. W stosunku do 2010 r. wzrosła o 71,6% liczba widzów (z 17,2 tys. do 29,6 tys.) co prawdopodobnie było spowodowane poprawą komfortu oglądania spektakli.

Działające w 2011 r. trzy tarnowskie galerie przygotowały 48 wystaw, które zwiedziło 25,4 tys. osób. Był to kolejny rok, w którym zorganizowano mniej wystaw, w stosunku do 2010 r. o 21,3%, ale zwiększyło się zainteresowanie organizowanymi wystawami. Liczba zwiedzających w 2011 r. wzrosła o blisko 50% w stosunku do roku poprzedniego.

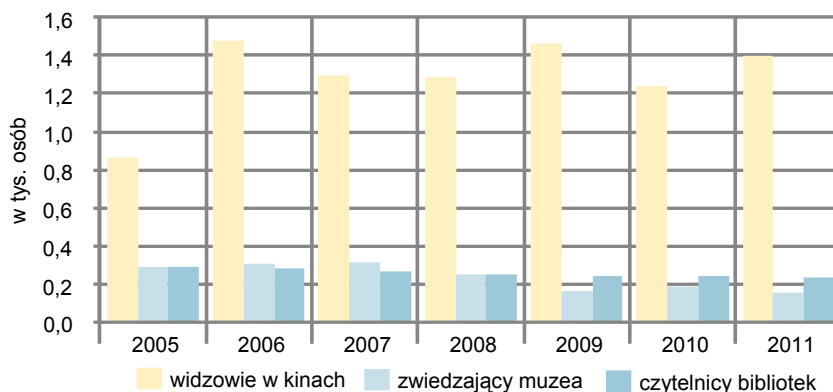
W 2011 r. swoje zbiory zwiedzającym udostępniały także 3 tarnowskie muzea. Popularność tych placówek spada. W 2011 r. liczba zwiedzających zmniejszyła się o 16,6% w stosunku do roku poprzedniego i wynosiła 17,7 tys. osób. Szczególnie znacząco spadła liczba młodzieży szkolnej w zorganizowanych grupach zwiedzających muzea. W 2011 r. było to zaledwie 2,1 tys. osób co stanowiło 11,6% ogółu zwiedzających wobec 50,2% rok wcześniej. W 2011 r. zaprezentowano 18 wystaw czasowych własnych w kraju i 41 wystaw obcych krajowych i z zagranicy.

W 2011 r. w Tarnowie działały 2 kina stałe, które dysponowały 1034 miejscami na widowni. W ciągu 2011 r. odbyło się 3,0 tys. seansów (o 21,3% więcej niż rok wcześniej), a uczestniczyło w nich 160,4 tys. widzów, co stanowiło 4,5% ogółu widzów w kinach w woj. małopolskim. Średnio na 1 seans przypadało w Tarnowie 53 widzów tj. o 4 widzów (o 7,0%) mniej niż w 2010 r. Dla porównania w Krakowie było to 20 widzów, a w Nowym Sączu 24 widzów.

W Tarnowie w 2011 r. działało 11 placówek bibliotecznych, to o jedną placówkę biblioteczną mniej niż w ubiegłym roku. Powoli ale systematycznie maleje również liczba księgozbioru, czytelników oraz wypożyczeń w ciągu roku. W 2011 r. księgozbiór tarnowskich placówek bibliotecznych liczył 347,1 tys. woluminów co stanowiło 3,2%

zasobów wojewódzkich i był o 1,9% mniejszy niż przed rokiem. W 2011 r. zarejestrowano 26,7 tys. czytelników, o 2,4% mniej niż przed rokiem. Wskaźnik wypożyczeń na 1 czytelnika w 2011 r. wynosił 15,7 woluminów, dla porównania w Krakowie 13,8 woluminów, w Nowym Sączu 17,1 woluminów.

Wykres 27. Widzowie w kinach, zwiedzający muzea oraz czytelnicy w Tarnowie na 1 tys. mieszkańców

Turystyka

W Tarnowie według stanu na koniec lipca 2011 r. funkcjonowało 11 obiektów zbiorowego zakwaterowania (1,3% działających w woj. małopolskim) z 768 miejscami noclegowymi. W stosunku do 2010 r. liczba obiektów nie uległa zmianie, a liczba miejsc noclegowych wzrosła o 63 (o 8,9%).

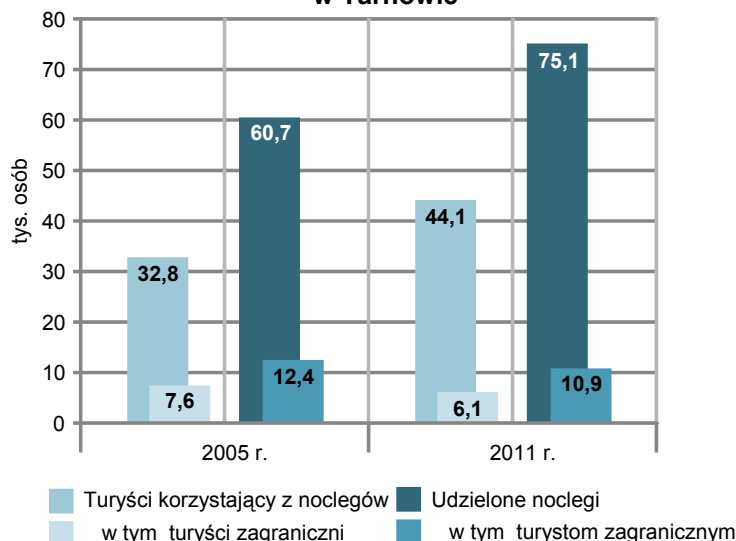
Wykres 28. Turystyczne obiekty zbiorowego zakwaterowania w Tarnowie według rodzajów

Najwięcej miejsc noclegowych (60,4%) oferowały hotele. W 2011 r. z noclegów w turystycznych obiektach zbiorowego zakwaterowania skorzystało 44,1 tys. osób (1,4% korzystających z noclegów w woj. małopolskim), czyli podobnie jak rok wcześniej.

Wzrosła natomiast o 3,6% liczba udzielonych noclegów i wynosiła 75,1 tys. (0,9% noclegów udzielonych w woj. małopolskim), wobec 72,5 tys. w roku ubiegłym. Rok 2011 był rokiem, w którym znów spadła liczba turystów zagranicznych goszczących w Tarnowie. Z noclegów w turystycznych obiektach zbiorowego zakwaterowania w Tarnowie skorzystało 6,1 tys. turystów zagranicznych, wobec 7,3 tys. w 2010 r. Udzielono im jednocześnie mniej noclegów o 5,5%, co oznacza spadek z 11,5 tys. noclegów w 2010 r. do 10,9 tys. noclegów w 2011 r.

Wykres 29. Korzystający z noclegów i udzielone noclegi w turystycznych obiektach zbiorowego zakwaterowania w Tarnowie

INFRASTRUKTURA KOMUNALNA

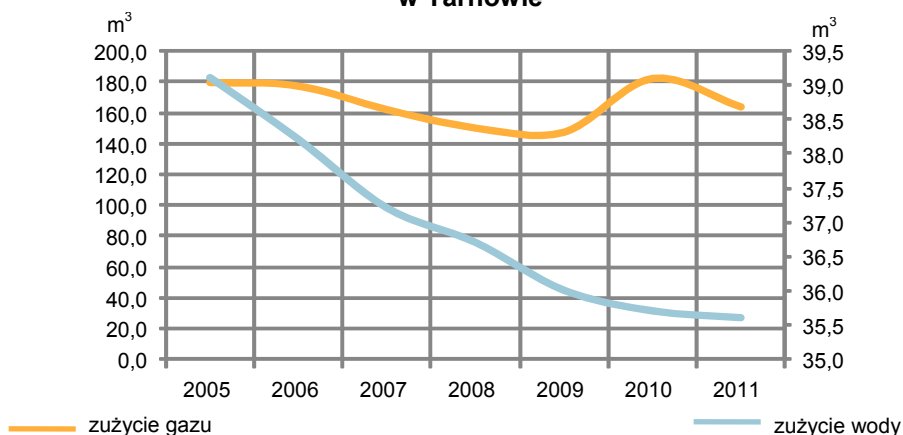
Długość czynnej sieci wodociągowej rozdzielczej w Tarnowie na koniec 2011 r. wynosiła 293,4 km i wzrosła w porównaniu do 2010 r. o 0,6 %. W badanym okresie na niezmiennym poziomie (11,0 tys.) pozostała ilość czynnych połączeń wodociągowych prowadzących do budynków. Sposób gospodarowania wodą obrazuje wskaźnik zużycia wody w przeliczeniu na 1 mieszkańca. W latach 2005-2011 następował ciągły spadek średniego zużycia wody na 1 mieszkańca Tarnowa z 39,1 m³ w 2005 r. do 35,6 m³ w 2011 r. Dla porównania mieszkańiec Krakowa średnio zużył 46,8 m³ wody a mieszkaniec Nowego Sącza 31,2 m³.

W Tarnowie rozbudowana została również sieć kanalizacyjna. Na koniec 2011 r. osiągnęła ona 338,0 km, co oznacza wzrost jej długości w porównaniu do 2010 r. o 2,6 km tj. o 0,8%. Podobnie jak w roku ubiegłym ilość połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych oraz zbiorowego zakwaterowania na koniec 2011 r. wynosiła 7,5 tys. szt.

W 2011 r. w Tarnowie 96,7% ogółu ludności korzystało z sieci wodociągowej (w woj. małopolskim 76,0%) i 86,8% z sieci kanalizacyjnej (w woj. małopolskim 54,5%).

Długość sieci gazowej w 2011 r. wynosiła 399,7 km i w porównaniu do 2010 r. wzrosła o 0,7%. W badanym okresie o 0,9% zwiększeniu uległa również liczba połączeń gazowych. Spadło natomiast (o 10,5%) zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych. W przeliczeniu na 1 mieszkańca Tarnowa zużycie wynosiło 163,8 m³ (spadek o 10,0%) a na 1 odbiorcę 541,3 m³ (spadek o 3,1%).

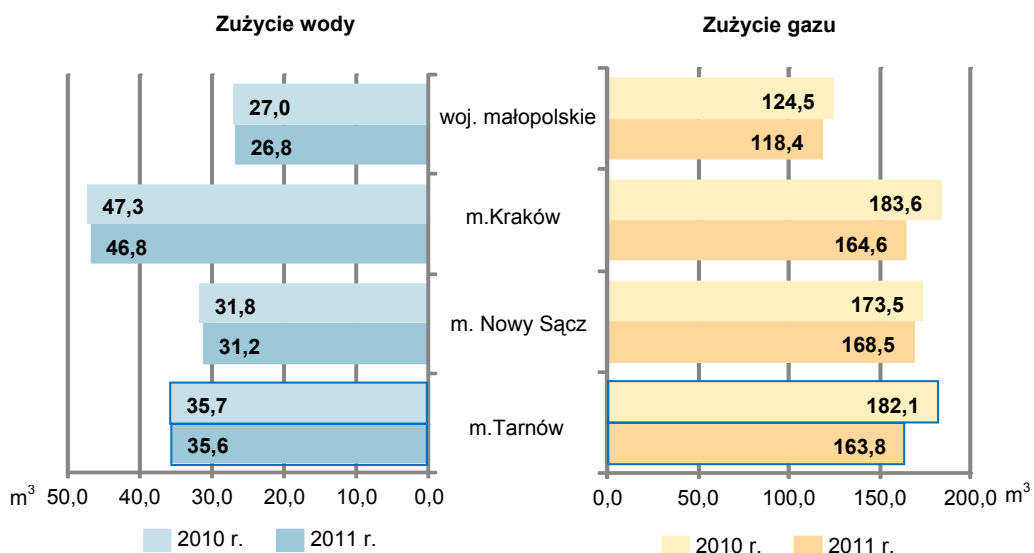
Wykres 30. Zużycie wody i gazu na 1 mieszkańca w Tarnowie

Spadek zużycia gazu z sieci w gospodarstwach domowych zanotowano również w mieście Nowym Sączu – na 1 mieszkańca spadek o 2,9% a na 1 odbiorcę spadek o 3,8% oraz w Krakowie spadek obu wskaźników odpowiednio o: 10,3% i 9,4%.

Z sieci gazowej korzystało 94,4% mieszkańców Tarnowa (w woj. małopolskim 63,2%).

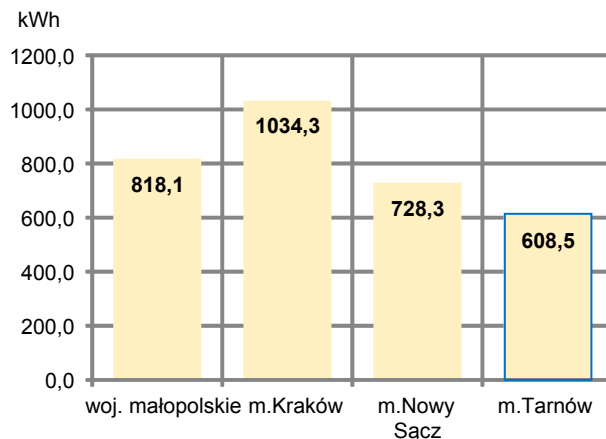
Wykres 31. Zużycie wody i gazu na 1 mieszkańca

W 2011 r. zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w Tarnowie w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosło 608,5 kWh (w woj. małopolskim 818,1 kWh) i było niższe o 5,7% niż w 2010 r. Spadek zużycia energii elektrycznej na 1 mieszkańca zanotowano również w Krakowie (o 2,5%) i w Nowym Sączu (o 2,3%).

Wykres 32. Zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca w 2011 r.

HANDEL

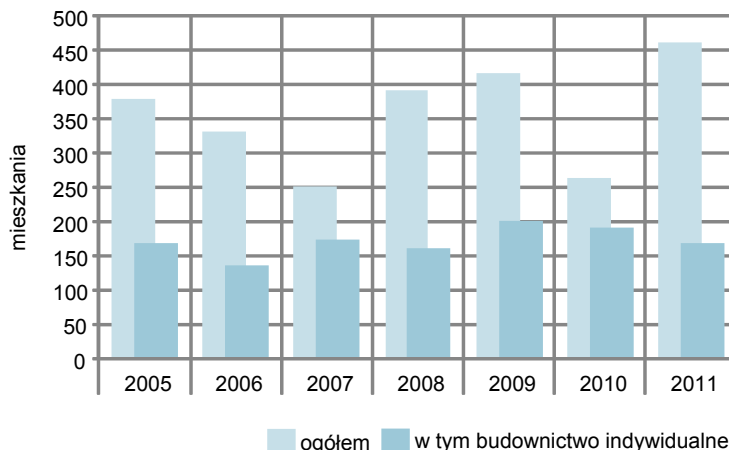
Uzupełnieniem infrastruktury handlowej w mieście (sklepy, hipermarkety, supermarkety, domy towarowe) były targowiska stałe i sezonowe. Podobnie jak w poprzednich latach w 2011 r. na terenie Tarnowa funkcjonowało 14 stałych targowisk o łącznej powierzchni 76095 m². Liczba targowisk w porównaniu do 2010 r. nie uległa zmianie, natomiast o 500 m² tj. o 0,7% zwiększyła się ich powierzchnia. Dla porównania w Krakowie działało 16 targowisk o powierzchni 86048 m², a w Nowym Sączu 1 targowisko o powierzchni 3710 m².

Na tarnowskich targowiskach handlowano w 304 czynnych codziennie punktach sprzedaży drobnodetalicznej, których ilość pozostaje niezmienna od lat.

W Tarnowie nie uległa również zmianie na przestrzeni ostatnich lat liczba targowisk sezonowych, których nadal funkcjonowało dwa (0,2% targowisk sezonowych w województwie). W Krakowie było 1006 targowisk sezonowych a w Nowym Sączu 35 (udział w województwie odpowiednio 84,9% i 3,0%).

**BUDOWNICTWO
MIESZKANIOWE**

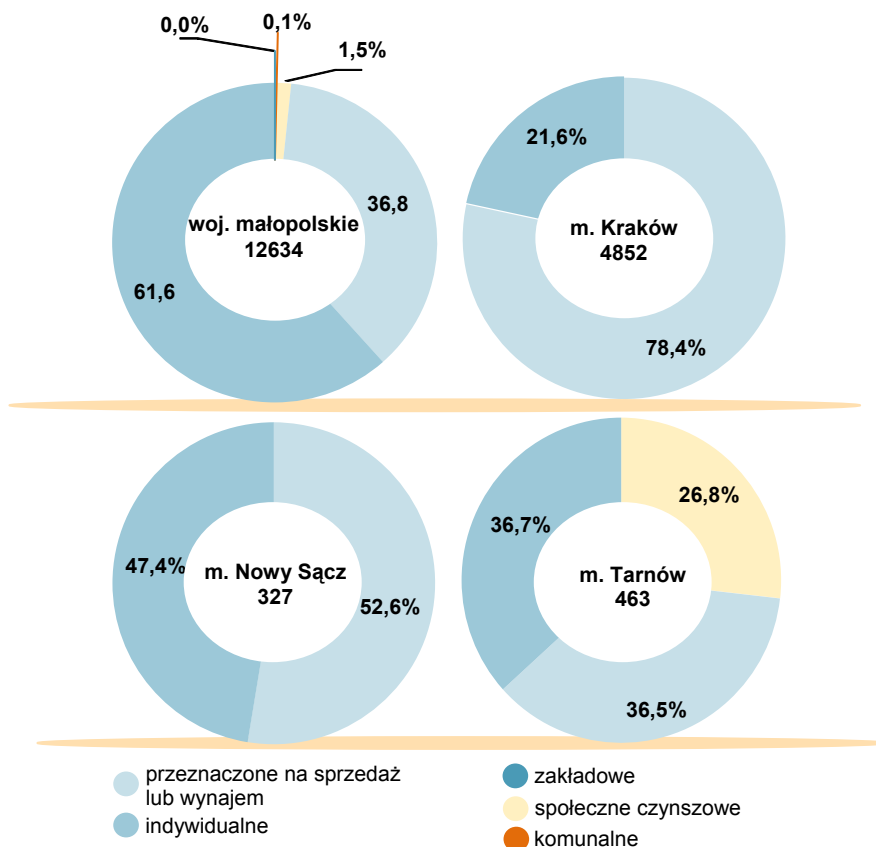
W 2011 r. nastąpiła poprawa sytuacji w budownictwie mieszkaniowym na terenie miasta Tarnowa. Biorąc pod uwagę lata 2005-2011 można zauważyć, że rok 2011 był najlepszym rokiem pod względem liczby mieszkań oddanych do użytkowania.

Wykres 33. Mieszkania oddane do użytkowania w Tarnowie

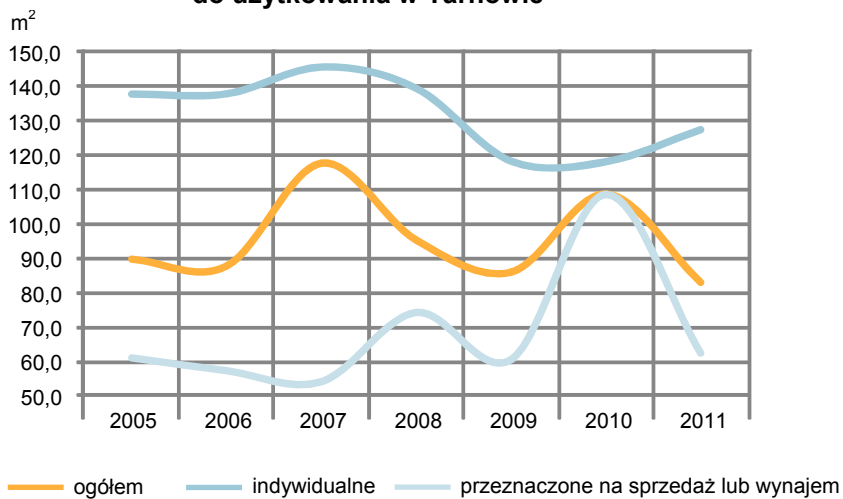
W 2011 r. na terenie miasta Tarnowa przekazano do użytkowania 463 mieszkania o łącznej powierzchni 38,4 tys. m² tj. o 198 mieszkań (o 74,7%) więcej niż w 2010 r. Wzrost ten wynikał głównie ze zwiększenia liczby oddanych mieszkań na sprzedaż lub wynajem (o 131 więcej niż w 2010 r.) oraz mieszkań społecznych czynszowych (więcej o 124). Ich udział w ogólnej liczbie mieszkań oddanych do użytkowania wynosił odpowiednio 36,5% i 26,8%. Inwestorzy indywidualni wybudowali w 2011 r. 170 mieszkań tj. o 11,9% mniej niż w roku poprzednim. Nie oddano żadnego mieszkania spółdzielczego (w 2010 r. – 34 mieszkania). W Krakowie w 2011 r. podobnie jak w roku ubiegłym najwięcej mieszkań oddali inwestorzy budujący mieszkania na sprzedaż lub wynajem. Mieszkania te stanowiły 78,4% ogólnej liczby mieszkań. W Nowym Sączu również dominowało budownictwo deweloperów. Ich udział w ogólnej liczbie mieszkań oddanych do eksploatacji w 2011 r. wynosił 52,6%.

Przeciętna powierzchnia użytkowa nowo wybudowanych mieszkań w Tarnowie w 2011 r. wynosiła 82,9 m² i w porównaniu do 2010 r. była mniejsza o 25,9 m² (spadek o 23,8%). Największe mieszkania o przeciętnej powierzchni 127,5 m² wybudowane były w 2011 r. przez inwestorów indywidualnych. Mniejsze mieszkania o powierzchni 62,6 m² oddano do eksploatacji w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż i wynajem, natomiast budownictwo społeczne czynszowe przekazało do użytkowania najmniejsze lokale o powierzchni 49,7 m².

Wykres 34. Mieszkania oddane do użytkowania według form budownictwa w 2011 r.

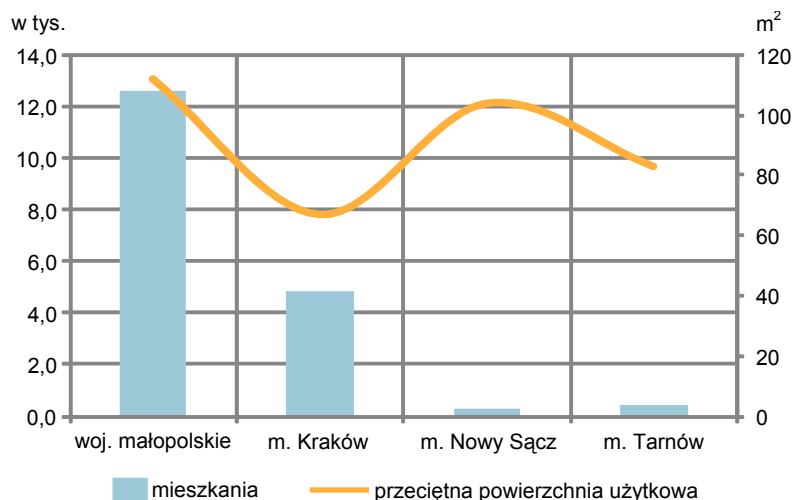

Wykres 35. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w Tarnowie

Dla porównania przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w mieście Krakowie wynosiła 66,8 m², a w mieście Nowy Sącz 104,0 m² przy średniej wynoszącej w woj. małopolskim 112,1 m².

Wykres 36. Mieszkania oddane do użytkowania i przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w 2011 r.

Wskaźnikiem nasilenia budownictwa mieszkaniowego jest liczba oddanych do użytkowania mieszkań na 1 tys. ludności. Wskaźnik ten w 2011 r. w Tarnowie wynosił 4,1 (w 2010 r. - 2,3) przy średniej dla woj. małopolskiego 3,8 (w 2010 r. - 3,7). Wyższy poziom wskaźnika od średniej w woj. małopolskim odnotowano również w mieście Krakowie – 6,4 i w mieście Nowy Sącz – 3,9.

W 2011 r. w mieście Tarnowie wydano 110 pozwoleń na budowę 152 nowych budynków mieszkalnych o łącznej liczbie 263 mieszkań (wobec 121 pozwoleń na budowę 166 nowych budynków mieszkalnych o 250 mieszkaniach w 2010 r.). Wśród nowych mieszkań, na które wydano pozwolenia 51,7% stanowiły mieszkania w nowych budynkach jednorodzinnych. Ponadto wydano 9 pozwoleń na rozbudowę budynków mieszkalnych (w 2010 r. – 4) oraz 6 na adaptację pomieszczeń niemieszkalnych (w 2010 r. – 11).

W 2011 r. na terenie miasta Tarnowa inwestorzy rozpoczęli budowę 223 mieszkań (o 1,3% mniej niż w 2010 r.) w tym 104 w ramach budownictwa indywidualnego (o 3,0% więcej niż w 2010 r.).

**OCHRONA
ŚRODOWISKA**

Niewątpliwie sukcesem człowieka jest rozwój przemysłu, budownictwa, komunikacji oraz innych dziedzin życia ale ceną tego jest degradacja środowiska. Tarnów jest miastem, w którym koncentruje się potencjał gospodarczy. Przemysł lokalny emitujący znaczne ilości pyłów i gazów jest głównym źródłem zanieczyszczeń powietrza. Zakłady przemysłowe są też źródłem zanieczyszczeń wód, to także wielkie miejscowe źródło powstawania odpadów stałych składowanych na powierzchni ziemi. Innym źródłem degradacji środowiska jest również gospodarka komunalna oraz przybierający w szybkim tempie na znaczeniu ze względu na gwałtowny rozwój motoryzacji transport samochodowy.

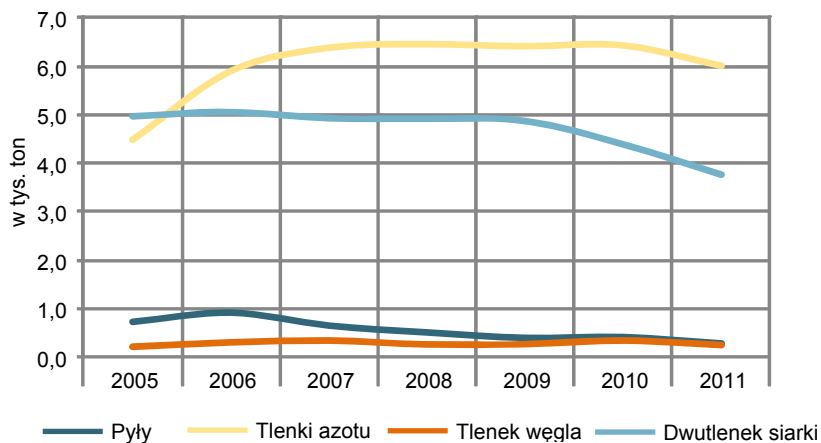
W Tarnowie w ostatnich latach niewątpliwie nastąpiło zmniejszenie emisji zanieczyszczeń szczególnie pyłowych do powietrza, ilości odprowadzonych ścieków wymagających oczyszczania oraz wytwarzanych odpadów uciążliwych dla środowiska. Mimo to większość wskaźników charakteryzujących zagrożenie środowiska utrzymuje się na stosunkowo wysokich poziomach wartości bezwzględnych. Dane statystyczne wskazują, że Tarnów należy do miast o dużej skali zagrożenia. W 2010 r. zajmował 24 miejsce wśród 150 najbardziej zagrożonych miast Polski ze względu na ilość emitowanych zanieczyszczeń z zakładów szczególnie uciążliwych dla środowiska (w woj. małopolskim 3 miejsce po Krakowie i Trzebini). Zajmował również w 2011 r. 33 miejsce wśród 198 miast Polski o dużej skali zagrożenia ściekami (w woj. małopolskim 3 miejsce po Bukownie i Krakowie).

W 2011 r. emisja pyłowych zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych wynosiła 273 tony (7,0% emisji wojewódzkiej). W stosunku do roku poprzedniego zmniejszyła się o 32,6% , a w stosunku do roku 2005 ponad 2,6 razy. W 2011 r. w przeliczeniu na 1 km² emisja zanieczyszczeń pyłowych w Tarnowie wynosiła 3,8 tony, dla porównania w Krakowie 5,9 tony, w Nowym Sączu 2,7 ton, a średnio w woj. małopolskim 0,3 tony.

Emisja zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla) w 2011 r. wynosiła 11,4 tys. ton (8,5% emisji wojewódzkiej). W stosunku do roku poprzedniego zmniejszyła się o 9,2%, a w stosunku do roku 2005 wzrosła o 12,6%. Wśród zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla) dominowały tlenki azotu i dwutlenek siarki stanowiąc w 2011 r. 85,5% ogólnej emisji. Zaznaczyć należy, że w Tarnowie występował wysoki wskaźnik emisji tlenków azotu – 83,6 tony na 1 km², dla porównania w Krakowie – 18,6 tony, w Nowym Sączu - 2,6 tony, a średnio w woj. małopolskim – 1,3 ton na 1 km².

Podobnie sytuacja przedstawiała się w przypadku dwutlenku siarki. W 2011 r. emisja dwutlenku siarki w przeliczeniu na 1 km² wynosiła w Tarnowie 52,2 tony, dla porównania w Krakowie - 25,8 tony, w Nowym Sączu – 4,9 tony, a średnio w woj. małopolskim – 1,9 tony.

Wykres 37. Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych w Tarnowie

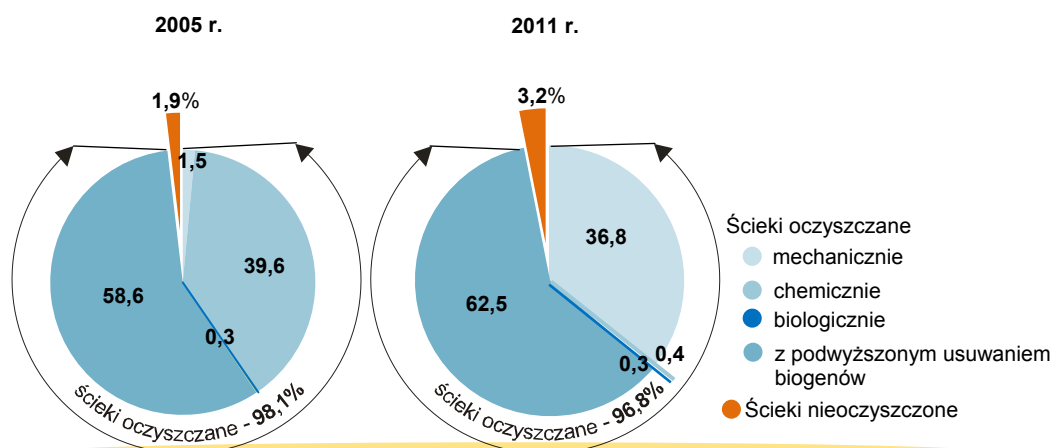

Z wyników pomiarów zanieczyszczeń powietrza uzyskanych w Tarnowie w 2011 r. wynika, że wartości dopuszczalne stężeń zanieczyszczeń podstawowych: dwutlenku siarki, dwutlenku azotu i tlenku węgla w powietrzu są dotrzymywane. Stężenie dwutlenku siarki kształtowało się na poziomie 9 µg/m³ (o 2 µg/m³ niższym niż w 2010 r.), stężenie dwutlenku azotu wynosiło 25 µg/m³ (o 2 µg/m³ wyższym niż w 2010 r.), stężenie tlenku węgla wynosiło 0,44 µg/m³ i w porównaniu z poprzedni rokiem było mniejsze o 0,06 µg/m³. Natomiast stężenie średnioroczne pyłu zawieszonego PM10 wyniosło 40 µg/m³ (o 5µg/m³ mniej niż w 2010 r.) i było na granicy normy⁸. Źródłem pyłu zawieszonego w powietrzu jest przemysł, energetyczne spalanie paliw i komunikacja.

W 2011 r. w Tarnowie do wód lub do ziemi odprowadzono 11,2 hm³ ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczania (3,6% ścieków odprowadzonych w woj. małopolskim). Oznacza to spadek w stosunku do 2010 r. o 24,0%. Z odprowadzonych ścieków 96,8% zostało oczyszczone, w tym 62,5% z podwyższonym usuwaniem biogenów.

⁸ Dane w zakresie wyników pomiaru zanieczyszczeń wód pochodzą z „Raportu o stanie miasta -2011” (stan na 31 grudnia 2011 r.).

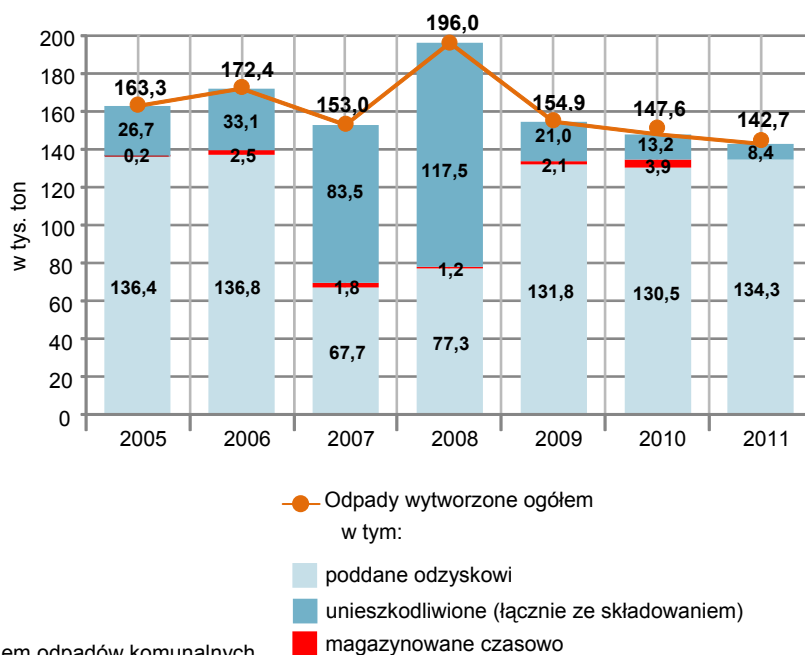
Wykres 38. Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi w Tarnowie

Na podstawie dostępnych wyników pomiarów stanu wód powierzchniowych dla Tarnowa stwierdzono, że w jednolitej części stan wód Wątku był zły, przy słabym potencjale ekologicznym i dobrym stanie chemicznym. Ocena stopnia eutrofizacji wód wykazała występowanie tego zjawiska w punktach pomiarowo-kontrolnych zlokalizowanych w dwóch jednolitych częściach wód Biała (od Rostówki do ujścia) i Wątok. Ocena stanu chemicznego wód podziemnych wykazała, że wody w Tarnowie-Świerczkowie i Kępie Bogumiłowickiej zanieczyszczone są związkami chemicznymi (chloroorganicznymi, ropopochodnymi i formaldehydem), natomiast według wymagań dotyczących jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi wykazała, że wody we wszystkich badanych punktach nie spełniały wymagań rozporządzenia⁹.

W 2011 r. w Tarnowie wytworzono 142,7 tys. ton odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych), co stanowiło 2,1% odpadów wytworzonych w woj. małopolskim. W porównaniu do 2010 r. ilość wytworzonych odpadów uległa zmniejszeniu o 3,3%, a w stosunku do 2005 r. o 12,6%. W 2011 r. 94,1% wytworzonych odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych) poddano procesowi odzysku, a dalsze 5,9% unieszkodliwiono przez składowanie na składowisku.

⁹ Dane w zakresie wyników pomiaru zanieczyszczeń wód pochodzą z „Raportu o stanie miasta -2011” (stan na 31 grudnia 2011 r.).

Wykres 39. Odpady^a wytworzone w Tarnowie

a Z wyłączeniem odpadów komunalnych.

Ogólna ilość odpadów dotychczas nagromadzonych na składowiskach wynosiła 2163,8 tys. ton.

W Tarnowie w 2011 r. zebrano 31,2 tys. ton odpadów komunalnych zmieszanych tj. o 3,8% mniej niż w 2010 r., z czego 18,1 tys. ton (58%) pochodziło z gospodarstw domowych. Zbieraniem odpadów z gospodarstw domowych objętych było 8643 budynki. Na 1 mieszkańca przypadło w Tarnowie 158,3 kg zebranych odpadów komunalnych zmieszanych, dla porównania w Krakowie - 193,5 kg, w Nowym Sączu - 144,8 kg.

W Tarnowie występuje niewielka powierzchnia obszarów prawnie chronionych. Jest to zaledwie 72,1 ha, co stanowi 1% powierzchni ogółem. Według stanu na 31 grudnia 2011 r. w formie pomników przyrody żywej i nieożywionej objęto ochroną 41 obiektów. Wśród nich 28 to pojedyncze drzewa, 4 grupy drzew, 3 aleje, 2 głązy narzutowe i 4 inne objekty.

**ROLNICTWO
I LEŚNICTWO**

W 2012 r. ukazały się wyniki Powszechnego Spisu Rolnego przeprowadzonego w 2010 r. PSR 2010 był ostatnim badaniem prowadzonym przez służby statystyczne, które ukazało bardziej szczegółowy obraz rolnictwa. Ocenę tarnowskiego rolnictwa przeprowadzono w oparciu o jego wyniki.

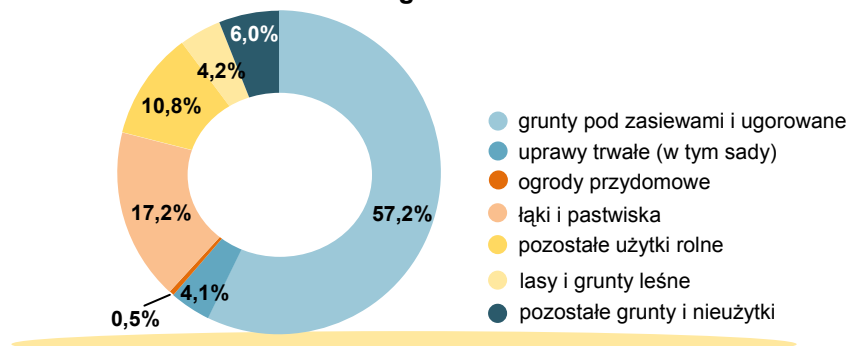
Miasto Tarnów leży w Krakowsko-Tarnowskim obszarze termicznym, jednym z najcieplejszych w Polsce i sprzyjającym uprawom rolnym. Klimat charakteryzuje się tu wysoką średnioroczną temperaturą, długim okresem wegetacyjnym i dostatecznie obfitymi opadami. Miasto Tarnów, dzięki wyjątkowo wysokim temperaturom, jakie panują tu podczas często wiejącego wiatru halnego, jest jednym z najcieplejszych miast w Polsce.

Gospodarstwa rolne, których siedziba zlokalizowana była na terenie miasta zajmowały powierzchnię 30,5 km² (tj. 42,1% ogólnej powierzchni Tarnowa), tak więc rolnictwo stanowiło dla miasta znaczącą, przynajmniej obszarowo, gałąź produkcji.

Użytkowanie gruntów

Struktura użytkowania gruntów w gospodarstwach rolnych mających swoją siedzibę na terenie miasta Tarnowa według danych Powszechnego Spisu Rolnego 2010 odbiegała od przeciętnej struktury w woj. małopolskim. Użytki rolne stanowiły w Tarnowie 89,8% ogólnej powierzchni gospodarstw rolnych (w województwie 77,8%), lasy i grunty leśne 4,2% (w województwie 14,6%), a pozostałe grunty i nieużytki 6,0% (średnia dla województwa wynosiła 7,6%).

Wykres 40. Struktura użytkowania gruntów w gospodarstwach rolnych w Tarnowie według PSR 2010

Użytki rolne w dobrej kulturze stanowiły w mieście 79,0% gruntów stanowiących gospodarstwa rolne ogółem (w województwie 70,2%), a łączna powierzchnia zasiewów stanowiła w Tarnowie aż 54,7% całkowitej powierzchni gospodarstw rolnych (w województwie 35,1%). Równocześnie zaznaczyły się różnice w strukturze użytkowania ziemi rolniczej pomiędzy miastem Tarnów a miastami Kraków i Nowy Sącz. Powierzchnia

użytków rolnych w Krakowie stanowiła 81,0% powierzchni gospodarstw rolnych, a w Nowym Sączu, gdzie udział lasów i gruntów leśnych stanowił 15,6%, użytki rolne zajmowały zaledwie 75,6%. Również zasiewy zajmowały w Krakowie mniej niż w Tarnowie, bo tylko 47,0% powierzchni gospodarstw, a w Nowym Sączu zaledwie 26,2%,

W użytkowaniu rolniczym znajdowało się w Tarnowie łącznie 3049 ha ziemi, w tym 2740 ha użytków rolnych. Wśród nich 2410 ha tj. blisko 88% utrzymywane było w dobrej kulturze rolnej. Blisko 55% ziemi stanowiącej na terenie miasta gospodarstwa rolne było w 2010 r. obsiane i obsadzone.

Łąki i pastwiska zajmowały łączną powierzchnię 525 ha – łąki zajmowały 15,1% a pastwiska 2,2% całkowitej powierzchni gospodarstw rolnych.

Pozostałe użytki rolne, czyli użytki pozostające poza dobrą kulturą rolną zajmowały 330 ha. Oznacza to, że całkowicie poza zainteresowaniem rolników znajdowało się w 2010 r. blisko 11% wszystkich użytków rolnych. Podobny był udział pozostałych użytków rolnych w Nowym Sączu (10,4%), natomiast w Krakowie udział ten był mniejszy, wynosił 7,3%, co jednak przekładało się na niemal 830 ha nieużytkowanej ziemi rolniczej.

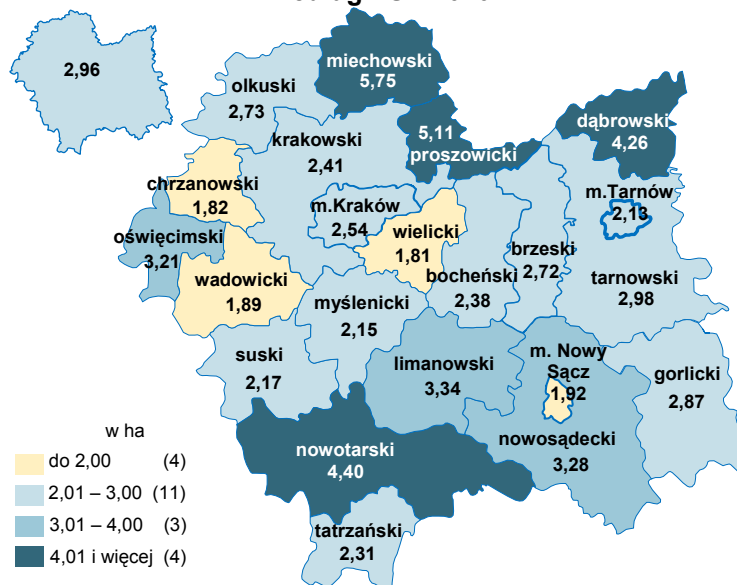
Wyniki PSR 2010 wykazały na terenie miasta obecność siedzib 1431 gospodarstw rolnych. Rolnictwo miasta jest zdominowane przez rolnictwo indywidualne. Gospodarstwa indywidualne, których według danych PSR 2010 było 1426, czyli 99,7% wszystkich gospodarstw, zajmowały 72,2% użytków rolnych miasta (1977 ha).

Zdecydowana większość gospodarstw rolnych (1053), czyli 73,6% wszystkich gospodarstw mających siedzibę na terenie miasta, prowadziła w 2010 r. produkcję rolną bądź utrzymywała użytki rolne w całości lub części w dobrej kulturze rolnej.

Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego w Tarnowie wynosiła w 2010 r. - 2,13 ha, przy średniej dla woj. małopolskiego wynoszącej - 2,96 ha. co lokowało miasto na 18 miejscu wśród powiatów.

Struktura obszarowa gospodarstw rolnych w Tarnowie była charakterystyczna dla miast – ponad 64% gospodarstw stanowiły gospodarstwa rolne o powierzchni użytków rolnych poniżej 1 ha. Jedna trzecia ogólnej liczby gospodarstw mieściła się w przedziale 1–5 ha użytków rolnych, a zaledwie 41 gospodarstw, których siedziba zlokalizowana była na terenie administracyjnym miasta, czyli 2,9% ogólnej ich ilości miało powierzchnię większą, jak 5 ha UR. Wśród nich było tylko 10 gospodarstw, których powierzchnia przekraczała 15 ha użytków rolnych. Równocześnie jednak ogólna powierzchnia użytków rolnych w tych 41 gospodarstwach, stanowiła ponad 50% ogólnej powierzchni użytków rolnych w mieście.

Mapa 1. Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego według PSR 2010

Powierzchnia i struktura zasiewów

Ogólna powierzchnia zasiewów w mieście Tarnów wynosiła, według danych Powszechnego Spisu Rolnego 2010 r. – 1668 ha, co stanowiło blisko 55% wszystkich gruntów rolnych miasta. Uprawy roślinne prowadziło w Tarnowie 557 gospodarstw, tj. 38,9% wszystkich gospodarstw w mieście.

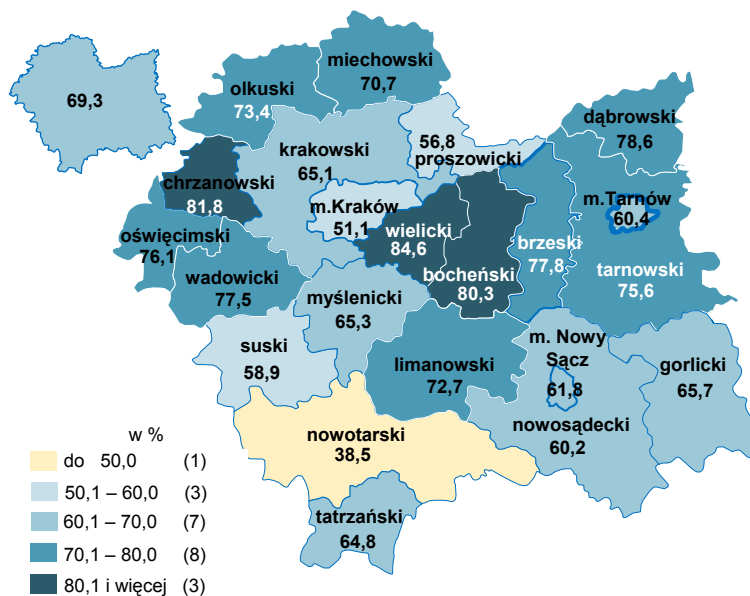
Podstawową uprawą w mieście były zboża. Rośliny zbożowe zajmowały w 2010 r. powierzchnię 1008 ha i stanowiły 60,4% całkowitej powierzchni zasiewów (w woj. małopolskim ich udział wynosił 69,3%).

Uprawę zbóż prowadziły w Tarnowie 362 gospodarstwa tj. 65,0% wszystkich gospodarstw prowadzących produkcję roślinną w mieście. Przeciętna powierzchnia uprawy zbóż w 1 gospodarstwie rolnym posiadającym te uprawy była znacząca i wynosiła średnio dla miasta 2,78 ha (w woj. małopolskim średnio 1,69 ha).

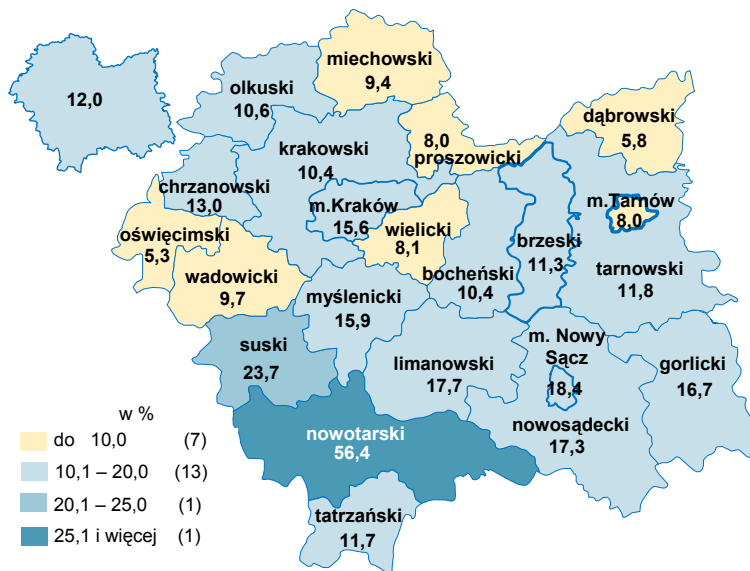
Ziemniaki są powszechną, ale niezbyt znaczącą uprawą w Tarnowie. W 2010 r. uprawiało je aż 438 gospodarstw, to jest blisko 79% wszystkich gospodarstw prowadzących produkcję roślinną w mieście. Powierzchnia ich uprawy wynosiła jednak zaledwie 133 ha i zajmowała 8,0% ogólnej powierzchni zasiewów. W województwie wskaźnik ten wynosił 12,0%. Przeciętna powierzchnia uprawy ziemniaków w Tarnowie, w 1 gospodarstwie rolnym prowadzącym ich uprawę, wynosiła 0,30 ha i była zbliżona do średniej dla woj. małopolskiego – 0,34 ha.

Łączna powierzchnia warzyw gruntowych uprawianych w gospodarstwach rolnych Tarnowa wynosiła zaledwie 25 ha, co stanowiło 1,5% powierzchni pod zasiewami. W woj. małopolskim w 2010 r. udział ten wynosił 5,2%. Przeciętna powierzchnia uprawy warzyw, w 1 gospodarstwie rolnym prowadzącym ich uprawę, wynosiła 0,32 ha i była istotnie niższa od średniej dla woj. małopolskiego – 0,88 ha.

Mapa 2. Udział powierzchni uprawy zbóż w ogólnej powierzchni zasiewów według PSR 2010

Mapa 3. Udział powierzchni uprawy ziemniaków w ogólnej powierzchni zasiewów według PSR 2010

Zwierzęta gospodarskie

Powszechny Spis Rolny 2010 dostarczył szeregu informacji o stanie pogłowia zwierząt gospodarskich w mieście.

W 2010 r. chowem bydła zajmowały się zaledwie 23 gospodarstwa mające siedzibę na terenie miasta, udział gospodarstw utrzymujących bydło w ogólnej liczbie gospodarstw wynosił 1,6%.

Gospodarstwa te utrzymywały łącznie 176 sztuk bydła. Stosunkowo wysoka była koncentracja bydła w gospodarstwach rolnych miasta - przeciętnie w jednym gospodarstwie utrzymującym bydło stwierdzono 7,7 sztuk fizycznych, w województwie średnia wynosiła tylko 3,4 sztuki. Równocześnie w 21 gospodarstwach miasta spisano 105 sztuk krów mlecznych. Na 1 gospodarstwo utrzymujące krowy przypadało 5 sztuk.

Obsada bydła liczona na 100 ha użytków rolnych wynosiła w mieście 6,4 sztuki, przy średniej dla województwa 30,5 sztuk i była najniższa wśród wszystkich powiatów woj. małopolskiego.

Powszechny Spis Rolny w 2010 r. wykazał, że chów trzody chlewnej prowadziło zaledwie 28 gospodarstw rolnych w mieście tj. 2,0% ogółu gospodarstw. W gospodarstwach tych utrzymywano w 2010 r. łącznie 363 sztuki trzody chlewnej. W trakcie PSR 2010 spisano w mieście zaledwie 18 loch przeznaczonych na chów, utrzymywało je 10 gospodarstw rolnych.

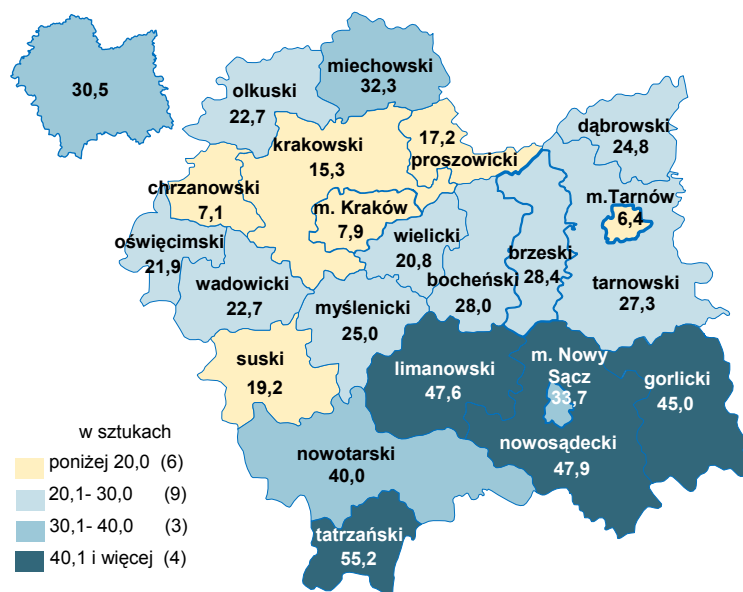
Według danych PSR 2010 na 1 gospodarstwo prowadzące w Tarnowie chów trzody chlewnej przypadało 13,0 sztuk fizycznych (w województwie 11,2 sztuki).

Obsada trzody liczona na 100 ha użytków rolnych wynosiła w Tarnowie 13,2 sztuki przy średniej dla województwa 54,6 sztuk.

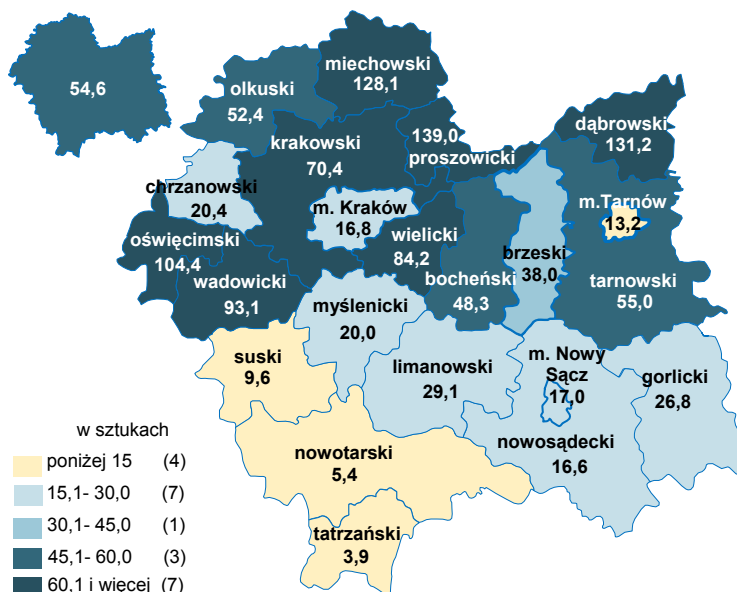
Konie jako siła robocza praktycznie zniknęły już z krajobrazu polskiego rolnictwa, zniknęły także z krajobrazu miasta. Utrzymywane są tu jednak nadal jako zwierzęta sportowe, rekreacyjne i używane w hipoterapii. Spis 2010 r. wykazał, że konie utrzymywało w Tarnowie 27 gospodarstw rolnych tj. 1,9% ogółu gospodarstw (w województwie 4,4%). W gospodarstwach tych spisano łącznie 102 sztuki koni. Na 1 gospodarstwo utrzymujące konie przypadało w 2010 r. przeciętnie 3,8 sztuki (w województwie 1,7 sztuki).

Kozy w bardziej znaczącej liczbie pojawiły się w małopolskich gospodarstwach w latach dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku i popyt na ich mleko oraz moda na ich utrzymywanie sprawiły, że liczba kóz powoli, ale wyraźnie rosła. Według danych PSR 2010 na terenie miasta w 11 gospodarstwach utrzymywano 55 sztuk tych zwierząt. Dawało to wysoką koncentrację kóz – na 1 gospodarstwo posiadające kozy przypadało w Tarnowie aż 5 sztuk (w województwie 3,8 sztuki).

Mapa 4. Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych według PSR 2010

Mapa 5. Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych według PSR 2010

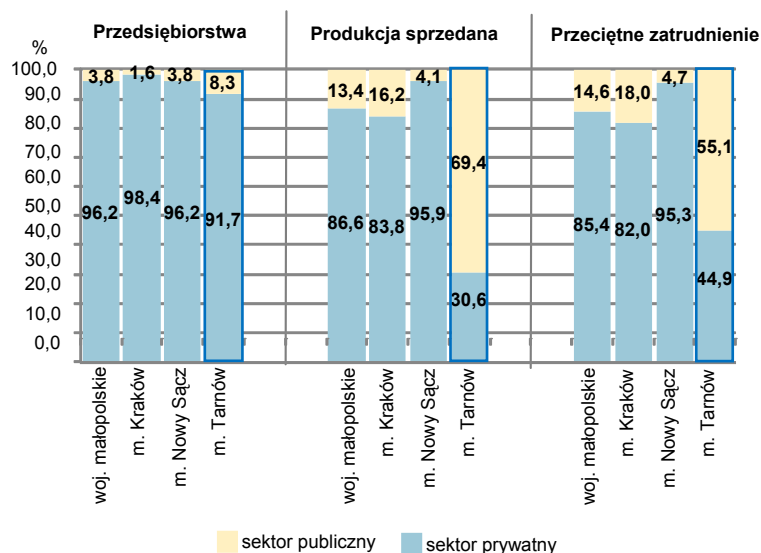

PRZEMYSŁ

W 2010 r. w Tarnowie działało 108 przedsiębiorstw przemysłowych o liczbie pracujących powyżej 9 osób, co stanowiło 4,3% ogólnej liczby takich przedsiębiorstw w województwie. Zdecydowaną większość, podobnie jak w skali województwa stanowiły przedsiębiorstwa sektora prywatnego - ich udział stanowił 91,7% dla miasta Tarnowa i 96,2% dla województwa ogółem. Dla porównania w Krakowie działało 638 przedsiębiorstw (25,2% w skali województwa), z czego 98,4% w sektorze prywatnym natomiast w Nowym Sączu 79 przedsiębiorstw (3,1% w skali województwa), z czego 96,2% w sektorze prywatnym.

W Tarnowie produkcja sprzedana omawianej grupy przedsiębiorstw w 2010 r. osiągnęła wartość 3591,0 mln zł, co stanowiło 6,3% produkcji sprzedanej przemysłu województwa. W 2005 r. udział ten kształtował się na zbliżonym poziomie. Pomimo liczebnej przewagi przedsiębiorstw sektora prywatnego większość produkcji sprzedanej przemysłu w Tarnowie, bo aż 69,4% zrealizowano w przedsiębiorstwach sektora publicznego. W skali województwa zaobserwowano odwrotną tendencję - udział sektora publicznego stanowił zaledwie 13,4%. W produkcji sprzedanej przemysłu województwa 36,1% stanowiła produkcja przedsiębiorstw z miasta Krakowa, a 2,6% z Nowego Sącza. W tych dwóch miastach również, podobnie jak w województwie ogółem przeważała produkcja sprzedana przedsiębiorstw sektora prywatnego (odpowiednio 83,8% i 95,9%).

Wykres 41. Struktura przedsiębiorstw, produkcji sprzedanej, przeciętnego zatrudnienia według sektorów własności w przemyśle w 2010 r.

W 2010 r. wydajność pracy mierzona wartością produkcji sprzedanej przypadającej na jednego zatrudnionego w Tarnowie wynosiła 265 tys. zł i była niższa o prawie 20% od wydajności osiągniętej w przemyśle województwa (325 tys. zł). W Krakowie wydajność pracy była wyższa od średniej wojewódzkiej (378 tys. zł), natomiast w Nowym Sączu nie osiągnęła poziomu wojewódzkiego (208 tys. zł).

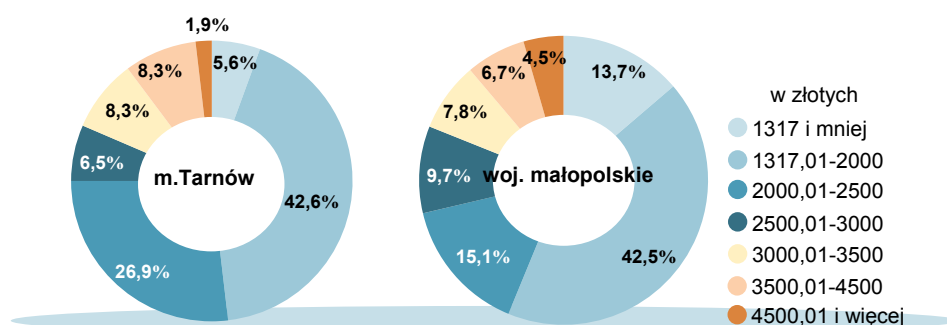
Wartość produkcji sprzedanej przemysłu na 1 mieszkańca w 2010 r. wynosiła w Tarnowie 31 tys. zł i była wyższa od osiągniętej zarówno w skali województwa (17 tys. zł) jak i w Krakowie (27 tys. zł) i Nowym Sączu (17 tys. zł).

Przeciętne zatrudnienie w przedsiębiorstwach przemysłowych Tarnowa w 2010 r. wynosiło 13553, z czego ponad połowę (55,1%) stanowili zatrudnieni w sektorze publicznym. Udział zatrudnionych w Tarnowie do ogółu zatrudnionych w województwie wynosił 7,7%, natomiast w Krakowie 31,0%, w Nowym Sączu 4,1%. Zarówno w województwie jak i w Krakowie i Nowym Sączu, odmiennie jak w Tarnowie większość zatrudnionych stanowili zatrudnieni w sektorze prywatnym (odpowiednio 85,4%, 82,0% i 95,3%).

W 2010 r. w Tarnowie najliczniejszą grupę stanowiły przedsiębiorstwa przemysłowe, w których przeciętne wynagrodzenie miesięczne brutto mieściło się w przedziale 1317 do 2000 zł. Wynagrodzenia w tym przedziale odnotowano w 42,6% przedsiębiorstw. Podobne tendencje zaobserwowano zarówno w województwie jak i w Krakowie i Nowym Sączu, gdzie udział przedsiębiorstw przemysłowych o przeciętnym wynagrodzeniu brutto w omawianym przedziale wynosił odpowiednio 42,5%, 32,1% i 45,6%.

Wysokie przeciętne wynagrodzenie brutto, powyżej 4500 zł, uzyskiwali pracownicy zaledwie 1,9% przedsiębiorstw przemysłowych w Tarnowie. Podobnie było w Nowym Sączu (1,3%). W skali województwa i w Krakowie tak wysokie wynagrodzenia wypłacało znacznie więcej przedsiębiorstw (odpowiednio 4,5% i 9,1%).

Wykres 42. Struktura przedsiębiorstw przemysłowych według wysokości przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego brutto w Tarnowie w 2010 r.

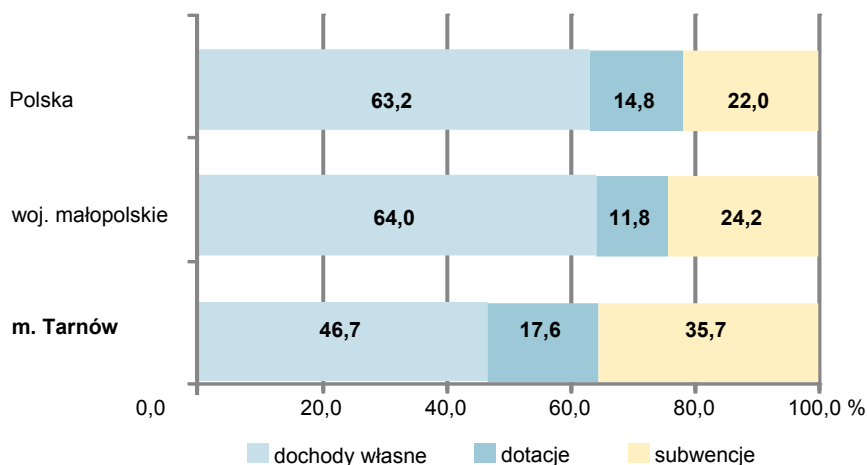

**DOCHODY
I WYDATKI BUDŻETU
MIASTA****Dochody budżetu**

W 2011 r. dochody ogółem miasta Tarnowa wynosiły 485 mln zł i nie przekroczyły stosunkowo wysokiego poziomu sprzed roku, gdyż były prawie o 1 mln zł niższe. Dynamika dochodów w omawianym roku (99,8%) okazała się najniższą, na przestrzeni lat 2004 - 2011, mimo to nieznacznie przekroczyła tempo zmian dochodów miast na prawach powiatu w woj. małopolskim. Nie zmienił się udział dochodów miasta Tarnowa w ogólnych dochodach tego typu jednostek w województwie i podobnie jak przed rokiem wynosił 11,5%.

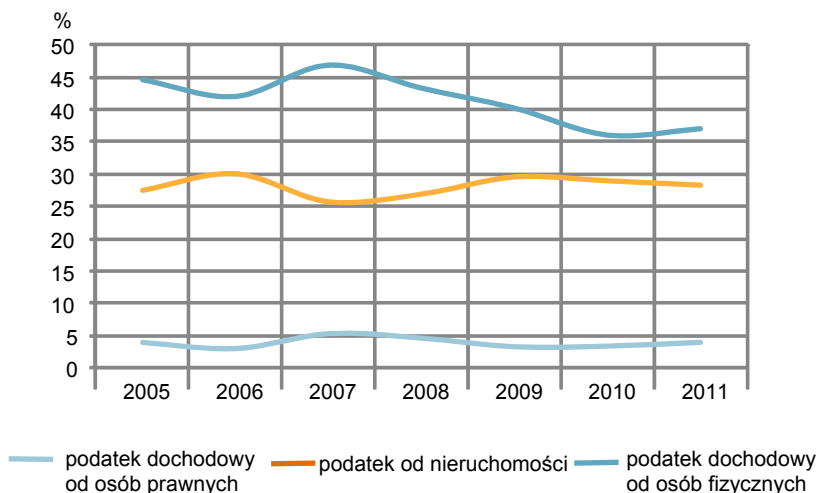
Na 1 mieszkańca przypadało średnio 4247 zł, czyli o 17 zł więcej niż w ub. roku, jednak w stosunku do wielkości osiągniętych w Krakowie i Nowym Sączu, nadal jest to najniższy wskaźnik w województwie.

Wykres 43. Struktura dochodów miast na prawach powiatu według rodzajów w 2011 r.

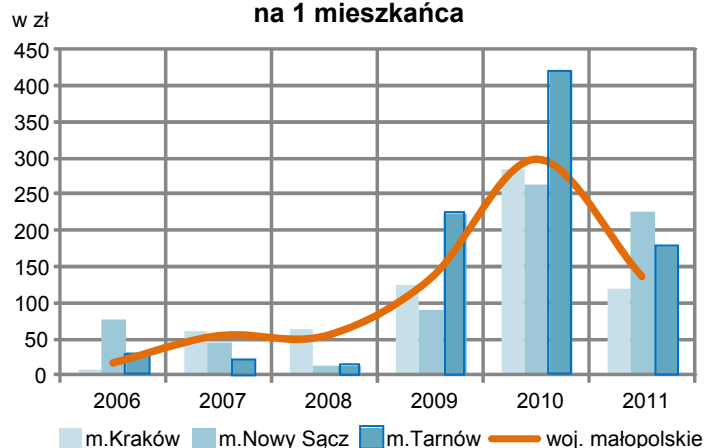
W strukturze dochodów ogółem według rodzajów w 2011 r. stwierdzono pewne zmiany w porównaniu do 2010 r. Zwiększył się udział dochodów własnych (z 42,1% do 46,7%), ale nie wpłynęło to na zmianę pozycji wśród miast woj. małopolskiego, gdyż zarówno w Krakowie jak i w Nowym Sączu wskaźnik ten okazał się wyższy. Wyraźny spadek odnotowano w zakresie udziału dotacji, z 23,6% w 2010 r. do 17,6% w 2011 r., co w znacznej mierze spowodowały niższe prawie o 30 mln zł dotacje §§ 200 i 620.

Wykres 44. Udział wybranych podatków w dochodach własnych Tarnowa

Najważniejszymi źródłami dochodów własnych były wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych i prawnych (40,6%), podatku od nieruchomości (28,2%) oraz dochody z majątku (8,4%). Wpływy do budżetu miasta z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych zwiększyły się o 12,9% a od osób prawnych o 31,6% w odniesieniu do ub. roku, co należy uznać za pozytywne zjawisko.

Z chwilą wejścia w struktury Unii Europejskiej otworzyła się możliwość pozyskania dodatkowych środków, które mogły być przeznaczone na rozwój miasta. Z danych zaprezentowanych w „Raportie o stanie miasta za 2011 r.” wynika, że z możliwości tej miasto skorzystało umiejętnie. W rankingu powiatów woj. małopolskiego pod względem ilości środków unijnych pozyskanych w latach 2007-2011 w przeliczeniu na 1 mieszkańca, ogłoszonego przez Urząd Marszałkowski, miasto Tarnów z kwotą 1558 zł zajęło pierwsze miejsce. Dla porównania, miasta Kraków z kwotą 1425 zł i Nowy Sącz -1221 zł zajęły odpowiednio czwarte i piąte miejsce. W rankingu uwzględniono środki unijne pozyskiwane zarówno przez urząd miasta jak i przez jego jednostki organizacyjne. Tylko do budżetu miasta w latach 2007-2011 wpłynęło ponad 98 mln zł, co w przeliczeniu na 1 mieszkańca dało kwotę 853 zł i również usytuowało Tarnów na pierwszej pozycji wśród miast woj. małopolskiego (w Krakowie – 654 zł a w Nowym Sączu – 639 zł).

Wykres 45. Środki unijne w dochodach miast na prawach powiatu na 1 mieszkańca**Wydatki budżetu**

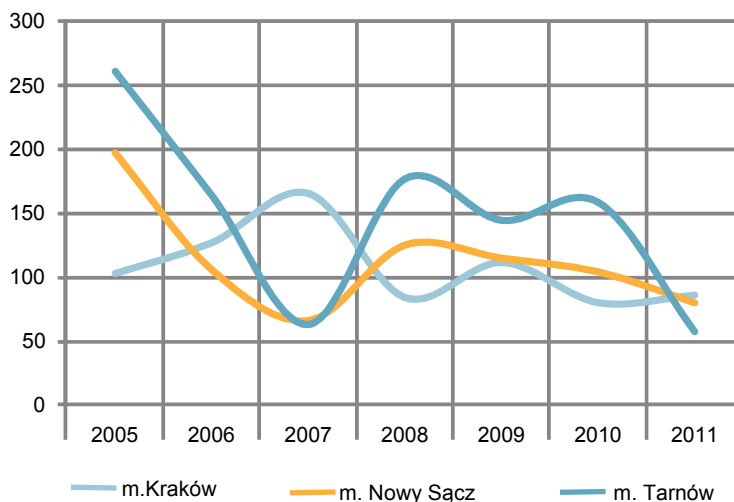
W 2011 r. wydatki ogółem budżetu miasta wynosiły 508 mln zł, co oznaczało ich obniżenie o 7,2% w porównaniu z rokiem poprzednim (w miastach na prawach powiatu woj. małopolskiego ogółem spadek był niższy i wyniósł 2,0%).

Na 1 mieszkańca Tarnowa przypadało przeciętnie 4444 zł, czyli o 315 zł mniej niż przed rokiem (w miastach woj. małopolskiego – o 90 zł mniej).

W porównaniu do roku poprzedniego, w 2011 r. zmianie uległa struktura wydatków według rodzajów. Wydatki bieżące (wynagrodzenia i ich pochodne, dotacje, zakup materiałów i usług) stanowiły 84,7% wydatków ogółem, wobec 75,2% w 2010 r., natomiast wydatki majątkowe 15,3%, z czego inwestycje 15,1% (przed rokiem 24,3%). Wysoka dynamika wydatków inwestycyjnych w budżecie Tarnowa, utrzymująca się przez trzy ostatnie lata i wyraźnie dominująca wśród pozostałych miast w województwie, w 2011 r. okazała się najniższą. Na inwestycje przekazano ogółem 77 mln zł, czyli blisko połowę mniej niż w 2010 r., jednak kwota 672 zł w przeliczeniu na 1 mieszkańca Tarnowa pozwoliła zachować osiągnięte w roku poprzednim pierwsze miejsce wśród miast na prawach powiatu w województwie. Dla porównania, w Krakowie była to kwota 638 zł a w Nowym Sączu – 438 zł.

W 2011 r. kontynuowano inwestycje rozpoczęte w latach poprzednich, których celem jest zwiększenie atrakcyjności gospodarczej miasta. Znaczną część środków inwestycyjnych (prawie 30%) przeznaczono na dalszą rozbudowę infrastruktury drogowej. W ramach tych działań kontynuowano modernizację głównych ulic miasta, a także rozpoczęto budowę ronda na skrzyżowaniu Al. Jana Pawła II – Błonie, które umożliwi bezkolizyjne przejście ruchu z budowanej autostrady A4. Prowadzone były również prace renowacyjne i konserwatorskie ścisłego centrum miasta, m. in. murów miejskich, Pl. Rybnego, Bimy, co znacznie podniosło estetykę miasta i stworzyło miejsca przyjazne dla zwiedzających.

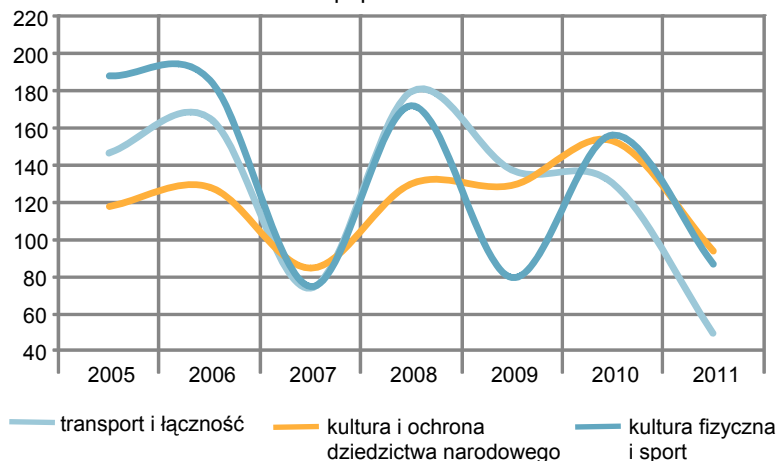
Wykres 46. Dynamika wydatków inwestycyjnych miast na prawach powiatu
rok poprzedni=100

Niezmiennie od lat okazały się główne kierunki wydatkowania środków budżetu miasta według działów klasyfikacji budżetowej, co związane jest ściśle z funkcją miasta wobec własnych mieszkańców, jak i wobec gmin z otoczenia miasta. Podobnie jak w latach poprzednich, w 2011 r. największym obciążeniem budżetu było finansowanie transportu i łączności, oświaty i wychowania oraz zadań z obszaru pomocy społecznej. Tylko w tych działach zrealizowano 67,8% ogółu wydatków miasta (w 2010 r. 67,5% a w 2005 r. 68,8%). Widoczne zmiany odnotowano w rozmieszczeniu środków między tymi działami klasyfikacji budżetowej, zmniejszył się udział środków przeznaczonych na transport i łączność (spadek o 7,9%), natomiast wyraźnie wzrosły wydatki w zakresie oświaty i wychowania (wzrost o 6,7%).

Szeroki zakres inwestycji prowadzonych w 2010 r. w zakresie infrastruktury drogowej już nie był kontynuowany w takich rozmiarach w omawianym roku. W dziale transport i łączność wydatkowano znacznie mniej środków (45 mln zł wobec 92 mln zł w 2010 r.), jednak wydatki w tym dziale zaliczały się nadal do najwyższych w budżecie.

Wykres 47. Dynamika wybranych wydatków Tarnowa według działów
rok poprzedni=100

Ponad 40% budżetu miasta (222 mln zł) przeznaczono na finansowanie oświaty i wychowania. Wyższe od ubiegłorocznych o 20 mln zł wydatki przeznaczono głównie na finansowanie działalności bieżącej, gdyż na inwestycje przekazano 5,9% ogółu wydatków w tym dziale. Wśród wydatków bieżących wyraźnie zwiększyły się wydatki na wynagrodzenia i ich pochodne, pochłonęły 160 mln zł (o 11 mln zł więcej niż w 2010 r.). Zaznaczyć należy, że subwencja oświatowa (167 mln zł) praktycznie pokryła tylko ten element wydatków w oświacie.

W 2011 r. nie zmieniło się relatywnie wysokie finansowanie kultury z budżetu miasta. Tarnów zachował miano centrum kulturalnego w regionie, a także wypracował sobie mocną pozycję w dziedzinie kultury na forum kraju. W 2011 r. w dziale kultura i ochrona dziedzictwa narodowego zrealizowano 17 mln zł, co podobnie jak przed rokiem stanowiło 3,4% całego budżetu miasta. Znaczną część środków (41,9%) przekazano na inwestycje (m. in. remont i adaptację zabytkowego budynku Bractwa Strzeleckiego na potrzeby Biura Wystaw Artystycznych, rewitalizację zabytkowej części miasta, modernizację Tarnowskiego Teatru), a pozostałe na działalność bieżącą, w której dominowały imprezy ściśle związane z miastem: Ogólnopolski Festiwal Komedi „TALIA” oraz festiwal „Tarnowska Nagroda Filmowa” (najstarszy po Festiwalu Polskich Filmów Fabularnych w Gdyni).

Niższe niż w roku poprzednim okazały się wydatki zrealizowane w dziale kultura fizyczna. W 2011 r. rozdysponowano blisko 8 mln zł, czyli o 1 mln zł mniej i środki te przeznaczone zostały głównie na bieżącą działalność obiektów sportowych, gdyż działalność inwestycyjna, na którą przeznaczono 20% ogółu wydatków w tym dziale w widoczny sposób została ograniczona.

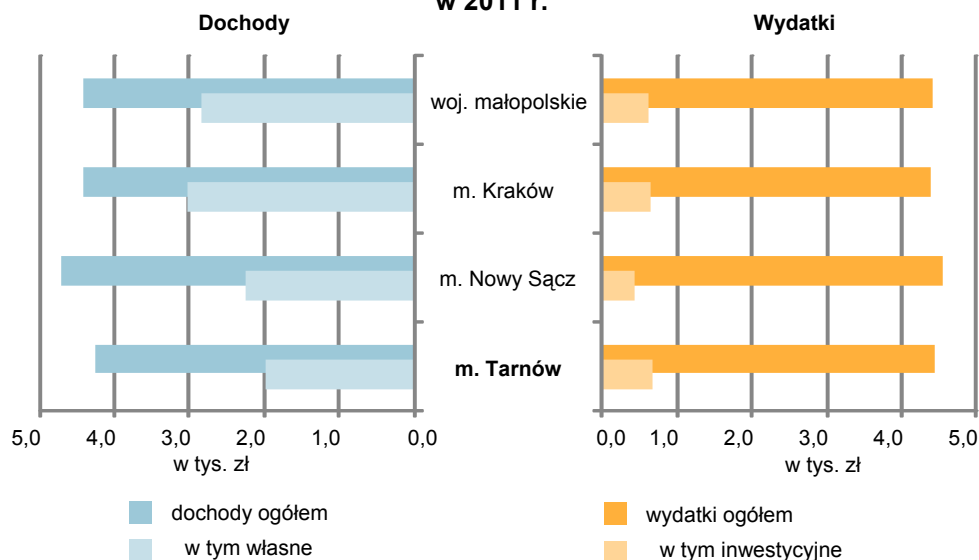
Wyraźnie niższe od ubiegłorocznych środki przeznaczono na finansowanie turystyki. Powrót w 2011 r. do poziomu 0,2% budżetu (wobec 1,8% w 2010 r.) oznaczał, iż większość zadań związanych głównie z dostosowaniem Tarnowskiego Centrum Informacji do światowych standardów została zakończona w 2010 r., natomiast w 2011 r. prowadzono prace wykończeniowe.

W budżecie 2011 r. widoczny był zwiększony udział wydatków na administrację publiczną (z 5,4% w 2010 r. do 6,9% w 2011 r.). Środki zostały przeznaczone m.in. na działalność inwestycyjną, która obejmowała m.in. zwiększenie dostępności do sieci szerokopasmowej Edu-Net, oraz wdrażanie nowatorskich rozwiązań w budowę platformy zintegrowanych e-usług dla mieszkańców Tarnowa oraz wdrożenie Elektronicznej Karty Mieszkańca.

Wynik finansowy

Ograniczenia wydatków, stwierdzone w trakcie analizowania poszczególnych działów budżetu, wymusiła ogólna sytuacja finansowa miasta. Budżet Tarnowa, jako jedyny wśród miast zamknął rok 2011 deficytem budżetowym w wysokości 22 mln zł. Pozytywnym zjawiskiem w tym zakresie można uznać fakt stopniowego zmniejszania ujemnego wyniku finansowego, gdyż w 2010 r. wynosił minus 61 mln zł. Szeroki zakres inwestycji realizowanych przy wydatnym wsparciu środków unijnych, wymaga zaangażowania własnych środków miasta, przez co ogólna sytuacja finansowa przejściowo ulega pogorszeniu.

Wykres 48. Dochody i wydatki na 1 mieszkańca w miastach na prawach powiatu w 2011 r.

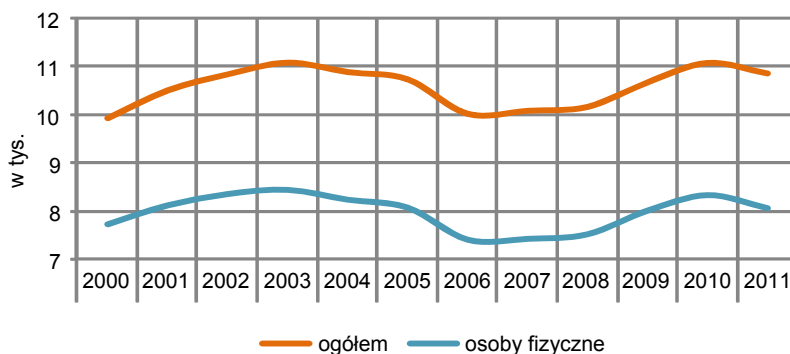
**PODMIOTY
GOSPODARKI
NARODOWEJ****Struktura podmiotów według sektorów, form prawnych,
rodzaju prowadzonej działalności, liczby pracujących**

Źródłem publikowanych danych jest Krajowy Rejestr Urzędowy Podmiotów Gospodarki Narodowej REGON prowadzony przez Prezesa GUS w oparciu o przepisy ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz. U. z 1995 r. Nr 88, poz. 439 z późn. zm.) i Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 lipca 1999 r. w sprawie sposobu i metodologii prowadzenia i aktualizacji rejestru podmiotów gospodarki narodowej (Dz. U. z 1999 r. Nr 69, poz. 763 z późn. zm.).

W Tarnowie od 2006 r. do 2010 r. obserwuje się systematyczny wzrost liczby podmiotów. Na koniec grudnia 2011 r. działalność gospodarczą prowadziło 10,9 tys. podmiotów gospodarki narodowej, tj. o 2,0 % mniej niż przed rokiem. Spadek liczby podmiotów w 2011 r. był następstwem weryfikacji zgodności danych zawartych w Ewidencji Działalności Gospodarczej ze stanem rzeczywistym. Nie wszyscy przedsiębiorcy, pomimo takiego obowiązku, zgłaszali zaprzestanie prowadzenia działalności gospodarczej do rejestru REGON.

**Wykres 49. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane
w Rejestrze REGON w Tarnowie**

Stan w dniu 31 XII

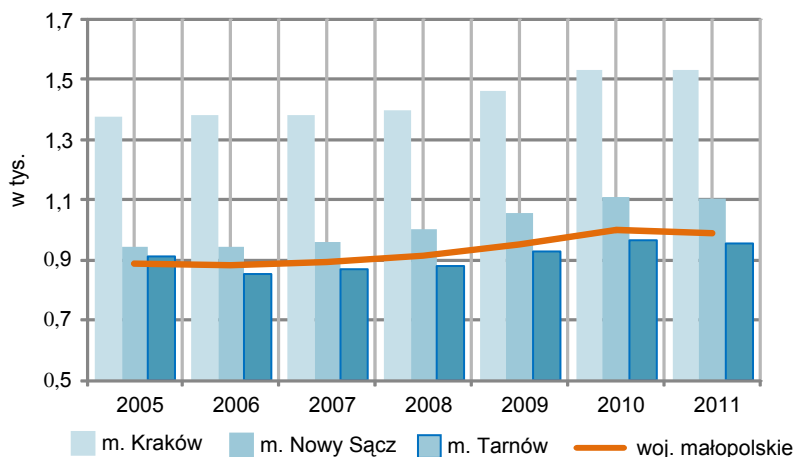

Wśród podmiotów zarejestrowanych w Tarnowie zdecydowaną większość stanowiły podmioty sektora prywatnego – 10,5 tys. tj. 97,0% ogółu (w woj. małopolskim – 97,6%, w Krakowie – 98,7%, w Nowym Sączu – 97,7%).

Liczba podmiotów przypadających na 10 tys. ludności Tarnowa w 2011 r. wynosiła 955 i była niższa niż średnia w woj. małopolskim - 991, w Krakowie – 1530 oraz w Nowym Sączu – 1102 podmiotów.

Wykres 50. Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności

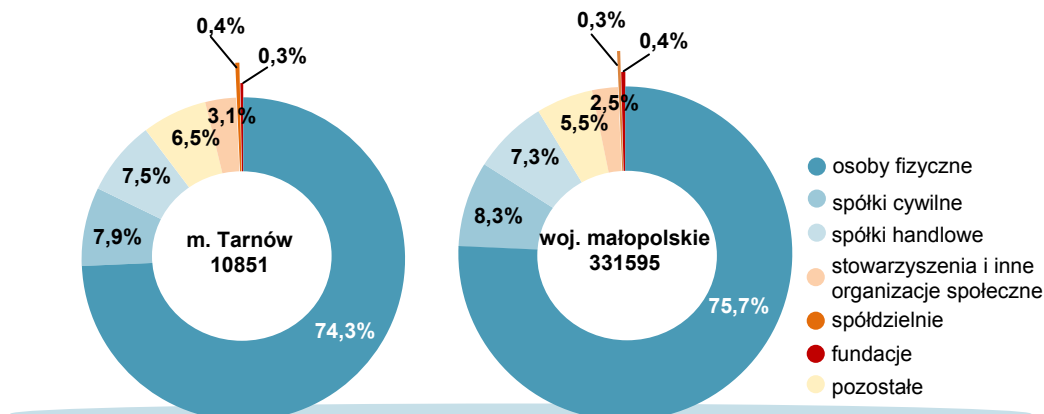
Stan w dniu 31 XII

Uwzględniając formę prawną prowadzonej działalności największy udział ogółu zarejestrowanych podmiotów stanowiły osoby fizyczne – 74,3% (8,1 tys.), w dalszej kolejności spółki cywilne – 7,9% (859 podmiotów). Działalność w formie spółek handlowych prowadziło 814 podmiotów, a 104 z nich to spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego. Ponadto według stanu w końcu 2011 r. w Tarnowie działało 43 spółdzielnie, 35 fundacji oraz 331 stowarzyszeń i organizacji społecznych.

Wykres 51. Struktura podmiotów gospodarki narodowej według form prawnych w 2011 r.

Stan w dniu 31 XII

W 2011 r. dominującym rodzajem prowadzonej działalności gospodarczej była działalność zaliczana do sekcji: „Handel; naprawa pojazdów samochodowychΔ”; „Transport i gospodarka magazynowa”; „Zakwaterowanie i gastronomiaΔ”; „Informacja i komunikacja” (III sektor¹⁰).

¹⁰ Patrz uwagi ogólne str. 15.

Wymienioną działalność prowadziło 4218 podmiotów (38,9% ogółu), w tym zdecydowana większość prowadziła działalność handlową – 2977 podmiotów (27,4% ogółu).

Struktura prowadzonej działalności handlowej przedstawiała się następująco:

- handel detaliczny – 17,1% ogółu podmiotów (1856 podmiotów),
- handel hurtowy – 7,1% (776 podmiotów),
- handel i naprawa pojazdów samochodowych – 3,2% (349 podmiotów).

Znaczna liczba podmiotów (3661) skupiona była w sekcjach pozostałych usług (V sektor), które stanowiły 33,7% ogółu i zawierały m.in. „Działalność profesjonalną, naukową i techniczną” - 1144 podmioty, „Opiekę zdrowotną i pomoc społeczną” – 875 podmiotów oraz „Edukację” – 392 podmioty.

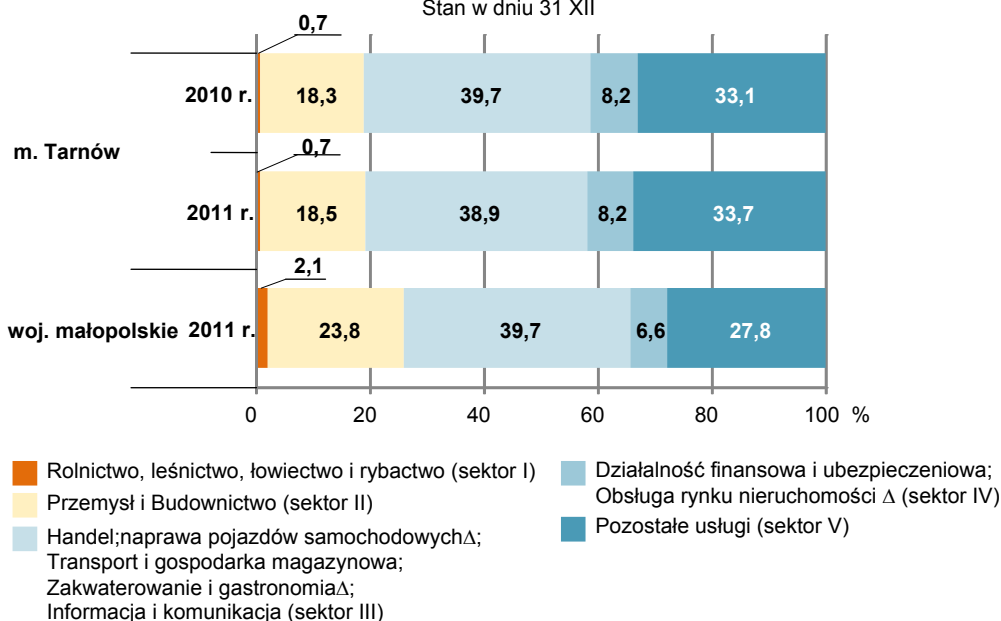
Podmioty prowadzące działalność w zakresie przemysłu i budownictwa zaliczone do II sektora stanowiły 18,5% ogółu, przy czym budownictwem zajmowały się 1034 podmioty (9,5%), a przetwórstwem przemysłowym 911 podmiotów (8,4%).

Działalność finansową i ubezpieczeniową łącznie z obsługą rynku nieruchomości zaliczaną do IV sektora prowadziło 895 podmiotów (8,2%).

Udział podmiotów prowadzących działalność rolniczą (I sektor) był najniższy – 0,7%.

Wykres 52. Struktura podmiotów gospodarki narodowej według rodzaju prowadzonej działalności w Tarnowie

Stan w dniu 31 XII

Biorąc pod uwagę liczbę pracujących podział w 2011 r. kształtował się podobnie jak rok wcześniej. Podmioty o liczbie pracujących:

- do 9 osób stanowiły 93,4% (10137 podmiotów),

- od 10 – 49 osób stanowiły 5,0% (546 podmiotów),
- powyżej 50 osób stanowiły 1,5% (168 podmiotów), przy czym podmiotów z liczbą pracujących od 50 – 249 było 145, od 250 do 999 osób 19, a w 4 podmiotach liczba pracujących była wyższa niż 1 tysiąc osób.

Podmioty nowo zarejestrowane i wyrejestrowane

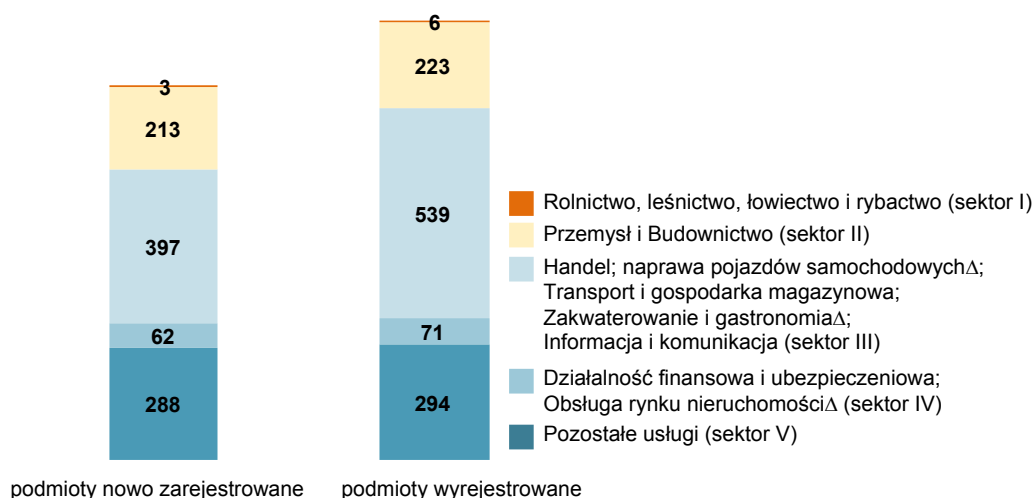
W 2011 r. zarejestrowano w rejestrze REGON 963 nowych podmiotów. Udział podmiotów nowo zarejestrowanych w 2011 r. w stosunku do ogółu podmiotów w Tarnowie wynosił 8,9% i był niższy niż w województwie małopolskim (9,2%) oraz w Nowym Sączu (10,2%), a wyższy niż w Krakowie (8,6%).

Najwięcej podmiotów nowo zarejestrowanych wybrało jako dominującą działalność handel; naprawa pojazdów samochodowych – 279 (29,0% ogółu nowych podmiotów), budownictwo 126 (13,1%) oraz działalność profesjonalną, naukową i techniczną 101 (10,5%).

W omawianym okresie wyrejestrowano 1133 podmioty. Udział podmiotów, które zakończyły działalność w 2011 r. w stosunku do ogółu podmiotów w Tarnowie wynosił 10,4%. Dla porównania udział podmiotów, które zakończyły działalność w 2011 r. w stosunku do ogółu podmiotów wynosił w województwie małopolskim 9,0%, w Krakowie 8,0%, a w Nowym Sączu 10,4%.

Wykres 53. Podmioty nowo zarejestrowane i wyrejestrowane według rodzaju prowadzonej działalności w Tarnowie w 2011 r.

Stan w dniu 31 XII

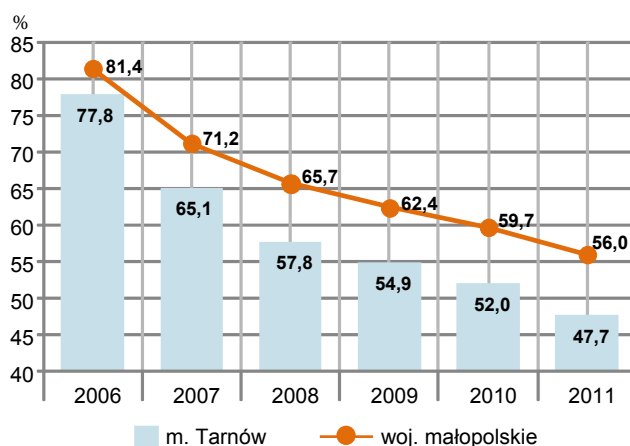

Największą liczbę wyrejestrowanych podmiotów odnotowano w sekcjach: handel; naprawa pojazdów samochodowych – 409 podmioty (36,1% ogółu wyrejestrowanych podmiotów) oraz budownictwo – 131 (11,6%).

Z powyższych danych wynika, że w 2011 r. więcej podmiotów zakończyło działalność niż ją rozpoczęło. Na zauważalny spadek liczby podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON wpływ miały:

- weryfikacja osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą przed przekazaniem ich danych do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej,
- aktualizacja rejestru REGON w oparciu o informacje o zgonach osób fizycznych uzyskane z rejestru PESEL.

Wykres 54. Przeżywalność podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON w 2005 r.

Spośród 809 nowych podmiotów zarejestrowanych w 2005 r. w rejestrze REGON w Tarnowie, po sześciu latach, czyli do końca 2011 r. nadal prowadziło działalność 47,7% podmiotów.

Dla porównania wskaźnik przeżycia podmiotów w województwie małopolskim wynosił – 56,0%, w mieście Krakowie – 60,2%, w mieście Nowy Sącz – 52,9%.

**MIASTO TARNÓW
NA TLE INNYCH
MIAST
NA PRAWACH
POWIATU**

Podobnie jak w poprzednich edycjach opracowania do porównania Tarnowa z innymi miastami w 2011 r. wybrano 20 miast, które przed zmianami administracyjnymi w 1999 r. były miastami wojewódzkimi, a obecnie są miastami na prawach powiatu ze zbliżoną liczbą mieszkańców (Bielsko-Biała, Chełm, Elbląg, Gorzów Wielkopolski, Jelenia Góra, Kalisz, Konin, Koszalin, Legnica, Leszno, Łomża, Nowy Sącz, Piotrków Trybunalski, Płock, Przemyśl, Siedlce, Słupsk, Suwałki, Włocławek, Zamość).

W wyniku zastosowania metody taksonomicznej wyodrębniono 4 skupienia miast. Miasta należące do tego samego skupienia mają przybliżone wartości miernika syntetycznego.

W pierwszej kolejności wybrano cechy diagnostyczne kierując się istotnością cechy do określenia poziomu rozwoju miast, dostępnością i kompletnością informacji. Wybrano cechy o charakterze wskaźnikowym ponieważ tylko za pomocą takich cech można jednoznacznie i precyzyjnie porównać wybrane miasta.

Następnie wyeliminowano cechy o małej zmienności i wysoko ze sobą skorelowane. Ostatecznie uwzględniono następujące wskaźniki:

- saldo migracji stałej na 1 tys. ludności,
- pracujący na 1tys. ludności (stan w dniu 31 XII)
- stopa bezrobocia rejestrowanego,
- przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto,
- podmioty na 10 tys. mieszkańców (podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON),
- udzielone porady ambulatoryjne na 10 tys. ludności,
- udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku,
- widzowie w kinach na 10 tys. ludności,
- zebrane odpady komunalne zmieszane na 1 mieszkańca w kg,
- korzystający z noclegów na 1 tys. ludności.

Spośród cech diagnostycznych destymulantami są stopa bezrobocia i udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku (wzrost wartości cechy decyduje o gorszym poziomie rozwoju miasta). Pozostałe cechy zakwalifikowano jako stymulanty (wzrost wartości cechy decyduje o lepszym poziomie rozpatrywanego zjawiska w badanym mieście). W dalszej kolejności dokonano normalizacji cech diagnostycznych i obliczenia syntetycznych mierników przez zastąpienie wartości wielu normalizowanych zmiennych diagnostycznych wartością

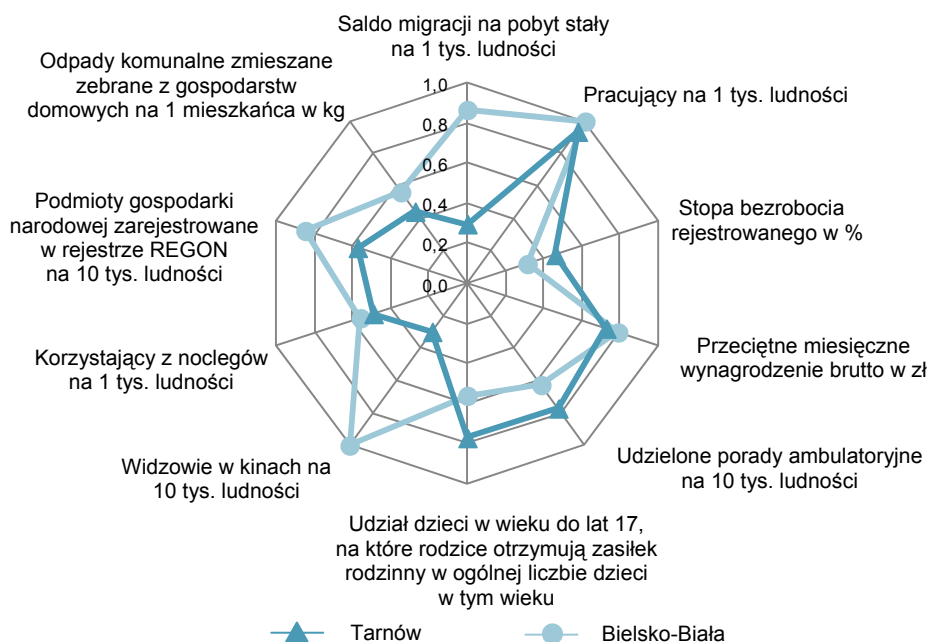
agregatową, w tym wypadku przyjęto miarę syntetyczną opartą na średniej arytmetycznej. W następnym kroku dokonano podziału miast na 4 skupienia. Przyjęto podział obejmujący obiekty o zbliżonych wartościach zmiennej syntetycznej przyjmując następujące punkty podziału: średnia, plus, minus odchylenie standardowe.

W wyniku zastosowania opisanej metody wyodrębniono 4 skupienia miast:

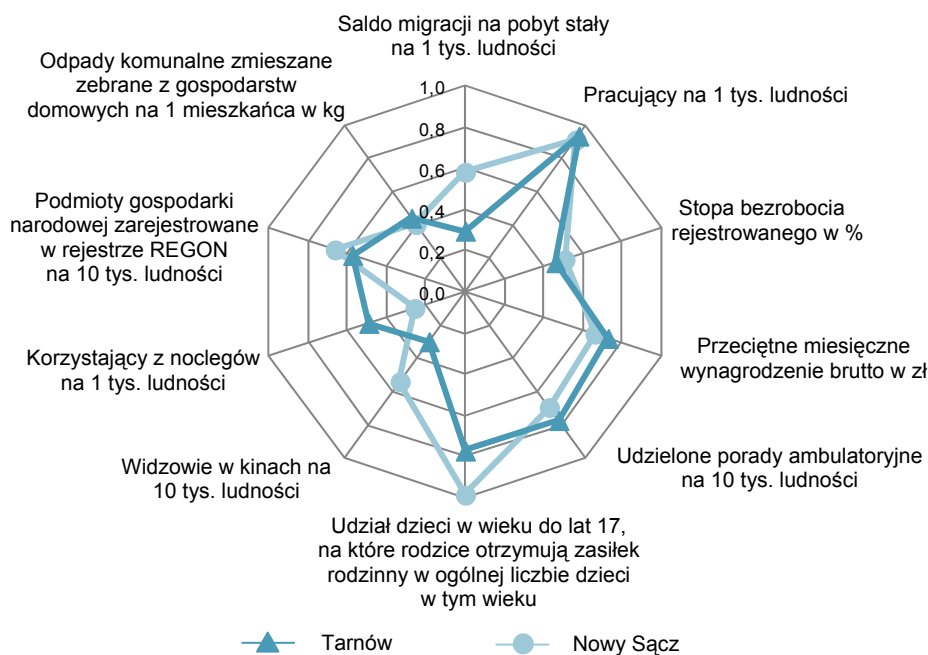
Skupienie	Miasta należące do skupienia
I	Bielsko-Biała, Gorzów Wielkopolski, Koszalin, Legnica
II	Jelenia Góra, Siedlce, Zamość, Leszno, Płock
III	Kalisz, Tarnów, Nowy Sącz, Piotrków Trybunalski, Suwałki, Elbląg, Słupsk, Włocławek, Konin, Przemyśl
IV	Łomża, Chełm

Tarnów znalazł się w grupie obok następujących miast na prawach powiatu: Kalisza, Nowego Sącza, Piotrkowa Trybunalskiego, Suwałk, Elbląga, Słupska, Włocławka, Konina i Przemyśla. Tarnów wykazuje duże podobieństwo do Kalisza i Nowego Sącza. Na wykresach przedstawiono podstawowe wskaźniki dla Tarnowa w porównaniu do wskaźników dla Nowego Sącza ze względu na bliskie sąsiedztwo z Tarnowem, dla Bielska-Białej ze względu na najwyższą wartość miernika syntetycznego i dla Chełma, z najniższymi wartościami miernika.

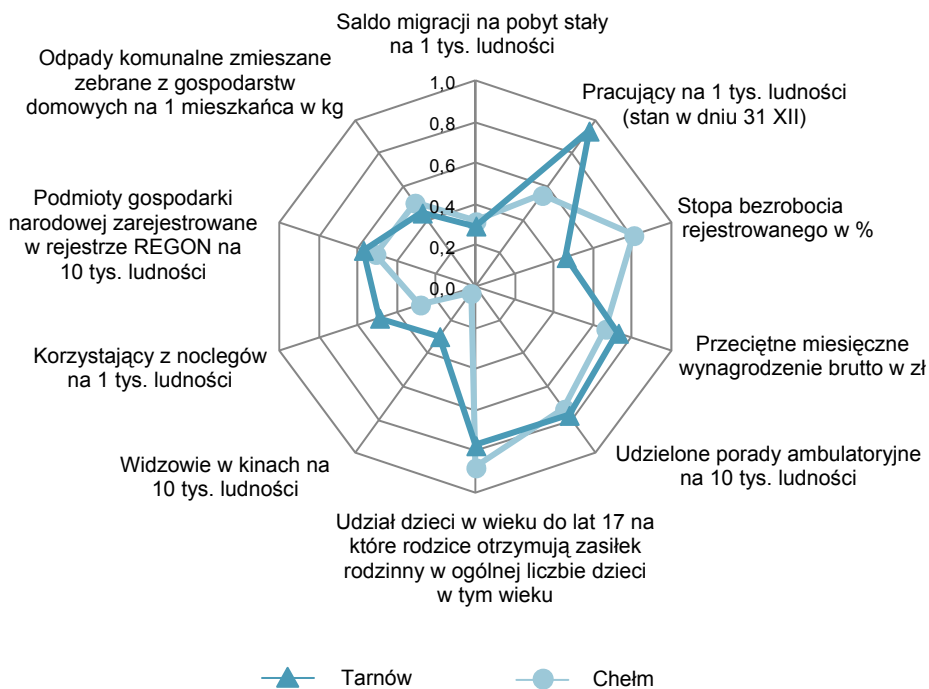
Wykres 55. Znormalizowane cechy diagnostyczne w 2011 r. (Tarnów i Bielsko-Biała)

Wykres 56. Znormalizowane cechy diagnostyczne w 2011 r. (Tarnów i Nowy Sącz)

Wykres 57. Znormalizowane cechy diagnostyczne w 2011 r. (Tarnów i Chełm)

Lokaty miasta Tarnowa i Nowego Sącza w grupie miast na prawach powiatu według wybranych wskaźników w 2011 r.

Lokata	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21		
Saldo migracji stałej na 1 tys. ludności ...																							
Pracujący na 1 tys. ludności																							
Stopa bezrobocia rejestrowanego w % ..																							
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto																							
Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w REGON na 10 tys. ludności																							
Udzielone porady ambulatoryjne na 10 tys. ludności																							
Udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku																							
Widzowie w kinach na 1 tys. ludności ...																							
Zebrane odpady komunalne zmieszane na 1 mieszkańca w kg																							
Korzystający z noclegów na 1 tys. ludności																							

■ m. Tarnów   ■ m. Nowy Sącz

**SUBURBANIZACJA
GMIN POWIATU
TARNOWSKIEGO**

Tarnów stanowi siłę napędową rozwoju, innowacyjności i przedsiębiorczości na poziomie lokalnym. Istotna jest także jego rola w zakresie dostępu do nauki i kultury, usług ochrony zdrowia, a także usług pozostałych.

Funkcje gmin otaczających Tarnów są uzupełniające w stosunku do miasta. W ostatnich latach obserwowano wzrost ich znaczenia przede wszystkim jako strefy mieszkaniowej, gospodarczej i turystycznej. Atrakcyjnie położone na Pogórzu, zalesione gminy w niedalekim sąsiedztwie Tarnowa umożliwiają zwłaszcza weekendowy wypoczynek mieszkańców miasta. Wzajemna współpraca wynikająca ze specyfiki gmin powinna przynosić korzyści zarówno mieszkańcom miasta jak również mieszkańcom gmin poprzez wzajemne podnoszenie poziomu życia. Analizę wzajemnych oddziaływań odniesiono do gmin powiatu tarnowskiego.

Delimitacji obszaru wpływu miasta Tarnowa na otaczające gminy dokonano w oparciu o mierniki syntetyczne będące agregatami poniższych wskaźników przyjętych jako kryteria delimitacji:

- sumaryczne saldo migracji stałej na 1 tys. ludności od 2000 r. do 2011 r.,
- współczynnik obciążenia demograficznego,
- udział podatników uzyskujących przychody z tytułu wynagrodzeń¹¹,
- udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym,
- podmioty gospodarcze przypadające na 10 tys. ludności,
- spółki z udziałem kapitału zagranicznego na 10 tys. ludności,
- przeciętne (mediana) przychody roczne z tytułu wynagrodzeń¹²,
- mieszkania oddane do użytkowania sumarycznie od 2000 r. do 2011 r.,
- korzystający z sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej,
- dochody własne samorządu gminy przypadające na mieszkańca,
- odległość gminy od Tarnowa.

Do ustalenia funkcji gmin wzięto pod uwagę dodatkowo walory przyrodnicze i turystyczne gmin oraz poniższe wskaźniki:

- zalesienie,
- udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem,
- miejsca noclegowe na 10 tys. mieszkańców,

Uwzględniając powyższe przy zastosowaniu metody taksonomicznej wyodrębniono 4 skupienia gmin o różnym stopniu wzajemnego oddziaływania i różnych funkcjach.

¹¹ Dane Ministerstwa Finansów za 2010 r.

¹² j.w.

Mapa 6. Suburbanizacja gmin powiatu tarnowskiego

Gminy I i II skupienia wykazują największe powiązanie z Tarnowem pełniąc uzupełniającą funkcje mieszkaniową i gospodarczą. W I skupieniu znalazły się gminy: Tarnów, Skrzyszów, a w II skupieniu: Lisia Góra, Wojnicz, Wierzchosławice.

Gminy III skupienia mają znaczące walory przyrodnicze i turystyczne a ich lokalizacja około 15–30 km od miasta Tarnowa sprawia, że stanowią dogodne zaplecze turystyczno – weekendowe dla mieszkańców Tarnowa.

Miasto Tarnów wywiera najmniejszy wpływ na gminę Wietrzychowice (IV skupienie) położoną peryferyjnie w północnej części powiatu tarnowskiego, około 20 km od Tarnowa i z dala od ważniejszych szlaków komunikacyjnych. Jednak głównym ośrodkiem zapewniającym obsługę ludności tej gminy był Tarnów.

W 2011 r. w dalszym ciągu widoczny jest proces przemieszczania się funkcji miejskich z centrum miasta poza jego granice na tereny przyległych gmin, czyli proces suburbanizacji, co przedstawiono na wykresach dla lat 2000–2011. Obserwuje się nasilenie funkcji mieszkaniowych i funkcji gospodarczych gmin najbliższego otoczenia miasta Tarnowa.

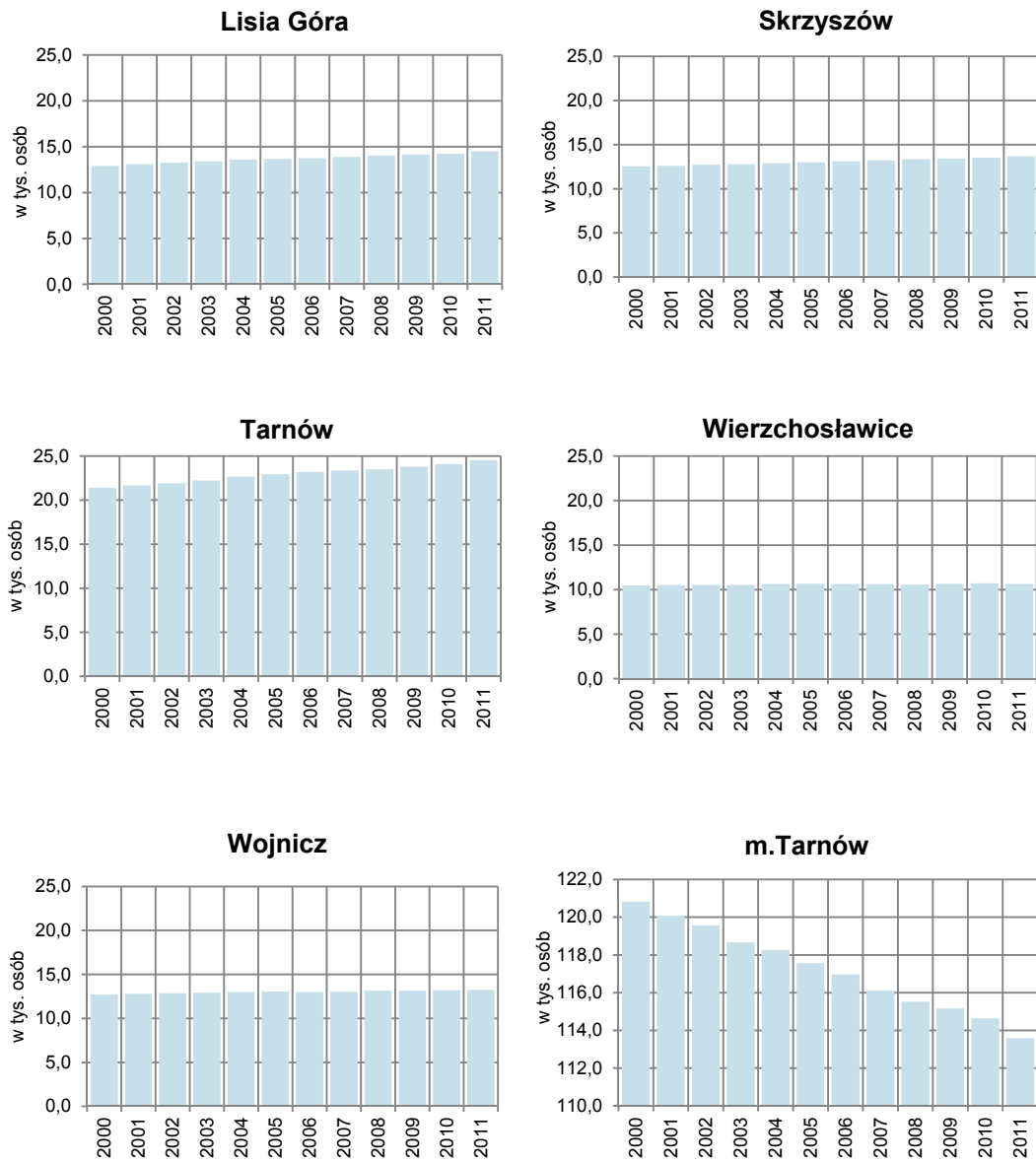
W 2011 r. ludność w dalszym ciągu przemieszczała się z centrum miasta na bardziej atrakcyjne inwestycyjnie tereny na jego obrzeżach, a także do gmin z najbliższego otoczenia. W 2011 r. w Tarnowie nastąpił spadek liczby jego mieszkańców zdeterminowany przede wszystkim głębokim ujemnym saldem migracji stałej ludności. Migracje miały różne kierunki. Część z nich związana była z wyjazdami mieszkańców Tarnowa za granicę kraju, do innych województw lub do Krakowa, ale w przeważającej części były to przemieszczenia na teren gmin powiatu tarnowskiego przyległych do miasta Tarnowa. Najwyższy wzrost liczby ludności w 2011 r. w porównaniu do 2010 r., obserwowano w gm. Tarnów (2,0%), gm. Lisia Góra (1,8%) i gm. Skrzyszów (1,1%). Wzrost liczby ludności w gminach to w głównej mierze następstwo dodatniego salda migracji stałej.

Z każdym rokiem wzrastał wiek ludności zarówno w mieście Tarnowie jak i w okolicznych gminach. Postępujący proces starzenia się społeczeństwa jest wyraźniej widoczny w mieście Tarnowie niż w gminach. W 2011 r. mediana wieku mieszkańców miasta Tarnowa wynosiła 40,3 a w gminach była niższa i wynosiła od 33,6 lat w Lisiej Górze do 36,6 lat w Żabnie (dane za 2010 r.).

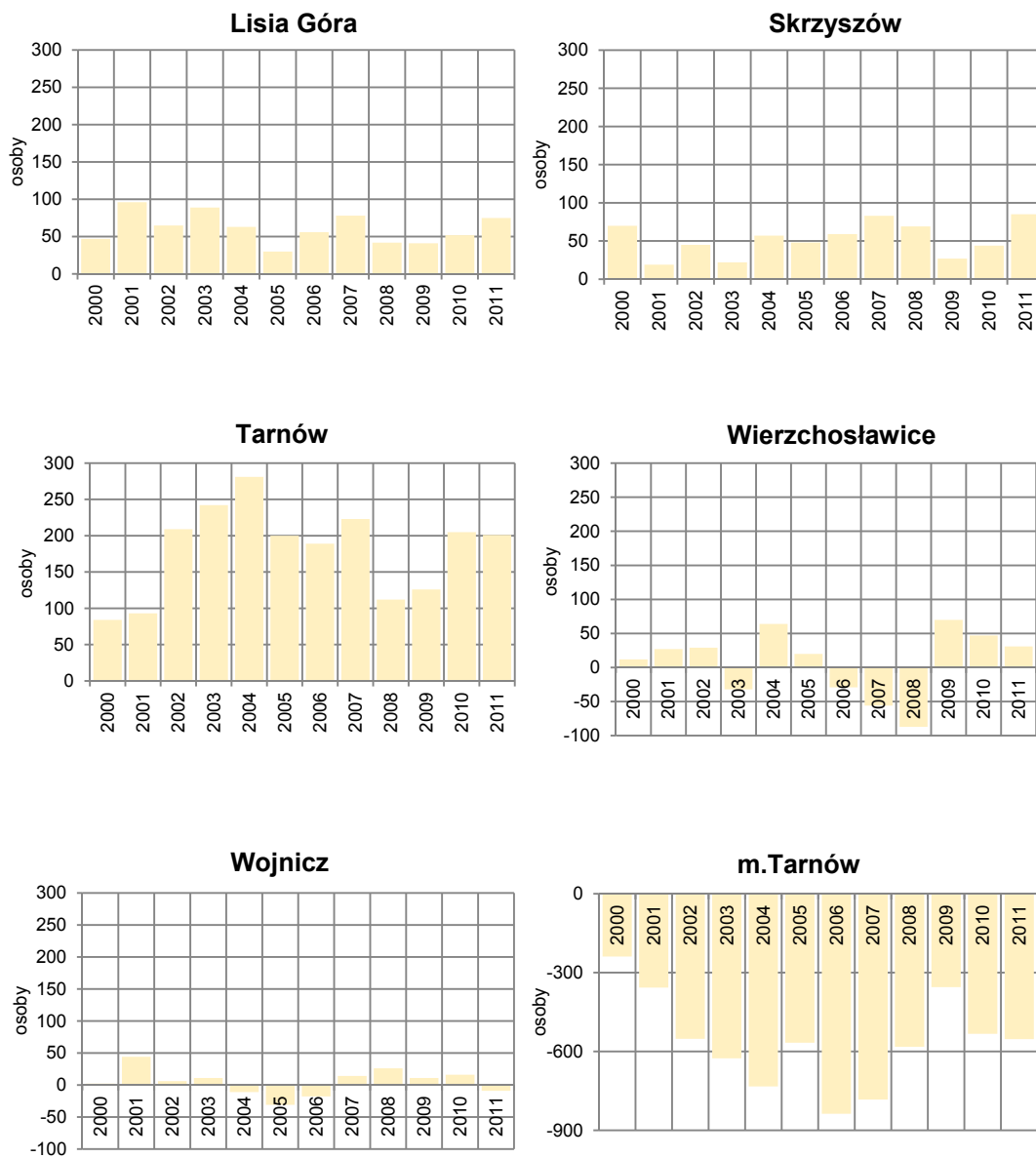
Efektom migracji ludności z Tarnowa do gmin ościennych był intensywny wzrost budownictwa mieszkaniowego na wsi oraz poprawa infrastruktury komunalnej i drogowej. W latach 2000 - 2011 najwięcej mieszkań oddano w gminach bezpośrednio graniczących z Tarnowem, w gm. Tarnów - 1513 mieszkań, w gm. Skrzyszów - 654 mieszkań oraz w gm. Lisia Góra - 498 mieszkań.

Konsekwencją przedstawionych tendencji były natomiast w dalszym ciągu w 2011 r. zmiany w poziomie i strukturze dochodów i wydatków jednostek samorządu terytorialnego. Zmiana miejsca zamieszkania, na tereny otoczenia miasta, wiązała się niekiedy z przeniesieniem prowadzonej działalności gospodarczej na teren wiejski, w innych przypadkach zamieszkiwanie na terenach wiejskich wiązało się z dalszym prowadzeniem działalności zawodowej w mieście. Wpływy do budżetu z tytułu podatku dochodowego oraz innych podatków były rozproszone poza obszar miasta. Widoczne było rozwarstwienie zamożności gmin i zróżnicowanie poziomu dochodów własnych z podatku dochodowego pomiędzy poszczególnymi gminami związane z koncentracją wysokich dochodów własnych w jednostkach leżących wokół Tarnowa.

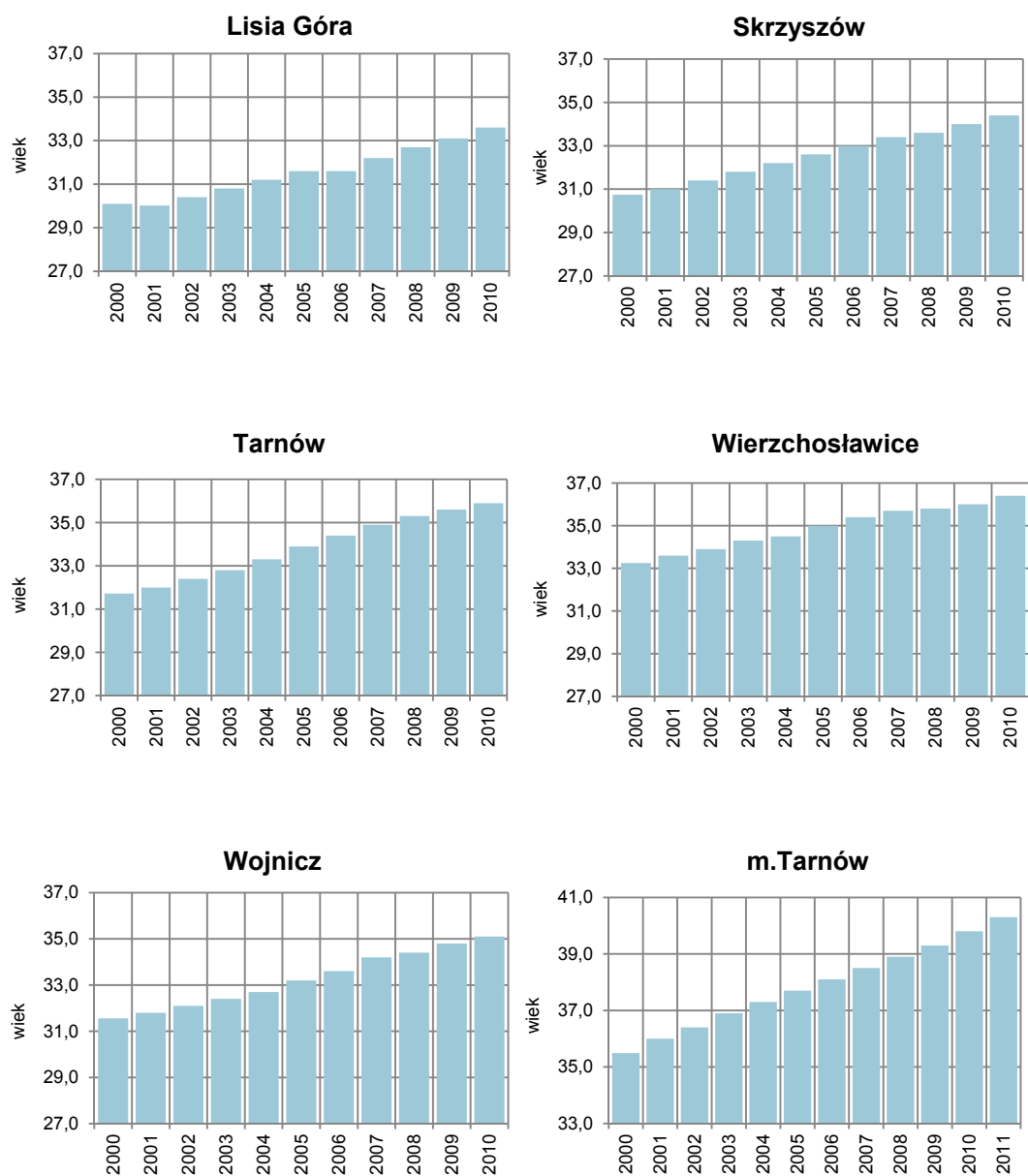
Wykres 58. Ludność w gminach I i II skupienia

Wykres 59. Saldo migracji stałej w gminach I i II skupienia

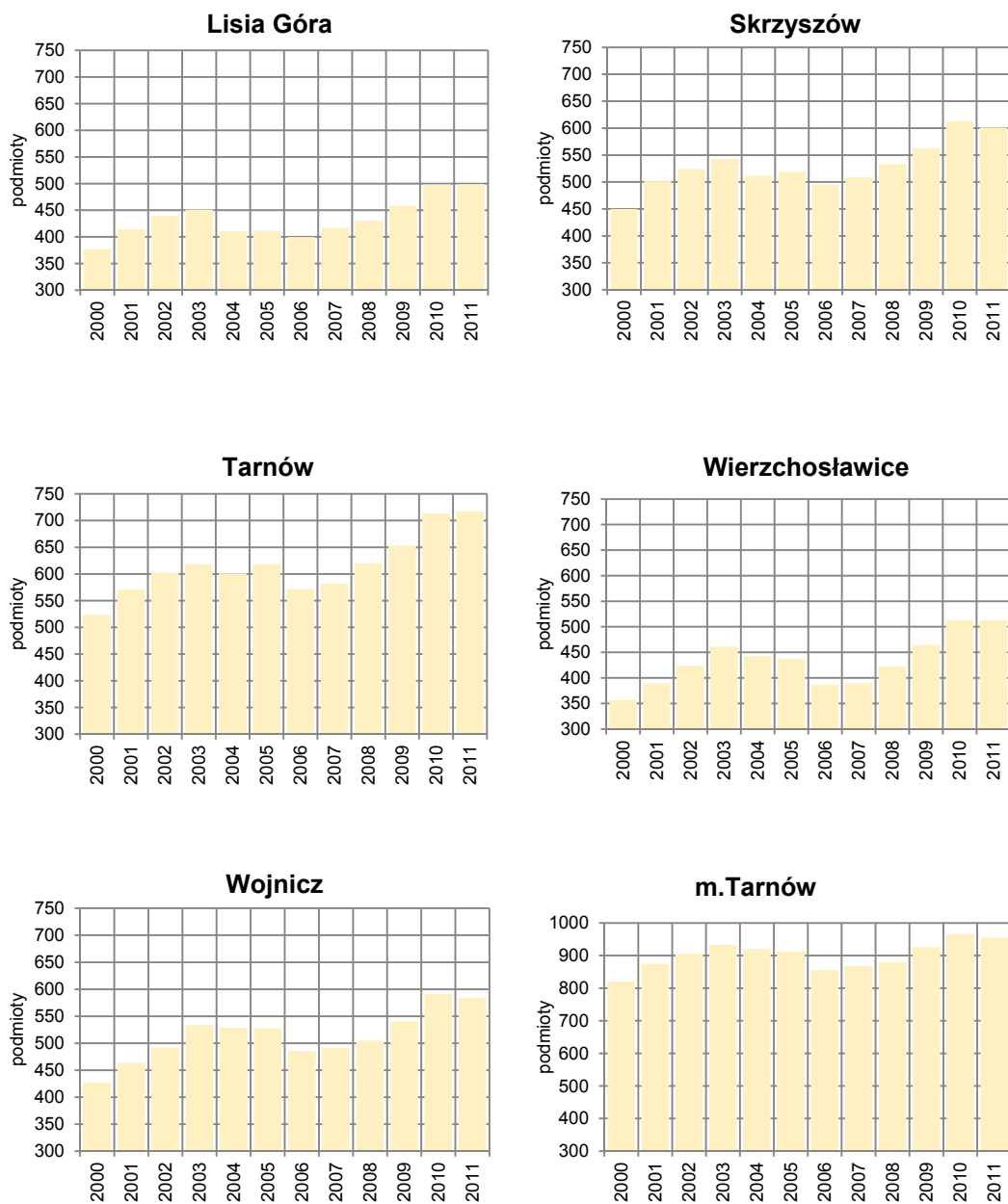

Wykres 60. Mediana wieku w gminach I i II skupienia¹³

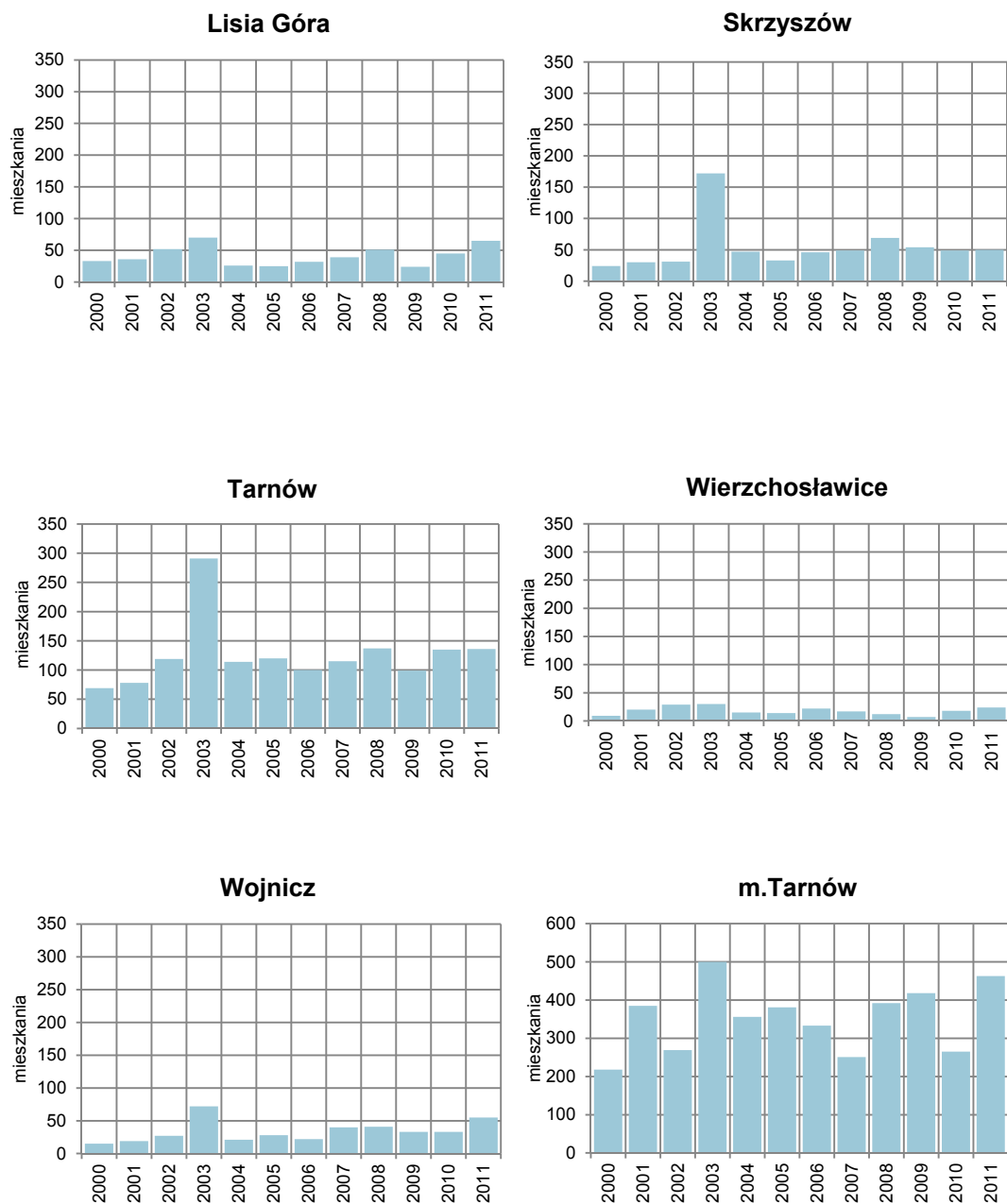

¹³ Dane dla m.Tarnów podano do 2011 r., dla pozostałych gmin do 2010 r.

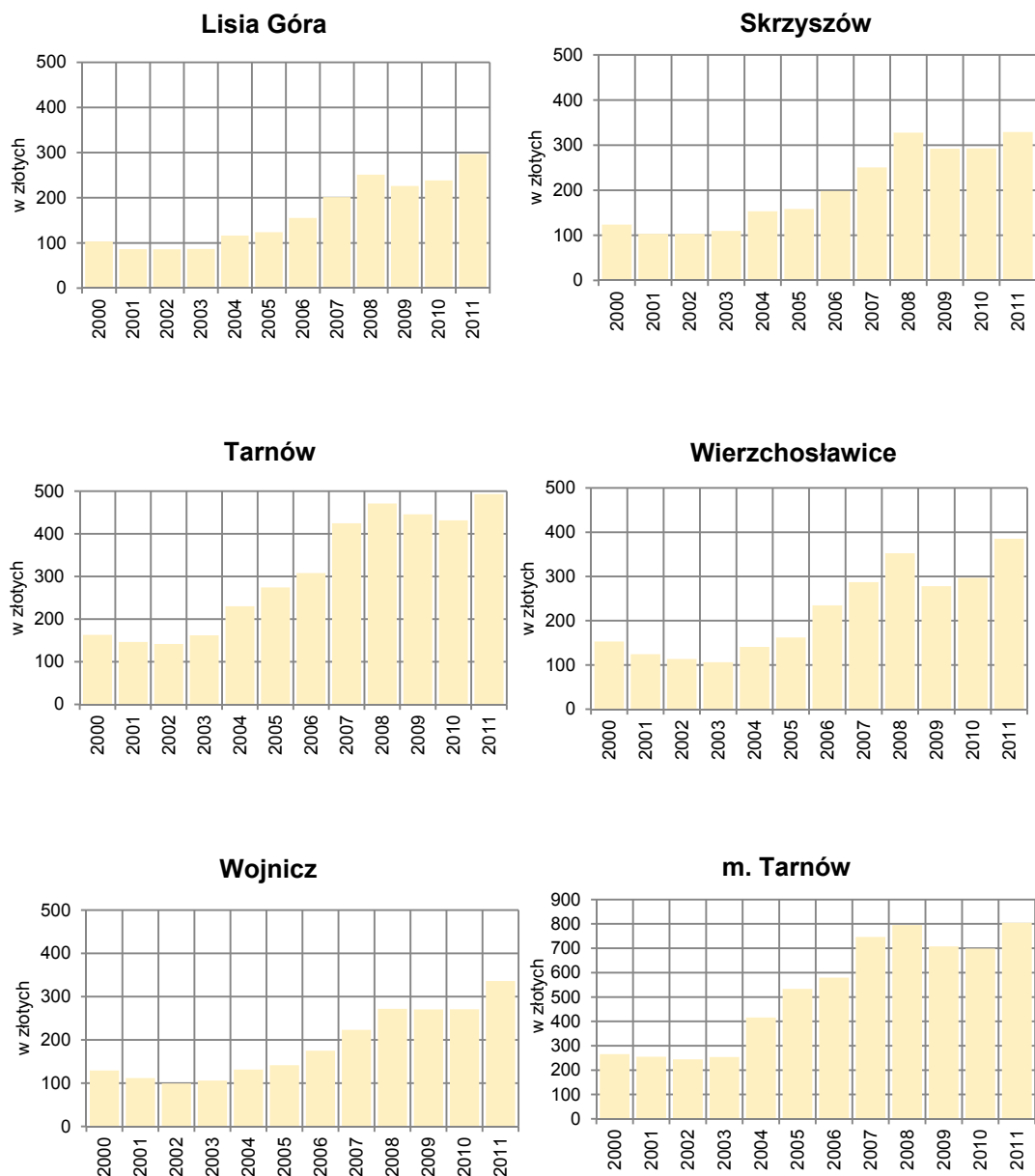
Wykres 61. Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w gminach I i II skupienia

Wykres 62. Mieszkania oddane do użytkowania w gminach I i II skupienia

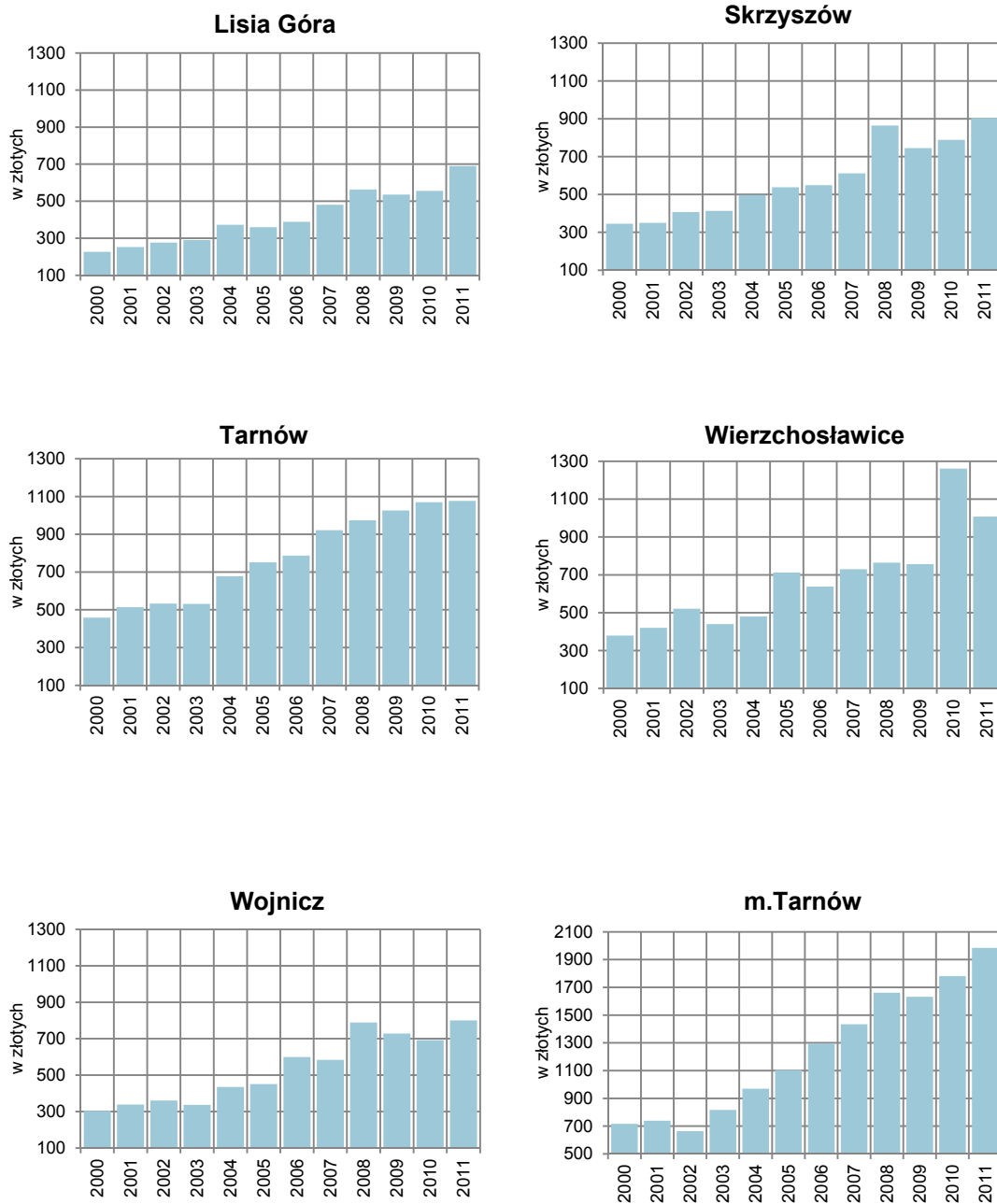

Wykres 63. Podatek dochodowy CIT i PIT na 1 mieszkańca w gminach I i II skupienia

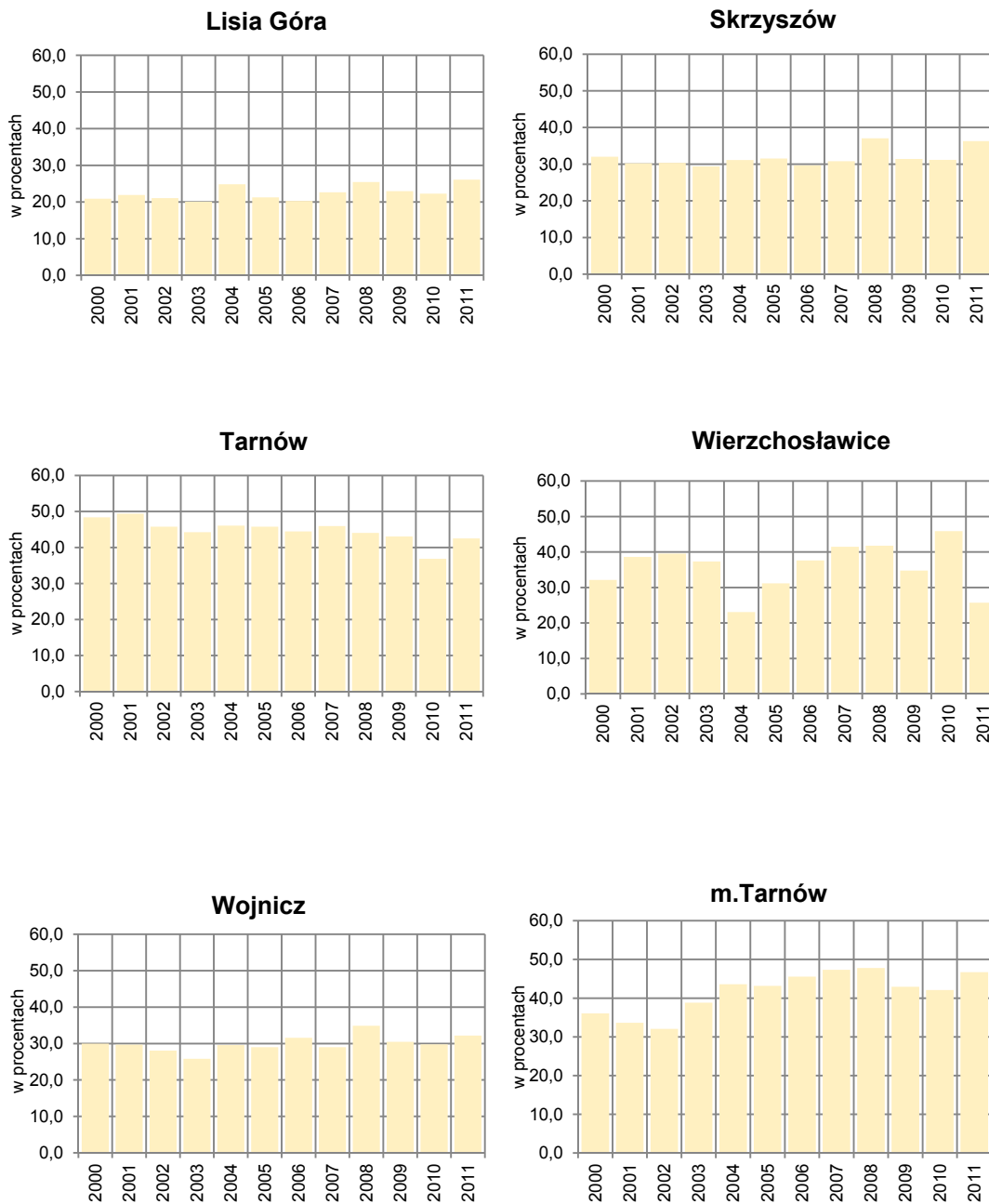

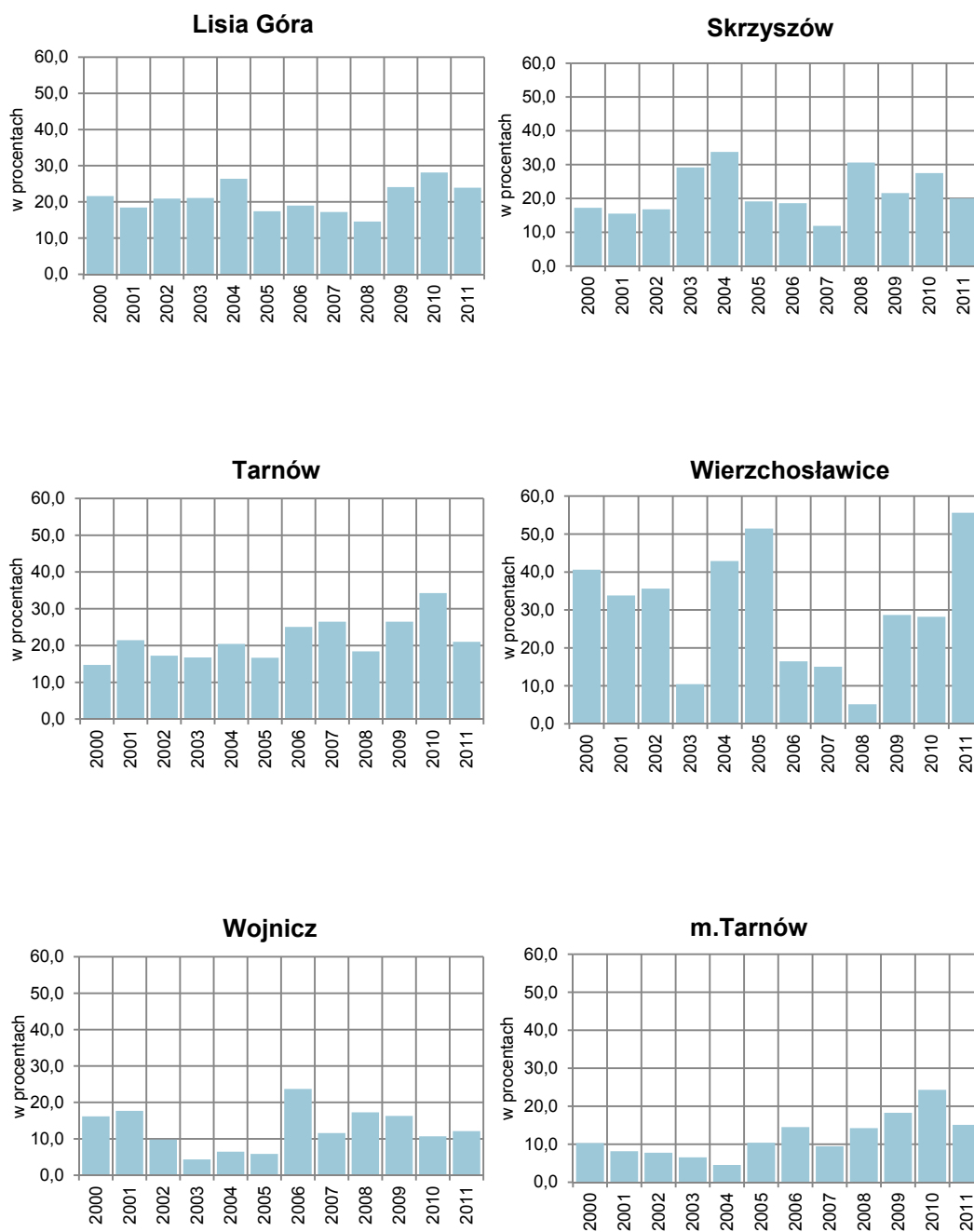
Wykres 64. Dochody własne na 1 mieszkańca w gminach I i II skupienia

Wykres 65. Udział dochodów własnych w dochodach ogółem w gminach I i II skupienia

Wykres 66. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w gminach I i II skupienia

TABL. 1. TARNÓW NA TLE WOJ. MAŁOPOLSKIEGO W 2011 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Województwo	w tym Tarnów	
	ogółem		województwo =100
Powierzchnia (stan w dniu 31 XII) w km ²	15183	72	0,5
Ludność ^a (stan w dniu 31 XII 2011 r.)	3346796	113593	3,4
Małżeństwa	18484	594	3,2
Rozwody	4941	234	4,7
Separacje orzeczone	262	16	6,1
Urodzenia żywe	35524	973	2,7
Zgony	29727	1003	3,4
Przyrost naturalny na 1000 ludności	1,76	-0,26	x
Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności	1,30	-4,86	x
Pracujący ^b (stan w dniu 31 XII) w tys.	706124	41817	5,9
w tym kobiety	350530	19580	5,6
W tym pracujący:			
w sektorze II ^c	236033	15269	6,5
w sektorze III ^c	175919	9721	5,5
w sektorze IV ^c	28250	1255	4,4
Bezrobotni zarejestrowani ogółem (stan w dniu 31 XII)	145094	5334	3,7
w tym kobiety	78803	3058	3,9
z ogółem w %:			
pozostający bez pracy dłużej niż 1 rok	34,3	34,0	x
w wieku 24 lata i mniej	26,2	20,4	x
Stopa bezrobocia rejestrowanego (stan w dniu 31 XII) w %	10,5	9,1	86,7
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto ^d w zł	3332,98	3226,32	96,8
sektor publiczny	3767,76	3730,62	99,0
sektor prywatny	3105,42	2663,18	85,8

a Na podstawie bilansów. **b** Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie. **c** Patrz Uwagi ogólne, str. 15. **d** Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz zatrudnionych za granicą, fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji.

TABL. 1. TARNÓW NA TLE WOJ. MAŁOPOLSKIEGO W 2011 R. (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Województwo	w tym Tarnów	
	ogółem		województwo =100
Podatnicy uzyskujący przychody z tytułu emerytury lub renty ¹⁴	818243	30812	3,8
Mediana przychodów rocznych z tytułu emerytury lub renty w zł ¹⁴	13827	15535	112,4
Dzieci przebywające w żłobkach (w ciągu roku)	4549	710	15,6
Dzieci w przedszkolach ^{ab} w tys.	77,7	3,7	4,7
Uczniowie ^{ab} w szkołach dla dzieci i młodzieży (łącznie ze szkołami specjalnymi) w tys.:			
podstawowych	202,9	6,1	3,0
gimnazjach	110,3	3,7	3,4
ponadgimnazjalnych ^c	131,9	11,7	8,9
policealnych	26,8	3,3	12,4
Studenci ^d szkół wyższych (łącznie z cudzoziemcami) w tys.	208,1	7,8	3,8
Zakłady ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (stan w dniu 31 XII)	1620	55	3,4
Apteki (stan w dniu 31 XII)	1083	62	5,7
Mieszkańcy domów i zakładów stacjonarnej pomocy społecznej	8915	510	5,7
Osoby w gospodarstwach domowych korzystające z pomocy społecznej ¹⁵	215540	7420	3,4
Dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny ¹⁶	247388	5201	2,1
Biblioteki publiczne (łącznie z filiami; stan w dniu 31 XII)	747	11	1,5
Księgozbiór bibliotek publicznych (stan w dniu 31 XII) w tys. woluminów	10859,1	347,1	3,2
Muzea i oddziały muzealne (stan w dniu 31 XII)	112	3	2,7
Zwiedzający muzea i oddziały muzealne w tys.	8220,8	17,7	0,2

a Dane Ministerstwa Edukacji Narodowej. **b** Stan na początku roku szkolnego 2011/2012. **c** Zasadniczych szkołach zawodowych, technikach, technikach uzupełniających, liceach ogólnokształcących i profilowanych, uzupełniających liceach ogólnokształcących, szkołach artystycznych ogólnokształcących dających uprawnienia zawodowe, szkołach specjalnych przysposabiających do pracy. **d** Stan w dniu 30 XI.

¹⁴ Opracowanie własne: Dane Ministerstwa Finansów za 2010 r.

¹⁵ Dane ZC KSMPMS Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

¹⁶ Sprawozdanie rzeczowo-finansowe o zadaniach z zakresu świadczeń rodzinnych zrealizowanych ze środków Budżetu Państwa oraz budżetów gmin Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

TABL. 1. TARNÓW NA TLE WOJ. MAŁOPOLSKIEGO W 2011 R. (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Województwo	w tym Tarnów	
	ogółem		województwo =100
Kina stałe (stan w dniu 31 XII)	46	2	4,3
Widzowie w kinach stałych w tys.	3558,4	160,4	4,5
Turystyczne obiekty zbiorowego zakwaterowania (stan w dniu 31 VII)	880	11	1,3
w tym hotele	275	4	1,5
Korzystający z noclegów	3135371	44096	1,4
w tym turyści zagraniczni	943315	6086	0,6
Udzielone noclegi	8394103	75109	0,9
w tym turystom zagranicznym	2175036	10894	0,5
Mieszkania oddane do użytkowania	12634	463	3,7
Mieszkania, których budowę rozpoczęto	19777	223	1,1
Mieszkania, na realizację których wydano pozwolenia	19556	329	1,7
Emisja przemysłowych zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza (w ciągu roku) w tonach:			
pyłowych	3910	273	7,0
gazowych (bez dwutlenku węgla)	134723	11432	8,5
Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi (w ciągu roku) w hm ³	306,9	11,2	3,6
Odpady (z wyłączeniem odpadów komunalnych) wytworzone (w ciągu roku) w tys. ton	6654,3	142,7	2,1
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona (stan w dniu 31 XII) w ha	790342,8	72,1	0,0

TABL. 1. TARNÓW NA TLE WOJ. MAŁOPOLSKIEGO W 2011 R. (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Województwo	w tym Tarnów	
	ogółem		województwo =100
Użytki rolne w dobrej kulturze rolnej ^a w ha	595389,6	2409,8	0,4
pod zasiewami ^b	297456,8	1667,6	0,6
grunty ugorowane (łącznie z nawozami zielonymi)	28599,2	76,0	0,3
uprawy trwałe	16084,6	123,7	0,8
w tym sady	15338,1	122,0	0,8
łąki i pastwiska	248798,8	525,2	0,2
Lasy ^c w ha (stan w dniu 31 XII).....	434706,7	274,3	0,1
Produkcja sprzedana przemysłu ^d w mln zł	56971,7	3591,0	6,3
na 1 mieszkańca w zł	17242	31237	181,2
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach ^{de}			
w mln zł	6342,0	230,1	3,6
na 1 mieszkańca w zł	1919	2003	104,4
Dochody budżetów miast na prawach powiatu			
na 1 mieszkańca w zł	4416	4247	96,2
w tym dochody własne	2826	1984	70,2
Wydatki budżetów miast na prawach powiatu			
na 1 mieszkańca w zł	4408	4444	100,8
w tym:			
bieżące	3765	3763	99,9
inwestycyjne	624	672	107,7
Podmioty gospodarki narodowej ^f zarejestrowane			
w rejestrze REGON (stan w dniu 31 XII)	331595	10851	3,3
w tym:			
spółki handlowe	24282	814	3,4
spółki cywilne	27576	859	3,1
osoby fizyczne	250865	8062	3,2

a Dane Powszechnego Spisu Rolnego 2010. **b** Bez powierzchni upraw trwałych innych niż sady, ogrodów przydomowych i upraw na przyoranie (nawozy naturalne). **c** Łącznie z gruntami związanymi z gospodarką leśną w lasach prywatnych. **d** W 2010 r.; dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. **e** Według lokalizacji inwestycji. **f** Bez osób prowadzących wyłącznie indywidualne gospodarstwa rolne.

TABL. 2. WYBRANE DANE O TARNOWIE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2011	
	w liczbach bezwzględnych			2010=100
LUDNOŚĆ ^a Stan w dniu 31 XII				
O G Ó Ł E M	117560	114635	113593	99,1
mężczyźni	55929	54297	53718	98,9
kobiety	61631	60338	59875	99,2
Kobiety na 100 mężczyzn	110	111	111	100,0
Ludność na 1 km ²	1624	1584	1569	99,1
Ludność w wieku:				
przedprodukcyjnym ^b	22781	19306	.	x
produkcyjnym ^b	75903	73872	.	x
poprodukcyjnym ^b	18876	21457	.	x
Współczynnik obciążenia demograficznego ^c	55	55	56	101,6
Według grup wieku				
0 - 2 lata	2849	3043	.	x
3 - 6	4272	3769	.	x
7 - 12	7382	6074	.	x
13 - 15	4573	3445	.	x
16 - 18	5581	4494	.	x
19 - 24	12018	10016	.	x
25 - 29	9630	9636	.	x
30 - 39	15959	17222	.	x
40 - 49	17111	14832	.	x
50 - 59	16980	17500	.	x
60 - 69	10562	12074	.	x
70 - 79	7682	8579	.	x
80 - 89	.	3593	.	x
90 lat i więcej	.	358	.	x

^a Na podstawie bilansów. ^b Patrz Uwagi metodyczne s. 17. ^c Patrz Uwagi metodyczne s. 17.

TABL. 2. WYBRANE DANE O TARNOWIE (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2011	
	w liczbach bezwzględnych		2010=100	
RUCH NATURALNY <i>W ciągu roku</i>				
Małżeństwa	683	665	594	89,3
na 1000 ludności	5,8	5,8	5,2	x
Urodzenia żywe	961	1013	973	96,1
na 1000 ludności	8,2	8,8	8,5	x
Zgony ogółem	1046	1003	1003	100,0
na 1000 ludności	8,9	8,8	8,8	x
w tym niemowląt	6	2	2	100,0
na 1000 urodzeń żywych	6,2	2,0	2,1	x
Przyrost naturalny	-85	10	-30	x
na 1000 ludności	-0,7	0,1	-0,3	x
Rozwody	304	225	234	104,0
na 1000 ludności	2,6	2,0	2,1	x
Separacje orzeczone	55	8	16	200,0
na 10 tys. ludności	4,7	0,7	1,4	x
MIGRACJE LUDNOŚCI <i>W ciągu roku</i>				
Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności na pobyt stały				
Napływ ^a ogółem	916	801	884	110,4
w tym:				
z miast	300	263	245	93,2
z zagranicy	110	110	86	78,2
Odływ ^b ogółem	1483	1334	1437	107,7
w tym:				
do miast	340	348	362	104,0
za granicę	297	266	290	109,0
Saldo migracji ogółem	-567	-533	-553	103,8
na 1000 ludności	-4,8	-4,7	-4,9	x

a Zameldowania. **b** Wymeldowania.

TABL. 2. WYBRANE DANE O TARNOWIE (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2011	
	w liczbach bezwzględnych			2010=100
PRACUJĄCY ^a				
<i>Stan w dniu 31 XII</i>				
O G Ó Ł E M	41054	42022	41817	99,5
w tym kobiety	18773	19529	19580	100,3
sektor publiczny	20952	19459	18771	96,5
sektor prywatny	20102	22563	23046	102,1
W tym pracujący:				
w sektorze II ^b	16164	15905	15269	96,0
w sektorze III ^b	9442	9819	9721	99,0
w sektorze IV ^b	1661	1314	1255	95,5
ZATRUDNIENIE I WYNAGRODZENIA ^c				
Przeciętne zatrudnienie	38160	37378	37334	99,9
sektor publiczny	21991	19474	19696	101,1
sektor prywatny	16169	17904	17638	98,5
W tym:				
w sektorze II ^b	18597	17437	17228	98,8
w sektorze III ^b	6305	5295	5350	101,0
w sektorze IV ^b	975	1134	859	75,7
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w zł	2071,29	3015,78	3226,32	107,0
sektor publiczny	2389,17	3487,39	3730,62	107,0
sektor prywatny	1638,95	2502,81	2663,18	106,4
W tym:				
w sektorze II ^b	2128,30	3069,33	3357,33	109,4
w sektorze III ^b	1740,37	2458,01	2613,49	106,3
w sektorze IV ^b	2518,64	3491,80	3432,96	98,3
POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY ^d				
Poszkodowani ogółem	336	250*	302	120,8
w tym kobiety	92	72	79	109,7
Liczba dni niezdolności do pracy ogółem	18682	11316*	12791	113,0
na 1 poszkodowanego ^e	56	45	42	93,3

^a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie. ^b Patrz Uwagi ogólne str. 15. ^c Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz zatrudnionych za granicą, fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji. ^d Według miejsca zdarzenia; zgłoszonych w ciągu roku, bez wypadków w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie. ^e Bez osób poszkodowanych w wypadkach śmiertelnych oraz bez liczby dni niezdolności do pracy dla tych osób.* Dane zmieniono w stosunku do wcześniej opublikowanych.

TABL. 2. WYBRANE DANE O TARNOWIE (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2011	
	w liczbach bezwzględnych			2010=100
BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI				
W POWIATOWYM URZĘDZIE PRACY W TARNOWIE				
<i>Stan w dniu 31 XII</i>				
Bezrobotni zarejestrowani ogółem	6416	5358	5334	99,6
mężczyźni	2743	2331	2276	97,6
kobiety	3673	3027	3058	101,0
Z liczby ogółem:				
osoby dotychczas niepracujące	1786	1068	958	89,7
posiadający prawo do zasiłku	638	678	739	109,0
bez kwalifikacji zawodowych	1759	1108	930	83,9
niepełnosprawni	403	611	552	90,3
Według wieku:				
poniżej 25 lat	1599	1211	1090	90,0
25 - 34 lata	1739	1640	1623	99,0
35 - 44	1384	930	1023	110,0
45 - 54	1451	1119	1109	99,1
55 lat i więcej	243	458	489	106,8
Według poziomu wykształcenia:				
wyższe	610	907	961	106,0
średnie zawodowe (łącznie z policealnym)	1681	1135	1229	108,3
średnie ogólnokształcące	780	782	726	92,8
zasadnicze zawodowe	1882	1361	1290	94,8
gimnazjalne i niższe	1463	1173	1128	96,2
Według czasu pozostawania bez pracy ^a :				
1 miesiąc i mniej	585	785	579	73,8
1 - 3	1168	1084	948	87,5
3 - 6	1060	953	975	102,3
6 - 12	962	911	1018	111,7
12 - 24	904	890	955	107,3
powyżej 24 miesięcy	1737	735	859	116,9
Bezrobotni nowo zarejestrowani ^b	8397	8158	7293	89,4
Bezrobotni wyrejestrowani ^b	8806	8005	7317	91,4
Stopa bezrobocia rejestrowanego w %	11,4	9,2*	9,1	98,9
Oferty pracy	14	75	209	278,7
Oferty pracy zgłoszone ^b	2532	4832	3583	74,2

^a Od momentu rejestracji w urzędzie pracy; przedziały zostały domknięte prawostronnie. ^b W ciągu roku.

TABL. 2. WYBRANE DANE O TARNOWIE (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2011	
	w liczbach bezwzględnych			2010=100
EDUKACJA I WYCHOWANIE ^a				
<i>Stan na początku roku szkolnego</i>				
Placówki wychowania przedszkolnego	37	37	40	108,1
w tym przedszkola	34	35	38	108,6
Miejsca w przedszkolach	3519	3629	3735	102,9
Oddziały	150	156	168	107,7
w tym w przedszkolach	147	154	164	106,5
Dzieci	3496	3562	3753	105,4
w tym w przedszkolach	3460	3524	3688	104,7
Dzieci w przedszkolach na 100 miejsc	98	97	99	102,1
Szkoły dla dzieci i młodzieży (łącznie ze szkołami specjalnymi)				
podstawowe	23	24	25	104,2
gimnazja	17	20	21	105,0
zasadnicze szkoły zawodowe ^b	10	12	13	108,3
licea ogólnokształcące	19	19	19	100,0
licea profilowane	7	-	-	x
Technika ^c	17	13	13	100,0
Oddziały w szkołach				
podstawowych	342	363	357	98,3
gimnazjach	197	163	159	97,5
zasadniczych szkółach				
zawodowych ^b	56	107	104	97,2
liceach ogólnokształcących	181	195	189	96,9
liceach profilowanych	31	-	-	x
technikach ^c	138	227	217	95,6
Uczniowie szkół				
podstawowych	7593	6245	6145	98,4
gimnazjów	4852	3798	3704	97,5
zasadniczych szkół zawodowych ^b	1301	1580	1600	101,3
liceów ogólnokształcących	6169	5919	5615	94,9
liceów profilowanych	975	-	-	x
techników ^c	4051	4512	4495	99,6

a Dane, z wyjątkiem szkół wyższych, Ministerstwa Edukacji Narodowej. **b** Łącznie ze szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy. **c** Łącznie ze szkołami artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe.

TABL. 2. WYBRANE DANE O TARNOWIE (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2011	
	w liczbach bezwzględnych		2010=100	
EDUKACJA I WYCHOWANIE ^a (dok.)				
<i>Stan na początku roku szkolnego</i>				
Szkoły policealne	25	29	25	86,2
oddziały	90	119	120	100,8
uczniowie	2299	2933	3338	113,8
Szkoły wyższe	2	2	2	100,0
Studenci ^d szkół wyższych (łącznie z cudzoziemcami)	.	9232	7818	84,7
Szkoły dla dorosłych				
zasadnicze szkoły zawodowe	3	-	-	x
licea ogólnokształcące ^b	8	12	14	116,7
technika ^c	6	3	3	100,0
Oddziały w szkołach				
zasadnicze szkoły zawodowe	7	-	-	x
licea ogólnokształcące ^b	26	62	58	93,5
technika ^c	19	10	7	70,0
Uczniowie szkół				
zasadnicze szkoły zawodowe	116	-	-	x
licea ogólnokształcące ^b	743	1831	1870	102,1
technika ^c	529	168	111	66,1
Komputeryzacja w szkołach podstawowych i gimnazjach				
Komputery w szkołach	551	1005	1102	109,7
Pracownie komputerowe	39	50	52	104,0
Komputery podłączone do Internetu	473	904	1013	112,1
Uczniowie przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów:				
szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży bez specjalnych	42	17	16	93,7
gimnazja dla dzieci i młodzieży bez specjalnych	32	13	13	99,6

a Dane, z wyjątkiem szkół wyższych, Ministerstwa Edukacji Narodowej. **b** łącznie ze szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy. **c** łącznie ze szkołami artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe. **d** Stan w dniu 30 XI.

TABL. 2. WYBRANE DANE O TARNOWIE (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2011	
	w liczbach bezwzględnych		2010=100	
OCHRONA ZDROWIA				
<i>Stan w dniu 31 XII</i>				
Zakłady ambulatoryjnej opieki zdrowotnej	30	42	55	131,0
Publiczne	5	5	13	260,0
Niepubliczne	25	37	42	113,5
Apteki ogólnodostępne	58	60	62	103,3
Farmaceuci pracujący w aptekach ^a	123	137	137	100,0
Liczba ludności na 1 aptekę	2027	1911	1837	96,1
Żłobki	6	6	7	116,7
Miejsca w żłobkach	280	310	360	116,1
Dzieci przebywające w żłobkach (w ciągu roku)	450	624	710	113,8
Domy i zakłady stacjonarne pomocy społecznej	9	10	10	100,0
Miejsca w domach i zakładach stacjonarnych pomocy społecznej (łącznie z filiami) ^b	606	525	543	103,4
Mieszkańcy domów i zakładów stacjonarnych pomocy społecznej (łącznie z filiami) ^b	556	504	510	101,2
KULTURA				
<i>Stan w dniu 31 XII</i>				
Biblioteki publiczne i filie	12	12	11	91,7
Księgozbiór bibliotek publicznych				
w woluminach	361922	353736	347145	98,1
w woluminach na 1000 ludności	3079	3086	3048	98,8
Czytelnicy (w ciągu roku)	34025	27400	26730	97,6
Wypożyczenia (w ciągu roku)				
w woluminach	507213	424834	420619	99,0
w woluminach na 1000 ludności	4300	3695	3680	99,6
na 1 czytelnika w woluminach	14,9	15,5	15,7	101,3
Muzea i oddziały muzealne	3	3	3	100,0
Wystawy czasowe				
własne ^c	31	24	18	75,0
obce ^d	7	17	41	241,2
Zwiedzający muzea (w ciągu roku)	34447	21200	17683	83,4
w tym młodzież szkolna ^e	.	10633	2059	19,4

^a Mgr farmacji. ^b Od 2009 r. bez filii. ^c W kraju. ^d Krajowe i z zagranicy. ^e Zwiedzająca w zorganizowanych grupach.

TABL. 2. WYBRANE DANE O TARNOWIE (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2011	
	w liczbach bezwzględnych			2010=100
KULTURA (dok.) <i>Stan w dniu 31 XII</i>				
Kina stałe	2	2	2	100,0
Miejsca na widowni	927	1034	1034	100,0
Liczba seansów ^a	2083	2488	3019	121,3
Widzowie w kinach ^a	101563	142813	160389	112,3
Widzowie w kinach na 1 seans ^a	49	57	53	93,0
TURYSTYKA^b				
Obiekty noclegowe ^c	9	11	11	100,0
w tym hotele	3	3	4	133,3
Miejsca noclegowe ^c	673	705	768	108,9
w tym hotele	352	402	464	115,4
Korzystający z noclegów	32826	44103	44096	100,0
w tym turyści zagraniczni	7561	7250	6086	83,9
Wynajęte pokoje w obiektach hotelarskich (hotele, motele, pensjonaty i inne obiekty hotelowe)	29889	42999	41285	96,0
w tym przez turystów zagranicznych	7722	8019	8131	101,4
Udzielone noclegi	60740	72475	75109	103,6
w tym turystom zagranicznym	12352	11530	10894	94,5
Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w %	.	30,1	28,1	x
INFRASTRUKTURA KOMUNALNA HANDEL <i>Stan w dniu 31 XII</i>				
Długość sieci w km				
wodociągowej rozdzielczej	281,2	291,6	293,4	100,6
kanalizacyjnej ^d	243,6	335,4	338,0	100,8
Targowiska stałe ^e	14	14	14	100,0
powierzchnia targowisk w tys. m ²	75,6	75,6	76,1	100,7
stałe punkty sprzedaży drobnodetalicznej	304	304	304	100,0
Targowiska sezonowe^a	2	2	2	100,0

a W ciągu roku. **b** Turystyczne obiekty zbiorowego zakwaterowania. **c** Stan w dniu 31 VII. **d** Sieć rozdzielcza i kolektory. **e** Bez targowisk położonych na terenach prywatnych.

TABL. 2. WYBRANE DANE O TARNOWIE (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2011	
	w liczbach bezwzględnych		2010=100	
GOSPODARKA MIESZKANIOWA				
Zasoby mieszkaniowe ^a (stan w dniu 31 XII)				
Mieszkania ogółem	40644	42209	.	x
Izby ogółem	144120	150885	.	x
Powierzchnia użytkowa mieszkań w tys. m ²	2484,2	2637,7	.	x
Przeciętna:				
liczba izb w mieszkaniu	3,55	3,57	.	x
liczba osób na 1 mieszkanie	2,89	2,72	.	x
liczba osób na 1 izbę	0,82	0,76	.	x
powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ²	61,1	62,5	.	x
powierzchnia użytkowa na 1 osobę w m ²	21,1	23,0	.	x
Mieszkania oddane do użytkowania				
Mieszkania	381	265	463	174,7
w tym indywidualne ^b	170	193	170	88,1
Izby	1639	1209	1753	145,0
w tym w budynkach indywidualnych ^b	948	919	857	93,3
Powierzchnia użytkowa mieszkań w m ²	34171	28829	38403	133,2
w tym indywidualnych ^b	23448	22793	21669	95,1
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ²	89,7	108,8	82,9	76,2
w tym w budynkach indywidualnych ^b	137,9	118,1	127,5	108,0
Mieszkania, których budowę rozpoczęto ..	216	226	223	98,7
w tym indywidualne	63	101	104	103,0
Mieszkania, na realizację których wydano pozwolenia	231	275	329	119,6
w tym indywidualne	164	176	170	96,6

a Na podstawie bilansów zasobów mieszkaniowych. **b** Realizowane przez osoby fizyczne, kościoły i związki wyznaniowe z przeznaczeniem na użytek własny inwestora lub na sprzedaż i wynajem.

TABL. 2. WYBRANE DANE O TARNOWIE (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2011	
	w liczbach bezwzględnych			2010=100
STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA				
Emisja przemysłowych zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza (w ciągu roku) w tonach:				
pyłowych	714	405	273	67,4
gazowych (bez dwutlenku węgla)	10151	12587	11432	90,8
Redukcja przemysłowych zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w % zanieczyszczeń wytworzonych:				
pyłowych	99,3	99,7	99,7	x
gazowych (bez dwutlenku węgla)	80,4	36,3	36,5	x
Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi (w ciągu roku) w hm ³ ..	13,9	14,7	11,2	76,0
Ścieki przemysłowe i komunalne oczyszczane w % wymagających oczyszczania	98,1	93,1	96,8	x
Odpady (z wyłączeniem odpadów komunalnych) wytworzone (w ciągu roku) w tys. ton	163,3	147,6	142,7	96,7
w tym poddane odzyskowi	136,4	130,5	134,3	102,9
Komunalne oczyszczalnie ścieków:				
biologiczne	-	-	-	x
z podwyższonym usuwaniem biogenów	-	1	1	100,0
Odpady komunalne zmieszane zebrane w ciągu roku w tys. ton	40,2	32,4	31,2	96,2
w tym z gospodarstw domowych	24,7	18,2	18,1	99,3
Przemysłowe oczyszczalnie ścieków:				
mechaniczne	3	6	4	66,7
biologiczne	2	3	1	33,3

TABL. 2. WYBRANE DANE O TARNOWIE (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2011	
	w liczbach bezwzględnych		2010=100	
STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA (dok.)				
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona (stan w dniu 31 XII) w ha	9,5	72,1	72,1	100,0
Pomniki przyrody (stan w dniu 31 XII)	28	41	41	100,0
Nakłady inwestycyjne na środki trwałe służące ochronie środowiska w tys. zł	20969,5	8672,7	.	x
w tym na:				
gospodarkę ściekową i ochronę wód	2583,1	2087,3	.	x
ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu	11146,0	21,5	.	x
gospodarkę odpadami, ochronę przywrócenie wartości użytkowej gleb oraz wód podziemnych i powierzchniowych	5935,2	6096,1	.	x
Nakłady inwestycyjne na środki trwałe służące gospodarce wodnej w tys. zł	3035,0	58077,3	.	x
w tym na ujęcia i doprowadzenia wody	1805,6	3556,0	.	x

INWESTYCJE

Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach ^a ogółem w mln zł	289,8	230,1	.	x
w tym w sekcjach:				
Przemysł	211,5	74,1	.	x
w tym przetwórstwo przemysłowe	121,5	28,6	.	x
Budownictwo	6,1	15,5	.	x
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	28,3	66,2	.	x
Transport i gospodarka magazynowa	7,7	8,7	.	x
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	1,8	2,2	.	x
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	7,7	17,8	.	x

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według lokalizacji inwestycji.

TABL. 2. WYBRANE DANE O TARNOWIE (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2011	
	w liczbach bezwzględnych			2010=100
FINANSE PUBLICZNE				
Dochody budżetu miasta ogółem w tys. zł	301340,8	486281,8	485444,6	99,8
Dochody własne	135431,8	204701,4	226736,9	110,8
w tym środki na dofinansowanie własnych zadań pozyskane z innych źródeł	5295,6	461,7	812,9	176,1
Dotacje ogółem	51714,4	114520,9	85358,4	74,5
Celowe z budżetu państwa	48235,1	61825,4	61625,3	99,7
Otrzymane z funduszy celowych	1144,5	120,0	230,6	192,2
Celowe otrzymane na zadania realizowane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego	2334,8	4858,4	5194,5	106,9
Dotacje §§ 200,620	.	47717,1	18160,4	38,1
Subwencja ogólna	114194,6	167059,6	173349,3	103,8
Dochody budżetu miasta na 1 mieszkańca w zł	2554	4230	4247	100,4
Wydatki budżetu miasta ogółem w tys. zł	304627,9	547083,8	507887,0	92,8
Wydatki bieżące	270007,3	411398,6	430096,1	104,5
w tym:				
dotacje	21808,6	45556,3	49743,7	109,2
świadczenia na rzecz osób fizycznych ...	32951,1	40208,2	40127,5	99,8
wydatki bieżące jednostek budżetowych	209955,3	316581,8	328947,4	103,9
w tym:				
wynagrodzenia	127679,6	192072,6	206181,6	107,3
składki na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy	23770,0	30900,8	32846,8	106,3
Wydatki majątkowe	34620,6	135685,3	77790,9	57,3
w tym inwestycyjne	31674,9	133085,3	76790,9	57,7
Wydatki budżetu miasta na 1 mieszkańca w zł	2582	4759	4444	93,4
Wynik finansowy w tys. zł	-3287,1	-60802,0	-22442,4	36,9

TABL. 2. WYBRANE DANE O TARNOWIE (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2011	
	w liczbach bezwzględnych			2010=100
FINANSE PUBLICZNE (cd.)				
Dochody ogółem w tys. zł	301340,8	486281,8	485444,6	99,8
Rolnictwo i łowiectwo	12,8	31,7	22,5	71,0
Transport i łączność	6653,7	35023,4	4375,1	12,5
Turystyka	35,5	4221,3	430,0	10,2
Gospodarka mieszkaniowa	5873,0	18485,2	21435,5	116,0
Działalność usługowa	276,0	789,4	1074,5	136,1
Administracja publiczna	1785,0	3061,5	6645,9	217,1
Urzędy naczelných organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	471,5	503,1	211,8	42,1
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	10553,7	13101,6	13324,4	101,7
Dochody od osób prawnych, osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki	112318,9	155634,7	174208,9	111,9
Różne rozliczenia	114193,4	167403,1	173698,2	103,8
Oświata i wychowanie	5736,5	10769,5	15797,0	146,7
Ochrona zdrowia	2366,2	8201,3	8553,8	104,3
Pomoc społeczna	34177,5	40628,7	40984,3	100,9
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej.....	1346,9	6144,6	7625,2	124,1
Edukacyjna opieka wychowawcza	2770,5	2271,6	3396,1	149,5
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	1405,1	12690,9	7739,7	61,0
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	515,2	5437,6	4240,6	78,0
Kultura fizyczna i sport	93,0	949,0	511,6	53,9
Pozostałe działy	756,4	933,6	1169,5	125,3

TABL. 2. WYBRANE DANE O TARNOWIE (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2011	
	w liczbach bezwzględnych		2010=100	
FINANSE PUBLICZNE (dok.)				
Wydatki ogółem w tys. zł	304627,9	547083,8	507887,0	92,8
Rolnictwo i łowiectwo	12,8	35,3	25,5	72,2
Transport i łączność	23376,7	92015,0	45390,9	49,3
Turystyka	281,0	9994,6	959,3	9,6
Gospodarka mieszkaniowa	5117,7	14321,6	19593,5	136,8
Działalność usługowa	517,2	1276,4	1728,8	135,4
Administracja publiczna	20879,5	29460,5	34977,4	118,7
Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	474,5	569,3	219,5	38,6
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	13336,7	17820,6	17176,6	96,4
Dochody od osób prawnych, osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem ...	1357,3	1931,4	1351,2	70,0
Obsługa długu publicznego	4895,0	8764,3	10101,9	115,3
Różne rozliczenia	2945,6	2641,6	2032,8	77,0
Oświata i wychowanie	131433,7	202188,9	221743,2	109,7
Ochrona zdrowia	6513,2	13391,9	12157,0	90,8
Pomoc społeczna	49977,6	63866,6	65199,2	102,1
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	4757,1	11023,3	12376,7	112,3
Edukacyjna opieka wychowawcza	15159,7	22017,8	18556,1	84,3
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	13180,4	22986,2	17037,6	74,1
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	6518,1	18490,6	17423,8	94,2
Kultura fizyczna i sport	2973,0	8975,3	7823,1	87,2
Pozostałe działy	921,1	5312,6	2012,9	37,9

TABL. 2. WYBRANE DANE O TARNOWIE (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2011	
	w liczbach bezwzględnych		2010=100	
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ ^a				
<i>Stan w dniu 31 XII</i>				
OGÓŁEM	10731	11067	10851	98,0
sektor publiczny	403	324	329	101,5
sektor prywatny	10328	10743	10522	97,9
w tym:				
spółki handlowe.....	655	772	814	105,4
w tym z udziałem kapitału zagranicznego	80	98	104	106,1
spółki cywilne	1040	876	859	98,1
spółdzielnie	48	43	43	100,0
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	8071	8327	8062	96,8
w tym według wybranych sekcji PKD:				
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	.	79	72	91,1
przemysł	.	982	971	98,9
w tym przetwórstwo przemysłowe	.	929	911	98,1
budownictwo	.	1037	1034	99,7
handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	.	3122	2977	95,4
transport i gospodarka magazynowa	.	745	689	92,5
zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	.	259	260	100,4
informacja i komunikacja	.	266	292	109,8
działalność finansowa i ubezpieczeniowa	.	474	441	93,0
obsługa rynku nieruchomości ^Δ	.	438	454	103,7
działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	.	1158	1144	98,8
administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	.	212	206	97,2
edukacja	.	380	392	103,2
opieka zdrowotna i pomoc społeczna	.	859	875	101,9
działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	.	236	231	97,9
pozostała działalność usługowa	.	783	775	99,0

^a Zarejestrowane w rejestrze REGON; bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne.

TABL. 2. WYBRANE DANE O TARNOWIE (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2011	
	w liczbach bezwzględnych		2010=100	
POJAZDY ZAREJESTROWANE				
Pojazdy ogółem	43292	59665	61466	103,0
Samochody osobowe	32459	43338	44636	103,0
Samochody ciężarowe	5947	7342	7486	102,0
Ciągniki samochodowe	.	382	432	113,1
Samochody specjalne	.	434	443	102,1
Autobusy	.	287	266	92,7
Naczepy	.	370	392	105,9
Przyczepy	.	990	1006	101,6
Przyczepy lekkie	.	2629	2675	101,7
Motorowery	.	1528	1642	107,5
Motocykle	.	1792	1910	106,6
Ciągniki rolnicze	.	449	453	100,9
Pojazdy samochodowe inne	.	124	125	100,8

Źródło: Dane z Raportu o stanie miasta za lata 2005, 2010 i 2011.

TABL. 3. DZIAŁALNOŚĆ URZĘDU MIASTA TARNOWA W 2011 R.

CZŁONKOWIE RADY MIASTA

O G Ó Ł E M	25
w tym kobiety	7
Radni według wieku:	
29 lat i mniej	3
30 - 39	5
40 - 59	13
60 lat i więcej	4
Radni według poziomu wykształcenia:	
wyższe	19
policjalne	-
średnie	5
zasadnicze zawodowe	1
podstawowe	-
Radni według grup zawodów:	
przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	8
specjaliści	12
technicy i inny średni personel	4
pracownicy biurowi	-
pracownicy usług i sprzedawcy	-
rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	-
robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	-
operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	-
pracownicy przy pracach prostych	-
siły zbrojne	-
pozostali niesklasyfikowani	1

STRAŻ MIEJSKA

Interwencje	w liczbach bezwzględnych
Naruszanie przepisów drogowych	3559
Zakłócanie spokoju i ciszy nocnej, wybryki chuligańskie	1055
Nieodśnieżone chodniki i jezdnie oraz nawisy śnieżne	42
Nieobyczajne wybryki	1221
Interwencje dotyczące psów biegających luzem, transportu zwierząt do azylu, sprzątaniu martwych zwierząt z dróg	957

TABL. 3. DZIAŁALNOŚĆ URZĘDU MIASTA TARNOWA W 2011 R. (cd.)

STRAŻ MIEJSKA (dok.)

Interwencje (dok.)

w liczbach
bezwzględnych

Sprawy porządkowe	766
Spożywanie alkoholu w miejscach publicznych	725
Interwencje w stosunku do osób bezdomnych	363

Źródło: Straż Miejska

KOMENDA MIEJSKA POLICJI

Kategorie przestępstw

przestępstwa
stwierdzone

Kradzież samochodu	9
Kradzież rzeczy	632
Kradzież z włamaniem	92
Bójka, pobicie	33
Uszkodzenie rzeczy	299
Uszczerbek na zdrowiu	43
Rozbój	80

Przemoc w rodzinie, procedura „Niebieskiej Karty”

		2010	2011	
Ilość przeprowadzonych interwencji domowych		2686	2495	
Ilość sporządzonych niebieskich kart		450	537	
Sprawcy	Ogółem	452	537	
	kobiety	22	32	
	mężczyźni	430	505	
	pod wpływem alkoholu	175	291	
	doprowadzono do Izby Wyrzeźwień	64	102	
	zatrzymano w PDOZ	66	76	
Pokrzywdzeni	Ogółem	911	994	
	małoletni	do 13 lat	246	230
		13 - 18 lat	149	127
	dorośli	516	637	

Źródło: Komenda Miejska Policji w Tarnowie.

TABL. 3. DZIAŁALNOŚĆ URZĘDU MIASTA TARNOWA W 2011 R. (dok.)

KOMENDA STRAŻY POŻARNEJ

	2010	2011
Liczba zdarzeń ogółem	1148	887
Požary	255	275
Miejscowe zagrożenia	858	582
Alarmy fałszywa	35	30

Źródło: Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej.

WYPŁACONE DODATKI MIESZKANIOWE

Typ zasobu	Kwota w tys. zł	Liczba dodatków
Ogółem	5339,0	26348
Spółdzielcze	2275,7	11369
Komunalne	1590,5	7724
Wspólnoty	493,2	3134
Prywatne i inne	979,6	4121

Źródło: Centrum Obsługi Mieszkańców w Urzędzie Miasta Tarnowa.

TABL. 4. TARNÓW NA TLE INNYCH MIAST W 2011 R.^a

MIASTA	Ludność (stan w dniu 31 XII)		Kobiety na 100 mężczyzn		Współczynnik obciążenia demogra- ficznego ^b		Przyrost naturalny na 1000 ludności		Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności		Pracujący ^c na 1000 ludności (stan w dniu 31 XII)	
	↓	↑	↑	↓	↓	↑	↑	↓	↓	↑	↓	↑
Bielsko Biała	174503	1	112	16	56	18	0,5	11	-1,9	4	393	1
Chełm	66176	17	113	17	50	2	-0,6	13	-4,8	17	216	20
Elbląg	124257	4	109	2	51	6	-1,1	15	-3,9	12	223	19
Gorzów Wielkopolski	124554	2	110	6	50	5	1,1	6	-1,3	2	305	10
Jelenia Góra	83463	12	114	20	55	15	-4,5	21	-2,1	6	280	16
Kalisz	105122	8	115	21	57	21	-1,2	16	-3,0	9	306	9
Konin	78209	13	110	7	54	14	0,5	10	-6,4	21	298	11
Koszalin	109233	7	112	12	52	10	0,6	9	-1,2	1	293	12
Legnica	102979	9	111	9	51	7	-1,4	17	-2,9	8	331	6
Leszno	64713	20	110	5	53	13	2,9	2	-2,0	5	333	5
Łomża	63070	21	108	1	48	1	2,7	4	-5,4	20	216	21
Nowy Sącz	84325	11	109	4	56	19	2,9	3	-3,4	11	359	4
Piotrków Trybunalski	76505	14	113	18	55	16	-1,5	18	-3,3	10	313	8
Płock	124318	3	111	8	53	11	0,9	7	-3,9	14	374	2
Przemyśl	64728	19	113	19	56	17	-1,7	19	-3,9	13	281	15
Siedlce	76480	15	111	10	52	8	4,2	1	-1,8	3	327	7
Słupsk	95542	10	112	15	52	9	-0,7	14	-4,3	16	286	13
Suwałki	69210	16	109	3	50	3	1,6	5	-2,1	7	270	18
TARNÓW	113593	6	111	11	56	20	-0,3	12	-4,9	18	368	3
Włocławek	116345	5	112	14	53	12	-1,8	20	-4,1	15	286	14
Zamość	65784	18	112	13	50	4	0,8	8	-5,0	19	274	17

^a Patrz Uwagi ogólne str. 16. ^b Dane za 2010 r., z wyjątkiem m. Nowy Sącz i m. Tarnów – dane za 2011 r., patrz Uwagi metodyczne s. 17. ^c Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie.

TABL. 4. TARNÓW NA TLE INNYCH MIAST W 2011 R.^a (cd.)

MIASTA ^b	Stopa bezrobocia rejestrowanego w %		Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w zł		Udzielone porady ambulatoryjne na 10 tys. ludności		Udział korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem		Udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku	
	↑		↓		↓		↑		↑	
Bielsko Biała	6,2	1	3498,80	2	104423	9	3,0	1	19,9	1
Chełm	15,9	16	2942,39	16	122301	5	7,2	12	31,2	15
Elbląg	15,8	15	3168,80	8	86791	19	7,6	15	26,6	7
Gorzów Wielkopolski	9,3	5	3091,83	12	80802	21	5,3	5	25,4	5
Jelenia Góra	9,6	6	3192,15	6	88174	18	5,2	4	27,5	10
Kalisz	7,8	2	3030,68	14	99698	11	7,0	8	28,5	12
Konin	12,7	13	3397,78	3	127510	4	8,2	17	30,2	13
Koszalin	11,2	9	3181,23	7	92219	15	4,8	2	21,5	3
Legnica	10,0	8	2899,24	19	81828	20	7,4	14	23,9	4
Leszno	7,8	3	2892,51	20	103787	10	7,1	10	27,5	9
Łomża	16,4	17	2911,43	18	115497	6	5,1	3	32,2	17
Nowy Sącz	10,0	8	2925,11	17	115391	7	7,3	13	35,0	20
Piotrków Trybunalski	11,2	9	2577,18	21	105349	8	8,2	18	30,9	14
Płock	11,5	11	4428,47	1	91335	17	7,2	11	21,2	2
Przemysław	18,0	18	3141,56	10	97771	12	10,1	19	34,1	19
Siedlce	9,9	7	3364,77	4	137690	2	6,5	6	25,4	6
Słupsk	11,3	10	3083,98	13	94078	14	7,1	9	28,3	11
Suwałki	12,5	12	2950,60	15	92177	16	10,7	20	35,5	21
TARNÓW	9,1	4	3226,32	5	128526	3	6,5	7	27,4	8
Włocławek	19,7	19	3132,44	11	94466	13	12,9	21	31,5	16
Zamość	14,2	14	3163,05	9	166628	1	7,8	16	32,9	18

^a Patrz Uwagi ogólne str. 16. ^b Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz zatrudnionych za granicą, fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji.

TABL. 4. TARNÓW NA TLE INNYCH MIAST W 2011 R.^a (dok.)

MIASTA ^b	Widzowie w kinach na 10 tys. ludności		Korzystający z noclegów na 1000 ludności		Odpady komunalne zmieszane zebrane z gospodarstw domowych na 1 mieszkańca w kg		Dochody własne budżetów miast na 1 mieszkańca w zł		Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON ^b na 10 tys. ludności	
Bielsko-Biała	46991	1	439	6	201,1	15	2311	3	1411	4
Chełm	1857	21	222	17	179,8	17	1371	21	849	21
Elbląg	22582	11	407	8	236,2	8	1724	16	973	16
Gorzów Wielkopolski	29255	6	488	5	244,1	7	1697	17	1425	3
Jelenia Góra	6224	16	662	2	274,5	3	1880	12	1480	2
Kalisz	13985	14	322	12	185,9	16	1876	13	1098	10
Konin	26589	8	234	16	219,5	12	2603	2	1038	11
Koszalin	23325	10	393	9	229,9	11	2008	9	1661	1
Legnica	26938	7	496	4	357,0	1	1919	11	1259	7
Leszno	5587	17	390	10	246,8	6	2299	4	1344	6
Łomża	3657	18	220	18	225,1	10	1565	19	960	18
Nowy Sącz	25293	9	202	21	144,8	19	2245	6	1102	9
Piotrków Trybunalski	35459	2	279	15	131,3	21	2022	8	960	17
Płock	31036	4	219	19	222,9	9	3065	1	974	15
Przemyśl	2303	20	650	3	215,8	13	1626	18	912	20
Siedlce	34653	3	212	20	143,7	20	1753	14	1030	12
Słupsk	2994	19	287	14	252,7	5	2246	5	1394	5
Suwałki	8811	15	424	7	259,2	4	1749	15	989	14
TARNÓW	14033	13	386	11	158,3	18	1984	10	955	19
Włocławek	18191	12	289	13	288,5	2	2088	7	1011	13
Zamość	30718	5	784	1	210,8	14	1560	20	1174	8

^a Patrz Uwagi ogólne str. 16. ^b Bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne, stan w dniu 31 XII.